

Broj 1/2019. - Godina CXXXIII - Sarajevo

VRHBOSNA

Službeno glasilo Vrhbosanske nadbiskupije

MISIJSKA GODINA

VRHBOSNA - Službeno glasilo Vrhbosanske nadbiskupije

Izdavač:

Vrhbosanska nadbiskupija
Kaptol 7, BiH - 71000 Sarajevo

Nakladnik:

Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije

Odgovara:

Vinko kardinal Puljić
vrhbosanski nadbiskup

Glavni urednik:

Mladen Kalfić, kancelar

Grafička obrada:

MCVN

Tisak:

Suton - Široki Brijeg

Sadržaj

USKRSNA POSLANICA

Uskrsna poruka uzoritog gospodina Vinka kardinala Puljića: Neka Uskrsli unese svjetla u sumornu javnost	5
--	---

SVETA STOLICA

Poruka pape Franje za korizmu 2019.	7
Poruka pape Franje za 27. Svjetski dan bolesnika (11. veljače 2019.)	9
Predstavljeni dokumenti posvećeni migrantima, izbjeglicama i trgovini ljudima	11
Poruka pape Franje za 53. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije (2019.)	12
"Deklaracija o ljudskom bratstvu za mir u svijetu i zajednički suživot"	15
Papa Franjo: Pristup vodi ljudsko je pravo	19
Zahvala pape Franje na čestitkama za Božić i Novu godinu	20
Imendanska čestitka pape Franje Vinku kardinalu Puljiću	21

CCEE

Plenarna skupština Vijeća Biskupskih konferencija Europske unije	22
--	----

BK BiH

Poruka biskupa mons. Marka Semrena za Dan života 2019.	23
Priopćenje s XXI. zajedničkog zasjedanja HBK i BK BiH	25
Uvodna riječ vojnog biskupa mons. dr. Tome Vukšića o aktualnostima u BiH na zasjedanju HBK i BK BiH	26
Poslanica varaždinskog biskupa mons. Josipa Mrzljaka, predsjednika Hrvatskog caritasa u povodu Tjedna solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u BiH	31
Priopćenje sa 75. redovitog zasjedanja Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine	32
Propovijed biskupa mons. dr. Ratka Perića na Misi uoči 75. redovitog zasjedanja BK BiH	34
Održana XVIII. godišnja skupština Nacionalnog vijeća Papinskih misijskih djela Bosne i Hercegovine	36

VRHBOSANSKA NADBISKUPIJA

Poziv na sjednicu umrežavanja struktura u Vrhbosanskoj nadbiskupiji	38
Pozivnica i dnevni red za IX. krug zasjedanja s članovima Župskih pastoralnih i ekonomskih vijeća	39
Poziv na VIII. redovitu sjednicu II. Saziva Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije	41
Duhovne vježbe za članove župnih vijeća	42
Sjednica ekonomskog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije	42
Dan molitve i pokore za žrtve nasilja i zlorabljenja-petak pred Cvjetnicu	43
Tema proljetne korone Značenje apostolskog pisma Maximum illud pape Benedikta XV. u misijskom poslanju Crkve	44
Program XXII. susreta ministranata Vrhbosanske nadbiskupije	45
Imenovanja i premještaji	48
Dozvole	48
Kronika Vinka kardinala Puljića prosinac 2018. - ožujka 2019.	49

PRILOZI

Kardinalova propovijed na svetkovinu Bezgrešnog začeće BDM u Katedrali	62
Kardinalova propovijed na svetkovinu Bogojavljenja u Katedrali	64
Kardinalova propovijed na blagdan Svijećnice u Katedrali	65
Propovijed vojnog biskupa mons. Tome Vukšića na Stepinčevo u sarajevskoj katedrali	67
Propovijed mons. Luke Tunjića, nacionalnog ravnatelja PMD BiH na prvi korizmeni petak 8. ožujka 2019. u katedrali Presvetog Srca Isusova	70
Propovijed preč. fra Stipana Radića, dijecezanskog ravnatelja PMD za Vrhbosansku nadbiskupiju na drugi korizmeni petak 15. ožujka 2019. u katedrali Presvetog Srca Isusova	73
Propovijed profesora dr. sc. Pave Jurišića na treći korizmeni petak 22. ožujka 2019. u katedrali Presvetog Srca Isusova	75

BILJEŽIMO

Predstavljena knjiga Kronika kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa Vrhbosanske nadbiskupije	77
U sjedištu Bosansko-hrvatske provincije u Sarajevu obilježen jubilej 150. godišnjice Družbe školskih sestara franjevki	79
Vrhbosansko bogoslovno sjemenište proslavilo svoj patron na svetkovinu Blagovijesti	81

DODATAK

Statistički podaci župa po dekanatima za 2018. godinu - Vrhbosanska nadbiskupija	83
--	----

Uskrsna poruka 2019.

Neka Uskrsli unese svjetla u sumornu javnost

„Ako smo doista s njime srasli po sličnosti smrti njegovoj, očito ćemo srasiti i po sličnosti njegovu uskrsnuću“ (Rim 6,5)

Papa Franjo za korizmenu poruku u 2019. citira Predslovlje korizmeno uvodeći u proživljavanje ovog vremena „da radosno čekamo vazmene blagdane, pokorom čistimo dušu, revnije se molimo i vršimo djela ljubavi te nas primanjem svetih otajstava obdari svojim božanskim životom“.

Škola Križa

I ove smo godine išli u „školu Križa“ razmatrajući Križni put gdje smo proživljavali i usvajali otajstvo Kristove muke. Prevažno je iščitati u toj pobožnosti očitovanu Božju ljubav kojom je Bog darujući svojega Sina, pokazao koliko mu je stalo do čovjeka. „Zakon o ljubavi jest zakon srca; on uređuje čuvstva, mijenja sklonosti, ulijeva ulje mira i krotkosti u rane ogorčene i uvrijeđene volje“ (J. Stadler, poslanica u korizmi 1916). Također smo mogli u tom otajstvu Kristove muke otkriti strahotu grijeha. Današnjem je čovjeku otupjela savjest i osjećaj za grijeh u njemu je izgubljen. Križni put nas uči otkriti strahotu grijeha. U ovoj agresivnoj klimi sebičnosti i oholosti, hodeći za Kristom na Križnom putu, učimo se poniznosti i velikodušnosti koje su tako potrebne za međusobnu suradnju i suživot. U ovom sumornom ozračju mržnje i isključivosti, na Križnom putu učimo praštanju. Prvo sami molimo oprost naših grijeha kroz skrušenu ispovijed, ali i mi poput Isusa molimo za sve one koji su nam nanijeli rane, kao i za one koje smo mi ranili. Tako nam Kristov križ postaje, ne samo simbolom kršćanstva, nego i sadržajem našeg življenja, nastojeći svaki dan polagati ispit „noseći svoj križ za Isusom“.

Liječenje naših rana u Kristovim

Svi smo izranjeni našim grijesima. Iako ih okajemo i dobijemo oprost, ipak ostaju

ožiljci, ostaje sklonost na grijeh. Zato su nam potrebni lijek i snaga kako bismo se mogli odupirati zlu koje znade trovati srce i međuljudske odnose.

Izranjeni smo od: zlobna jezika, ljudskih nepravdi koje se tako često nameću u svagdanjem životu, širenja laži, korupcije i raznih negiranja dostojanstvenog života. Rane uskrslog Krista neka izliječe našu klonulost i nevjeru, kao što je izliječio nevjeru Sv. Tome. Želimo pasti na koljena i priznati Uskrsloga svojim Bogom i Gospodinom. „Isus je onaj koji je među nama, koji sve upravlja i ravna i kraljuje i milost dijeli“ (J. Stadler, poslanica 1902).

Iako je toliko vremena prošlo od ratnih zbivanja, još su mnoge rane „vruće“ i još nisu zarasle. Ovo nezdravo javno mnijenje koje uporno raspiruje mržnju i nejednakost dodaje sol na te rane. No, „nema ga koji nije nešto trpio, bilo na tijelu i vremenitim dobrima, bilo na duši“ (J. Stadler, poslanica svećenicima 1915). Zato se okupljamo u „dvorani posljednje večere“ – to su naše crkve gdje slavimo mise kao apostoli uplašeni i s puno pitanja za budućnost. Njegova prisutnost neka nam donese onaj nutarnji mir kojeg jedini On može dati.

Sve obnoviti u Kristu

U našem sinodalnom hodu Vrhbosanske nadbiskupije uzeli smo za geslo da sve obnovimo u Uskrsnom Gospodinu. Da u njemu izliječimo sve naše rane i osnažimo se za hod u budućnosti. Uskrsli je obnovio naše ljudsko dostojanstvo svojom mukom, smrću i uskrsnućem. Zato moramo u Njemu obnoviti osobno naše vjerničko srce da živi od nade. Ne da bježimo poput učenika „u Emaus“, nego da ga prepoznamo u „lomljenju kruha i molitvi“. Da to iskustvo susreta s Bogom bude kao i kod apostola: „Istog časa ustadoše, vratit će se u

Jeruzalem i nađošē jedanaesticu zajedno“ (Lk 24,33) kojima su prenijeli svjedočanstvo. Mi jedni druge trebamo hrabriti i svjedočiti dok zajedno u vjeri hodimo.

Na poseban naćin moramo složno i odlučno braniti dostojanstvo obitelji jer ovaj agresivni sekularizam, donoseći ćudne zakone, ruši naravni i Božji zakon. Na tom „gnijezdu ljubavi“ – obitelji – koja se zove „Crkva u malom“, poćivaju i društvo i cijela Crkva. Moramo odlučno i hrabro braniti i gajiti te vrjednute koje je Bog darovao ćovjeku kao svojem suradniku.

Ozdravljati javno mnijenje

U ime slobode stvara se bolesno ozraće jer nedostaje odgovornosti za ćovjeka i za istinu. Kada god zakažu odgovornost i ljubav za istinu, ćovjek je ugrožen. Na tom području molimo Uskrsloga da unese svjetla u javnost da tama zla ne zaslijepi ovu javnost i ne izvrće vrjednute, po ćemu se unose strah i nesigurnost u društvo, uništavaju se dobra ovog svijeta radi osobnih interesa.

Tako su i nakon Kristova uskrsnuća htjeli lažima zanijekati da je uskrsnuo, i nisu žalili novca da bi uspjeli zavesti javno mnijenje. Ipak je Kristova pobjeda razbila tu tamu laži i korupcije. Zato mi jedni drugima ćestitamo Uskrs jer na toj istini vjere poćiva naša osobna

vjera, kao i cijela Crkva. Na tom otajstvu utemeljuje se i naša nada kojom se suoćavamo u borbi protiv svih izazova ovog svijeta. To je uporište za življenje vremena kako bismo zakoraćili u vjećnost.

Radost u srcu i sretan Uskrs

Zato želim uskrsnog svjetla i Kristova mir osobito onima koji su klonuli duhom, izgubili nadu, koji su obespravljeni u ovom svijetu. Po tom svjetlu neka im bude radost u srcu i sretan Uskrs.

Svim obiteljima koje se bore oćuvati zajedništvo u ljubavi i koje su otvorene životu neka ih Uskrsli ojaća i ućini sretnima i blagoslovljenima.

Svima koji su u duši i na tijelu ranjeni, želim da svoje rane lijeće u ranama Uskrslog Krista i u njemu oćkriju izvor utjehe i nade.

Svima koje je zaslijepilo ozraće sebićnosti, oholosti ili koje drugo izvorište mraka, želim da ih obasja uskrsno svjetlo te oćkriju pravi smisao života i radosno surađuju na izgradnji boljeg svijeta.

Svakom osobno i svima zajedno želim sretan i blagoslovljen Uskrs, pun radosti, utjehe i nade!

*Vinko kardinal Puljić,
nadbiskup metropolit vrhbosanski*

Poruka pape Franje za korizmu 2019.

»Doista, stvorenje sa svom žudnjom iščekuje ovo objavljeno sinova Božjih« (Rim 8, 19)

Draga braćo i sestre,

svake godine Bog nam, po Majci Crkvi, daje »da radosno čekamo vazmene blagdane, pokorom čistimo dušu, revnije se molimo i vršimo djela ljubavi te nas primanjem svetih otajstava obdari svojim božanskim životom« (Predslovlje korizmeno, I). Na taj način možemo, od Uskrsa do Uskrsa, kročiti prema dovršetku onog spasenja koje smo već primili kao plod Kristovog vazmenog otajstva: »ta u nadi smo spašeni« (Rim 8, 24). Ovo otajstvo spasenja, koje već djeluje u nama tijekom zemaljskog života, dinamičan je proces u koji su uključeni također povijest i sve stvoreno.

Sveti Pavao ide tako daleko da tvrdi: »stvorenje sa svom žudnjom iščekuje ovo objavljeno sinova Božjih« (Rim 8, 19). U vezi s tim želim ponuditi nekoliko razmišljanja da nas prate na našem putu obraćenja u predstojećoj korizmi.

1. Otkupljenje stvorenog svijeta

Proslava Vazmenog trodnevlja Kristove muke, smrti i uskrsnuća, taj vrhunac liturgijske godine, svake nas godine poziva na put pripreve, svjesni da je naše suobličavanje Kristu (usp. Rim 8, 29) neprocjenjiv dar Božjeg milosrđa.

Ako čovjek živi kao Božje dijete, ako živi kao otkupljena osoba, koja dopušta Duhu Svetom da je vodi (usp. Rim 8, 14) i zna spoznati i provoditi u djelo Božji zakon, počevši od zakona upisanog u svom srcu i prirodi, on čini dobro također svemu stvorenom surađujući u njegovu otkupljenju.

Zato sveti Pavao kaže da stvorenje ima kao neku vrlo snažnu želju za objavljenoj Božje djece; naime, da svi oni koji uživaju milost Isusova vazmenog otajstva dočekaju njegove pune plodove koji će potpuno dozrijeti u otkupljenju samoga ljudskog tijela. Kad Kristova ljubav preobrazi živote svetih u duhu, tijelu i

duši, oni daju slavu Bogu te svojom molitvom, kontemplacijom i stvaralaštvom uključuju i druge stvorove u tu hvalu, kao što to na divan način pokazuje "Pjesma brata Sunca" sv. Franje Asiškog (usp. enc. *Laudato si'*, 87). Ali sklad nastao otkupljenjem u ovome je svijetu neprestano izložen prijetnji negativne moći grijeha i smrti.

2. Razorna moć grijeha

Naime, kad ne živimo kao djeca Božja često se ponašamo destruktivno prema našim bližnjima i drugim stvorovima – pa i prema sebi samima – budući da počinjemo, više ili manje svjesno, držati da možemo s njima činiti sve što nam je volja.

U nama tad prevlada neumjerenost: počinjemo živjeti životom kojim se krše granice koje naše ljudsko stanje i sama priroda traže da poštujemo i povoditi se za onim neobuzdanim željama koje se u Knjizi Mudrosti pripisuju bezbožnicima, to jest onima koji u svojim djelovanjima ne misle na Boga i nemaju buduće nade (usp. 2, 1-11).

Ako nismo trajno usmjereni prema Uskrsu, prema obzoru uskrsnuća kao cilju, jasno je da se na kraju počne nametati logika izražena u sloganima: *želim sve i to odmah* i *ma koliko imao to mi nije dosta*.

Korijen je svakoga zla, kao što znamo, grijeh, koji je od prvog trenutka kad se pojavio među ljudima prekinuo naše zajedništvo s Bogom, s drugima i sa samim stvorenim svijetom, s kojim smo na određeni način povezani svojim tijelom. Raskidanjem zajedništva s Bogom narušen je također naš skladni odnos s okolinom u kojoj smo pozvani živjeti, tako da se vrt pretvorio u pustinju (usp. Post 3, 17-18). Grijeh vodi čovjeka do toga da se počinje smatrati bogom svih stvorova, da se doživljava njihovim apsolutnim gospodarem i da ih ne koristi za onu svrhu koju je htio Stvoritelj,

nego za vlastite interese, na štetu stvorova i drugih ljudi.

Kad se napusti Božji zakon, zakon ljubavi, tada prevlada zakon jačega. Grijeh koji prebiva u ljudskome srcu (usp. *Mk 7, 20-23*) i očituje se kao pohlepnost i neobuzdana žudnja za životom u obilju, nebrige za dobro drugih, a često i za vlastito, vodi do izrabljivanja stvorenoga svijeta, osoba i okoliša, uslijed one nezasićene pohlepe u kojoj se svaku želju smatra pravom i koja prije ili kasnije uništava onoga kojim ovlada.

3. Ozdravljajuća moć pokajanja i opraštanja

Stvorenom je svijetu, stoga, prijeko potrebna objava djece Božje, onih koji su postali "novi stvor". »Je li tko u Kristu, nov je stvor. Staro uminu, novo, gle, nastala!« (*2 Kor 5, 17*). Naime, zahvaljujući njihovoj objavljenju i *sam stvoreni svijet može "svetkovati Vazam"*: otvoriti se, naime, novom nebu i novoj zemlji (usp. *Otk 21, 1*). A hod prema Uskrsu upravo nas poziva da obnovimo svoje kršćansko lice i srce pokajanjem, obraćenjem i opraštanjem kako bismo mogli u punini doživjeti bogatstvo milosti vazmenog otajstva.

Ta "žudnja", to iščekivanje svega stvorenoga ispunit će se o objavljenju sinova Božjih, to jest kad se kršćani i svi ljudi sa svom odlučnošću prepuste "porođajnim bolima" koje sa sobom nosi obraćenje. Svekoliko je stvorenje pozvano, zajedno s nama, izbaviti se iz »robovanja pokvarljivosti da sudjeluje u slobodi i slavi djece Božje« (*Rim 8, 21*). Korizma je sakramentalni znak ovog obraćenja. Ona poziva kršćane da dublje i konkretnije otjelovljuju vazmeno otajstvo u svom osobnom, obiteljskom i društvenom životu, i to prije svega postom, molitvom i milostinjom.

Post nas uči mijenjati naš stav prema drugima i svemu stvorenom. Moramo se kloniti napasti da "proždiremo" sve kako bi zadovoljili svoju nezasićenost i biti spremni trpjeti zbog ljubavi, koja može ispuniti prazninu naših srca. *Molitva* nas uči odricati se idolopoklonstva i samodostatnosti našeg ega i priznati da trebamo Gospodina i njegovu milost. *Davanjem milostinje* izbjegavamo bezumno zgrtanje svega što nam padne pod ruku u iluzornom uvjerenju da možemo osigurati budućnost koja nam ne pripada. I tako ćemo ponovno otkriti radost nauma koji Bog ima za stvorenje i za svakoga od nas, a to je da ljubimo Njega, našu braću i sestre i čitav svijet, i da u toj ljubavi pronađemo našu pravu sreću.

Draga braćo i sestre, "korizmeno" razdoblje od četrdeset dana koje je Sin Božji proveo u *pustinji* stvaranja imalo je za cilj ponovno tu pustinju pretvoriti u onaj *vrt* zajedništva s Bogom koji je postojao prije istočnoga grijeha (usp. *Mk 1, 12-13, Iz 51, 3*). Neka naša korizma ove godine bude putovanje tim istim putem, donoseći Kristovu nadu također svemu stvorenom, kako bi se »oslobodi[lo] robovanja pokvarljivosti da sudjeluje u slobodi i slavi djece Božje« (*Rim 8, 21*).

Ne dopustimo da to milosno vrijeme prođe uzalud! Molimo Boga da nam pomogne krenuti na put istinskog obraćenja. Odbacimo svoju sebičnost i zaokupljenost samima sobom i okrenimo se Isusovu Vazmu. Budimo blizu našoj braći i sestrama u nevolji, dijeleći s njima naša duhovna i materijalna dobra.

Na taj način, konkretnim prihvaćanjem Kristove pobjede nad grijehom i smrću u svome životu, njezinu ćemo moć preobrazbe izjaravati na sve stvoreno.

*Iz Vatikana, 4 listopada 2018.,
Blagdan sv. Franje Asiškog*

Poruka pape Franje za 27. Svjetski dan bolesnika (11. veljače 2019.)

Besplatno primiste, besplatno dajte! (Mt 10, 8)

Draga braćo i sestre,

Besplatno primiste, besplatno dajte! (Mt 10, 8), riječi su koje je Isus izgovorio kad je slao svoje apostole naviještati Evanđelje, kako bi se njegovo Kraljevstvo širilo djelima besplatne ljubavi.

U prigodi XXVII. Svjetskog dana bolesnika, koji će se svečano slaviti 11. veljače 2019. u Kalkuti (Calcutta) u Indiji, Crkva, kao Majka sve svoje djece, osobito bolesnih – podsjeća nas da su velikodušne geste, poput one dobrog Samaritanca, najvjerodostojnije sredstvo evangelizacije. Briga za bolesnike zahtijeva profesionalnost i nježnost, izravne i jednostavne geste koje se slobodno daju, poput milovanja zbog kojeg se drugi osjećaju voljenima.

Život je Božji dar. Sveti Pavao opominje: »Što imaš da nisi primio?« (1 Kor 4, 7).

Upravo zato što je dar, život se ne može smatrati jednostavno svojinom ili privatnim vlasništvom, posebice u svjetlu postignuća na polju medicine i biotehnologije koja bi u čovjeku mogla pobuditi napast da manipulira "stablom života" (usp. Post 3, 24).

Usred današnje kulture rasipanja i ravnodušnosti htio bih istaknuti da je dar kategorija koja najbolje odgovara izazovu današnjeg individualizma i društvene fragmentacije, dok istodobno promiče nove odnose i načine suradnje među narodima i kulturama. Dijalog, kao pretpostavka dara, otvara prostore i stvara mogućnosti za ljudski rast i razvoj koji mogu razbiti ustaljene sheme ostvarivanja moći u društvu.

Darivanje se ne smije poistovjećivati s davanjem poklona, jer se može nazivati takvim samo ako uključuje sebedarje; ne smije ga se nipošto svoditi ni na puki prijenos nekog vlasništva ili nekog predmeta.

Darivanje se razlikuje od poklanjanja darova jer uključuje slobodno sebedarje i želju za izgradnjom odnosa. Dar je, dakle, prije svega uzajamno priznavanje, koje je nezaobilazna značajka društvene veze. Dar je odraz Božje ljubavi, koja ima svoj vrhunac u utjelovljenju Sina Isusa i izlivanje Duha Svetoga.

Svaki je čovjek siromašan i potrebit. Kad se rodimo trebamo brigu naših roditelja da bismo preživjeli i tako u svakoj fazi i etapi života ostajemo na neki način ovisni o pomoći drugih i nitko se od nas neće moći nikada osloboditi toga da treba pomoć drugoga. Uvijek ćemo, kao "stvorenja", biti svjesni svojih ograničenja pred drugim pojedincima i situacijama. Iskreno priznavanje te istine poziva nas da budemo ponizni i hrabro provodimo u djelo solidarnost kao krjepost prijeko potrebnu za život.

Ta svijest nas potiče na odgovorno djelovanje te da preuzmemo na sebe naš dio odgovornosti u promicanju dobra koje je i osobno i zajedničko.

Tek kad se čovjek ne smatra svijetom za sebe, nego pojedincem koji je po svojoj naravi povezan sa svima drugima, koje na jedan iskonski način doživljava kao "braću", moguće je u društvu u djelo provoditi solidarnost usmjerenu na opće dobro. Ne trebamo se bojati priznati da smo u potrebi i nesposobni dati si sve ono što nam je potrebno, jer sami i svojim vlastitim silama nećemo uspjeti nadvladati sve naše ograničenosti.

Ne bojmo se to priznati, jer se sâm Bog, u Isusu, prignuo (usp. *Fil* 2, 8) i nastavlja se priginjati nad nas i nad naša siromaštva da nam pomogne i daruje nam ona dobra koja ne možemo ni zamisliti.

U svjetlu svečane proslave u Indiji, s radošću i divljenjem želim podsjetiti na lik svete Majke Terezije iz Kolkate (Calcutte), taj uzor ljubavi po kojem je Božja ljubav prema siromašnima i bolesnima postala vidljiva. Kao što sam rekao u prigodi njezine kanonizacije »Majka Terezija je čitav svoj život bila velikodušna djelatnica Božjega milosrđa, svima pristupačna kroz prihvaćanje i obranu ljudskog života, onog nerođenog i onog napuštenog i odbačenog [...]. Priginjala se nad osobe na umoru, ostavljene da umru pokraj ceste, prepoznajući dostojanstvo koje im je Bog dao; potrudila se da moćnici svijeta čuju njezin glas

kako bi prepoznali svoju krivnju za zločin [...] siromaštva koje su oni sami stvorili. Za Majku Terezu, milosrđe je bila "sol" koja je davala okus njezinu radu; to je bila "svjetlost" koja je razgonila tamu mnogih koji više nisu imali ni suza da oplakuju svoje siromaštvo i patnju. Njezino poslanje u urbanim i egzistencijalnim periferijama ostaje i u našim danima rječito svjedočanstvo Božje blizine najsiromašnijima od siromašnih« (*Homilija*, 4. rujna 2016.).

Sveta Majka Terezija pomaže nam shvatiti da jedino mjerilo za djelovanje treba biti besplatna ljubav prema svima neovisno o jeziku, kulturi, etničkoj pripadnosti ili religiji. Njezin primjer nas i dalje vodi u otvaranju obzorja radosti i nade za sve one kojima je potrebno razumijevanje i nježna ljubav, a posebno za one koji pate.

Ljudska besplatnost je kvasac djelovanja mnogobrojnih volonterâ koji su vrlo važni na društveno-zdravstvenom području i koji na rječit način žive duhovnost Dobroga Samarijanca.

Izražavam svoju zahvalnost i ohrabrujem sve one volonterske udruge posvećene prijevozu i pružanju pomoći pacijentima kao i svima onima koji organiziraju darivanje krvi, tkiva i organa. Posebno područje u kojem vaša prisutnost izražava brigu i pažnju Crkve je zaštita prava bolesnika, osobito onih koji su pogođeni bolestima zbog kojih moraju uzimati posebne lijekove. Želim također spomenuti velike napore uložene u podizanje svijesti i poticanje prevencije. Vaš volonterski rad u zdravstvenim ustanovama i domovima, koji se proteže od pružanja zdravstvene skrbi do pružanja duhovne podrške, od temeljne je važnosti. Njihovu blagodat uživaju bezbrojne osobe koje su bolesne, same, starije ili osobe krhke u tijelu ili duši. Pozivam vas da i dalje budete znak prisutnosti Crkve u sekulariziranom svijetu. Volonter je nesebični prijatelj s kojim se mogu dijeliti osobne misli i emocije;

svojim strpljivim slušanjem on omogućuje bolesniku da od pasivnog primatelja skrbi postane aktivni sudionik i protagonist odnosa uzajamnosti koji može obnoviti nadu i potaknuti otvorenost za daljnje liječenje. Volonterski rad prenosi vrijednosti, ponašanja i načine života u čijem je središtu želja za darivanjem. To je također način da se zdravstvenu skrb učini humanijom.

Dimenzija besplatnosti trebala bi nadahnjivati poglavito katoličke zdravstvene ustanove, jer njihov rad resi evanđeoska logika, kako u razvijenijim tako i u najsiromašnijim dijelovima svijeta. Katoličke su strukture pozvane izražavati smisao dara, besplatnosti i solidarnosti, i to kao odgovor na logiku profita po svaku cijenu, davanja radi dobivanja i iskorištavanja u kojem se ne mari za ljude.

Pozivam sve, na svim razinama, da promiču kulturu besplatnosti i dara, koja je prijeko potrebna za prevladavanje kulture profita i odbacivanja.

Znamo da je zdravlje relacijsko, ovisno o interakciji s drugima i zahtijeva povjerenje, prijateljstvo i solidarnost. To je blago koje se može u punini uživati tek kad se dijeli s drugima. Radost velikodušnog darivanja je indikator zdravlja kršćanina.

Sve vas povjeravam Mariji, *Zdravlju bolesnih (Salus infirmorum)*. Neka nam ona pomogne dijeliti darove koje smo primili u duhu dijaloga i uzajamnog prihvaćanja, živjeti kao braća i sestre pozorni na potrebe drugih, znati darivati velikodušna srca i naučiti radost nesebičnog služenja drugima. Svima s velikom ljubavlju jamčim svoju blizinu u molitvi i svima od srca upućujem svoj apostolski blagoslov.

*Iz Vatikana, 25. studenog 2018.
Svetkovina Gospodina našega
Isusa Krista Kralja svega stvorenja.*

Predstavljeni dokumenti posvećeni migrantima, izbjeglicama i trgovini ljudima

U Vatikanu su u četvrtak, 17. siječnja 2019. predstavljeni dokumenti Odjela za migrante i izbjeglice Dikasterija za promicanje cjelovitoga ljudskog razvoja „Pastoralne smjernice o trgovini ljudima” te „Svjetla na stazama nade. Učenja pape Franje o migrantima, izbjeglicama i trgovini ljudima”. Dokumenti su objavljeni i u digitalnom obliku na više jezika i u više formata a dostupni su na službenim mrežnim stranicama Dikasterija.

Na predstavljanju sudjelovali su prefekt Dikasterija za komunikaciju Paolo Ruffini, podtajnik Odjela za migrante i izbjeglice Dikasterija za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja o. Fabio Baggio, CS, te zamjenik tajnika Odjela za migrante i izbjeglice istog Dikasterija o. Michael Czerny, SI.

Predstavljeni su dokumenti „Pastoralne smjernice o trgovini ljudima” (Pastoral Orientations on Human Trafficking) te „Svjetla na stazama nade. Učenja pape Franje o migrantima, izbjeglicama i trgovini ljudima”.

„Papa Franjo nikada nije krio svoju veliku zabrinutost zbog fenomena trgovine ljudima, čije su žrtve milijuni muškaraca, žena i djece, koje se mogu ubrojiti među najdehumaniziranije i najodbaćenije ljude na svijetu danas”, pišu o. Fabio Baggio i o. Michael Czerny u predgovoru „Pastoralnim smjernicama o trgovini ljudima” predstavljenim u Vatikanu. Dokument je rezultat procesa savjetovanja s biskupskim konferencijama, katoličkim organizacijama i redovničkim zajednicama i u njemu je predstavljen niz pastoralnih smjernica za razumijevanje, prepoznavanje, sprječavanje i iskorjenjivanje trgovine ljudima, zaštitu žrtava i promicanje njihove rehabilitacije. Smjernice, dodaju, „nastoje pružiti ključ za razumijevanje trgovine ljudima i shvaćanje koje daju razlog i potporu nužnoj i trajnoj borbi”. Dokument je upućen „biskupijama, župama i vjerskim zajednicama, školama i sveučilištima, katoličkim organizacijama i drugim organizacijama civilnog društva i svakoj drugoj grupi koja se može angažirati na ovom području”. Osim pružanja smjernica za provedbu na lokalnoj

razini i suradnje na daljinu, Smjernice također nude „natuknice za propovijedi, programe odgoja i naobrazbe i komunikaciju s medijima”. Dokument je dostupan u digitalnom obliku na poveznici *migrants-refugees.va* na raznim jezicima i u raznim formatima.

Drugi je dokument knjiga pod naslovom „Svjetla na stazama nade. Učenja pape Franje o migrantima, izbjeglicama i trgovini ljudima”. Riječ je o zbirci učenja pape Franje o migrantima, izbjeglicama i trgovini ljudima od početka njegova pontifikata do kraja 2017. godine. Postoji i digitalna verzija knjige s tražilicom, dostupnom na mrežnoj stranici Odjela, koja će se redovito ažurirati svakih šest mjeseci kako bi se unijela nova papinska učenja na tu temu. Digitalno izdanje na čak četiri jezika: engleskom, talijanskom, španjolskom i portugalskom, dostupno je na službenoj mrežnoj stranici Odjela za migrante i izbjeglice Dikasterija za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja u rubrici „*Svjetla na ulicama nade*”.

Istina je da migracije rađaju izazove i trpljenja, ali obogaćuju i naše zajednice, mjesne Crkve i društvo svih kontinenata, piše papa Bergoglio u uvodu knjige „Svjetlo na stazama nade”.

Ostarjeli Abraham i Sara napustili svoju domovinu kao odgovor Božjim obećanjima – navodi Papa i primjećuje kako se ljudi sele u potrazi za poboljšanjem vlastitih životnih uvjeta i bolje budućnosti djece i obitelji. Ta duboka težnja pokrenula je milijune ljudi tijekom stoljeća. Njihov put nije uvijek bilo najsigurnije iskustvo. Dosta je pomisliti na strahote što je doživljavali žrtve trgovine ljudskim bićima, piše Papa. Postoje nadalje dramatični egzodusi izbjeglica, iskustvo koje je doživio i sam Isus Krist sa svojim roditeljima već na početku svog ovozemaljskog života, kada su morali bježati u Egipat kako bi izbjegli Herodov ubilački bijes.

Ljudska povijest kao i povijest spasenja obilježena je različitim vrstama putovanja migranata, izgnanih, prognanika i izgnanstvima, piše Papa, ističući kako su sva ta putovanja bila

motivirana potražnjom bolje budućnosti te ističe kako ti bjegovi i kad su prouzročeni kriminalnim namjerama, kao trgovinom ljudskim bićima, ne bi smjeli ljudima uskratiti nadu oslobođenja i otkupljenja. Bog u svom neizmjernom milosrđu podjeljuje slobodno svoju milost u svim prilikama. To potvrđuju, prema Papinim riječima, primjeri naših predaka, koji su morali bježati pred progonima i, slijedeći Gospodinov glas, ići u daleke krajeve kao misionari.

I danas migracije, iako stvaraju izazove, jade i nevolje, obogaćuju naše zajednice, mjesne

crkve i društvo svih kontinenata, ističe Papa u uvodu zbirke dokumenata o migrantima, izbjeglicama i trgovini ljudima. Zahvaljujući Božjoj nježnosti i milosrđu, Zaharija je prorokovao da će nas Gospodin posjetiti, kako bi upravio naše korake na put mira.

Papa na kraju izražava nadu da će Bog stvarno rasvjetljivati naše korake na putu nade, nadahnjujući nas i potičući nas na molitvu, propovijedanje i pastoralno djelovanje.

(*kta/ika*)

Poruka pape Franje za 53. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije (2019.)

„'Udovi smo jedni drugima' (Ef 4, 25). Od social network communities do ljudskih zajednica“

Draga braćo i sestre!

Otkako je internet prvi put postao dostupan, Crkva je redovito nastojala promicati njegovo korištenje u službi susreta između osoba i solidarnosti među svima. Ovom *porukom* želim vas još jednom pozvati da razmišljate o temelju i važnosti činjenice da smo *bića-u-odnosu* i da ponovno otkrijete, u velikom nizu izazova koje pred nas stavlja današnje komunikacijsko okruženje, želju ljudske osobe koja ne žele biti odijeljena od drugih i sama.

Metafore “mreže” i “zajednice”

Današnje medijsko okruženje ima toliku moć prožimanja da se više ne može odijeliti od sfere svakodnevnog života. Internet je resurs našeg vremena. To je izvor znanja i odnosa koji su nekoć bili nezamislivi. Međutim, u smislu dubokih promjena koje je tehnološki napredak donio procesu proizvodnje, distribucije i korištenja sadržaja, mnogi stručnjaci ističu također opasnosti na koje se nailazi u traženju i dijeljenju autentičnih informacija na globalnoj razini.

Dok, s jedne strane, internet predstavlja izvanrednu mogućnost pristupa znanju, također se pokazalo da je to jedno od područja koje je najviše izloženo dezinformacijama i svjesnom i ciljanom iskrivljavanju činjenica i međuljudskih odnosa, što često poprima oblik diskreditacije.

Moramo prepoznati da društvene mreže dok nam, s jedne strane, pomažu bolje se povezati, iznova uspostaviti prekinute kontakte i jedni drugima pomagati, s druge strane ih se koristi za manipuliranje osobnim podacima, koje ima za cilj stjecanje političkih ili ekonomskih koristi, bez dužnog poštivanja osobe i njezinih prava. Statistike pokazuju da je svaka četvrta mlada osoba žrtvom internetskog zlostavljanja (*cyberbullying*)¹.

U ovom složenom scenariju moglo bi biti korisno ponovno razmisliti o metafori *mreže* koja je bila ishodištem interneta, kako bi se ponovno otkrilo njezin pozitivan potencijal. Slika mreže poziva nas da razmišljamo o mnogostrukosti linija i sjecišta koja osiguravaju njezinu stabilnost u odsutnosti središta, strukture hijerarhijskog tipa, organizacije vertikalnog tipa. Mreža funkcionira zahvaljujući sudioništvu svih njezinih elemenata.

S antropološke točke gledišta, metafora mreže doziva u pamet drugu sliku bremenitu značenjem: sliku *zajednice*. Zajednica je to snažnija što je povezanija i čvršća, ako je nadahnuta osjećajima povjerenja i teži zajedničkim ciljevima. Kao mreža solidarnosti, zajednica zahtijeva uzajamno slušanje i dijalog, utemeljen na odgovornom korištenju jezika.

Svima je očito da u današnjim prilikama zajednica na društvenoj mreži (*social network community*) nije sama po sebi sinonim istinske zajednice. U najboljem slučaju te *virtualne zajednice* mogu očitovati povezanost i solidarnost, ali ih često čine tek skupine pojedinaca čije međusobno poznanstvo je vezano uz neki interes ili zanimanje za određenu temu, dok među njima samima vlada slaba povezanost. Osim toga na društvenim se mrežama identitet prečesto temelji na suprotstavljanju drugome, onome koji je izvan skupine: pojedinci sebe definiraju polazeći od onoga što nas razdvaja, a ne od onoga što nas ujedinjuje, stvarajući prostor za sumnje i izražavanje svih vrsta predrasuda (etničkih, seksualnih, vjerskih i drugih). Ta tendencija daje krila skupinama koje isključuju heterogenost, koje jačaju također u digitalnom okruženju neobuzdani individualizam i koje, na kraju, katkad raspiruju spirale mržnje.

Ono što bi trebalo predstavljati prozor u svijet postaje tako izlog gdje se izlaže vlastitu narcisoidnost.

Internet pruža priliku za promicanje susreta s drugima, ali također može, poput neke mreže koja zarobljava, povećati našu samoizolaciju. Mladi su najviše izloženi iluziji da ih društvene mreže mogu potpuno zadovoljiti na planu odnosa. To ide tako daleko da se javlja opasan fenomen gdje mladi postaju "društveni pustinjaci" kojima prijete opasnost da se potpuno otuđe od društva. Ova dramatična situacija pokazuje ozbiljnu pukotinu u relacijskoj strukturi društva, koju nipošto ne možemo ignorirati.

Ta raznolika i podmukla stvarnost pokreće razna etička, društvena, pravna, politička i ekonomska pitanja i traži također od Crkve odgovore. Dok vlade traže načine kako pravno regulirati internet kako bi se očuvalo izvornu viziju slobodne, otvorene i sigurne

mreže, svi mi imamo mogućnost i odgovornost poticati njegovu pozitivnu primjenu.

Sasvim je jasno da nije dovoljno umnožiti veze kako bi ujedno poraslo također međusobno razumijevanje. Kako, dakle, možemo pronaći naš istinski zajednički identitet, svjesni odgovornosti koju imamo jedni prema drugima na internetu?

"Udovi smo jedni drugima"

Mogući odgovor može se izvući iz treće metafore: slike *tijela i udova*, koju sveti Pavao koristi da opiše odnos uzajamnosti među ljudima, utemeljen na organizmu koji ih ujedinjuje. »Zato odložite laž i govorite istinu jedan drugomu jer udovi smo jedni drugima« (Ef 4, 25). Biti *udovi jedni drugima* je najdublji razlog kojim Apostol poziva odložiti laž i govoriti istinu: dužnost čuvanja istine proizlazi iz potrebe da ne osporavamo uzajamni odnos zajedništva.

Istina se, naime, očituje u zajedništvu, dok je laž egoistično odbijanje da se prizna vlastitu pripadnost tijelu; laž znači odbacivati darovati se drugima, gubeći na taj način jedini put za pronalaženje sebe samoga.

Metafora tijela i udova navodi nas na razmišljanje o našem identitetu, koji se temelji na zajedništvu i drugosti. Kao kršćani svi se prepoznajemo kao udovi jednog tijela čija je glava Krist. To nam pomaže da ne gledamo osobe kao potencijalne konkurente, nego da čak i u našim neprijateljima vidimo ono ljudsko. Više ne trebamo protivnika da bismo sebe definirali, jer sveobuhvatni pogled kojim nas je naučio Krist vodi nas do toga da otkrivamo drugost na nov način, kao sastavni dio i uvjet odnosa i bliskosti.

Takva sposobnost razumijevanja i komunikacije među ljudima ima svoj temelj u zajedništvu ljubavi među božanskim Osobama. Bog nije Samoća, nego Zajedništvo; on je Ljubav, i stoga komunikacija, jer ljubav uvijek komunicira, štoviše, ona komunicira sebe samu kako bi se susrela s drugim. Da bi komunicirao s nama i da bi nam se priopćio, Bog se prilagođava našem jeziku, uspostavljajući istinski dijalog s čovječanstvom kroz povijest (usp. Drugi vaticanski sabor, dogm. konst. *Dei Verbum*, 2).

Na temelju naše stvorenosti na sliku i priliku Boga koji je zajedništvo i komunikacija samoga sebe, nosimo trajno u našim srcima čežnju za životom u zajedništvu, pripadanju zajednici. »Ništa, naime, nije toliko prirodeno našoj naravi kao stupiti u odnos jedni s drugima, imati potrebu jedni za drugima«, kaže sveti Bazilije.²

Sadašnje okolnosti pozivaju sve nas da ulažemo u odnose i da na internetu i preko interneta potvrdimo interpersonalni karakter našeg čovječstva. Mi kršćani smo na osobit način pozvani očitovati ono zajedništvo koje obilježava naš identitet kao vjernika. Sama vjera je, naime, odnos, susret; i pod poticajem Božje ljubavi možemo komunicirati, prihvaćati i razumjeti dar drugoga i odgovoriti na njega.

Zajedništvo koje je vidljivo u slici Trojstva upravo je ono što razlikuje osobu od pojedinca. Iz vjere u Boga koji je Trojstvo proizlazi to da trebam druge da bih bio to što jesam. Ja sam doista čovjek, doista osoba, samo ako sam u odnosu s drugima. Zapravo izraz "osoba" označava ljudsko biće kao "lice" koje je okrenuto prema drugom, ima neko dioništvo s drugima.

Naš život raste u čovječstvu tako da njegov značaj postaje manje individualan a više osoban; ovaj autentični put očovječenja vodi od *pojedinca* koji percipira drugog kao suparnika do *osobe* koja prepoznaje druge kao suputnike.

Od "like" do "amen"

Slika tijela i udova podsjeća nas da je korištenje *društvene mreže* dopuna stvarnom i opi-

pljivom susretu koji oživljava kroz tijelo, srce, oči, pogled, dah drugoga čovjeka.

Ako se internet koristi kao produženje ili očekivanje takvog susreta tada koncept te mreže nije izdao samoga sebe i ostaje dobrobit za zajedništvo. Ako obitelj internet koristi da bi bila više povezana, da bi se potom susrela za stolom i pogledala u oči, tada je to resurs. Ako crkvena zajednica svoje djelovanje koordinira internetom, a zatim zajedno slavi Euharistiju, tada je to resurs. Ako predstavlja priliku da se pobliže upoznam s pričama i iskustvima ljepote ili patnje koji su fizički daleko od mene, kako bi zajedno molili i zajedno tražili dobro kroz ponovno otkrivanje onoga što nas ujedinjuje, tada je to resurs.

Na taj način možemo prijeći s dijagnoze na liječenje: otvaranjem puta za dijalog, susret, za osmjech, izraze nježnosti...

To je mreža koju želimo: mreža koja nije načinjena kako bi hvatala u klopku, nego da bi činila slobodnima, da bi čuvala zajednicu slobodnih osoba.

Sama Crkva je mreža satkana od euharistijskoga zajedništva u kojemu se jedinstvo ne temelji na "like", nego na istini, na "amen" kojim svatko prijanja uz Kristovo Tijelo, prihvaćajući druge.

*Iz Vatikana, 24. siječnja 2019.,
spomen svetog Franje Saleškog.
Franciscus*

(kta/ika)

¹ Ne bi li se suzbilo tu pojavu bit će osnovan Međunarodni opservatoriji o sprječavanju *cyberbullyinga* sa sjedištem u Vatikanu.

² *Regole ampie*, III, 1: PG 31, 917; usp. Benedikt XVI., *Poruka za 43. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije* (2009).

"Deklaracija o ljudskom bratstvu za mir u svijetu i zajednički suživot"

Papa Franjo i veliki imam džamije Al-Azhar, Ahmad Al-Tayyib u ponedjeljak, 4. veljače 2019. su u Abu Dhabiju potpisali 'Deklaraciju o ljudskom bratstvu za mir u svijetu i zajednički suživot'. Dokument nije samo prekretnica u odnosima između kršćanstva i islama, nego je također poruka s jakim utjecajem na međunarodnu scenu.

Uvod

Vjera upućuje vjernika da u drugom vidi brata i sestru koje treba poduprijeti i voljeti. Vjerom u Boga, koji je stvorio svemir, stvaranja i sva ljudska bića - Njegovom Milošću jednake - vjernik je pozvan izraziti ovo ljudsko bratstvo, čuvajući stvoreno i cijeli svemir, te podržavajući svaku osobu, osobito najpotrebnije i najsiromašnije.

Ova transcendentna vrijednost bila je polazište u više susreta tijekom kojih smo u bratstvom i prijateljskom ozračju dijelili radosti, žalosti i probleme suvremenog svijeta. Činili smo to uzimajući u obzir znanstveni i tehnički napredak, terapijska postignuća, digitalno doba, medije i komunikacije, ali i siromaštvo, ratove i nevolje mnogih braće i sestara u različitim dijelovima svijeta, što su posljedice utrke u naoružanju, socijalne nepravde, korupcije, nejednakosti, moralne degradacije, terorizma, diskriminacije, ekstremizma i mnogih drugih razloga.

Iz naših bratskih i otvorenih rasprava te iz susreta punog nade u svijetlu budućnost za sva ljudska bića rodila se ideja ovog "Dokumenta o ljudskom bratstvu". To je iskreno i ozbiljno osmišljeni dokument pripremljen kao zajednička izjava dobrih i iskrenih težnji. Dokument poziva sve osobe koji u svojim srcima imaju vjeru u Boga i vjeru u ljudsko bratstvo da se ujedine i rade zajedno kako bi ovaj Dokument novim generacijama postao vodič prema kulturi uzajamnog poštovanja svjesnih velike božanske milosti koja sva ljudska bića čini braćom i sestrama.

Dokument

U ime Boga koji je stvorio sva ljudska bića jednakima u pravima, dužnostima i dostojanstvu pozvavši ih da žive zajedno kao sestre i braća, da nastanjuju zemlju i pronose njome vrijednosti dobra, ljubavi i mira;

U ime nevine ljudske duše kojoj je Bog zabranio ubiti, tvrdeći da onaj tko ubije osobu zapravo kao da je ubio cijelo čovječanstvo i tko god je spasi kao da je spasio cijelo čovječanstvo;

U ime siromašnih, jadnih, potrebitih i marginaliziranih, za koje nam je Bog zapovjedio da im pomazemo, obvezujući time sve ljude, osobito svakog dobrostojećeg i bogatog čovjeka;

U ime siročadi, udovica, izbjeglica i onih koji su prognani iz svojih domova i zemalja, u ime svih žrtava ratova, progona i nepravdi, u ime slabih, onih koji žive u strahu, ratnih zarobljenika i zlostavljanih bilo gdje u svijetu, bez razlike;

U ime naroda koji su izgubili sigurnost, mir i mogućnost zajedničkog života, postajući žrtve razaranja, tragedija i ratova;

U ime *ljudskog bratstva* koje obuhvaća sve ljude, te ih ujedinjuje i čini jednakima;

U ime ovog *bratstva* razorenog politikom ekstremizma i podjela, te sustavima nezasićenih zarada i tendencijama ideologija mržnje koje manipuliraju djelovanjem i budućnošću ljudi;

U ime slobode koju je Bog dao svim ljudskim bićima, stvarajući ih slobodnima i razlikujući ih po tom daru (od drugih stvorenja);

U ime pravde i milosrđa, temelja napretka i ugaonog kamena vjere;

U ime svih ljudi dobre volje prisutnih u svakom kutku zemlje;

U ime Boga i svega navedenoga, Al-Azhar al-Sharif s muslimanima na Istoku i na Zapadu - zajedno s Katoličkom crkvom, katolicima na Istoku i na Zapadu, proglašavaju usvajanje kulture dijaloga kao puta, zajedničke suradnje kao kodeksa ponašanja, uzajamnog razumijevanja kao metode i kriterija.

Mi - koji vjerujemo u Boga i u konačni susret s Njim i Njegov Sud - temeljem naše vjerske i

moralne odgovornosti i ovim Dokumentom tražimo od nas samih, od svjetskih lidera, kao i od arhitekata međunarodne politike i svjetske ekonomije, da ozbiljno radimo na promicanju kulture tolerancije, zajedničkog života i mira, te da se čim prije intervenira kako bi zaustavili prolijevanje nedužne krvi i okončali ratove, sukobe, propadanje okoliša, te kulturni i moralni pad koji svijet trenutno proživljava.

Pozivamo intelektualce, filozofe, religiozne ljude, umjetnike, medijske djelatnike i ljude kulture diljem svijeta da ponovno otkriju vrijednosti mira, pravde, dobra, ljepote, ljudskog bratstva i zajedničkog života kako bi potvrdili važnost tih vrijednosti kao sidra spasenja za sve trudeći se promicati ih posvuda.

Polazeći od dubokog promišljanja o našoj suvremenoj stvarnosti, poštujući njezine uspjehe i proživljavajući njene bolove, katastrofe i nesreće, ova Deklaracija čvrsto vjeruje da je među najvažnijim uzrocima krize u suvremenom svijetu anesteziрана ljudska savijest i udaljavanje od vjerskih vrijednosti, kao i dominacija individualizma i materijalističkih filozofija koje diviniziraju čovjeka, te svjetovnim i materijalnim vrijednostima daju prednost nad vrhovnim i transcendentnim načelima.

Dok priznajemo pozitivne korake koje je naša moderna civilizacija postigla na području znanosti, tehnologije, medicine, industrije i dobrobiti, osobito u razvijenim zemljama, naglašavamo da istovremeno s tim velikim i cijenjenim povijesnim napretkom dolazi do pogoršanja etike (tal. *"deterioramento dell'etica"*; eng. *"moral deterioration"*) što utječe na međunarodno djelovanje i slabljenje duhovnih vrijednosti i osjećaja odgovornosti. Sve to pridonosi širenju općeg osjećaja frustracije, usamljenosti i očaja, navodeći mnoge da padnu u vrtlog ateističkog i agnostičkog ekstremizma ili religijskog fundamentalizma ili u slijepi i fanatični ekstremizam koji u konačnici potiče oblike ovisnosti te individualno i kolektivno samouništenje.

Povijest potvrđuje da su vjerski i nacionalni ekstremizam i netolerancija proizveli u svijetu, kako na Zapadu tako i na Istoku, ono što bi se moglo nazvati znakovima "Trećeg svjetskog rata u komadima", znakove koji su u različitim dijelovima svijeta i u različitim

tragičnim uvjetima počeli pokazivati svoje okrutno lice: situacije u kojima se ne zna točno koliko je žrtava, udovica i siročadi. Osim toga postoje i druga područja koja se pripremaju da postanu poprište novih sukoba u kojima se rađaju napetosti i u kojima se nakupljaju oružja i streljiva, a sve to u globalnom kontekstu zasjenjenim neizvjesnošću, razočaranjem i strahom od budućnosti i pod kontrolom kratkovidnih ekonomskih interesa.

Također potvrđujemo da su ozbiljne političke krize, nepravda i nedostatak pravedne raspodjele prirodnih resursa - koje crpi samo manjina bogatih na štetu većine narodâ na zemlji - uzrokuju i nastavljaju generirati ogroman broj bolesnih, siromašnih i mrtvih, uzrokujući katastrofalne krize čije su žrtve mnoge zemlje unatoč prirodnim bogatstvima i velikim sposobnostima mladih generacija koje ih karakteriziraju. Pored takvih kriza koje dovode do izgladnjivanja milijuna djece, zbog siromaštva i gladi svedenih čak na ljudske kosture, vlada neprihvatljiva međunarodna tišina.

Očito je u ovom kontekstu kako je obitelj kao temeljna jezgra društva i čovječanstva bitna za rađanje djece, njihov odgoj, obrazovanje, osiguravajući im čvrstu moralnu formaciju i obiteljsku zaštitu. Napad na instituciju obitelji, preziranje ili sumnja u važnost njene uloge jedno je od najopasnijih zala našeg vremena.

Potvrđujemo, također, važnost ponovnog buđenja religioznog osjećaja i potrebe da se isti, zdravim obrazovanjem i pridržavanjem moralnih vrijednosti te ispravnih religijskih učenja, oživi u srcima novih naraštaja, kako bi se suočili s individualističkim, sebičnim i proturječnim tendencijama, te s radikalizmom i slijepim ekstremizmom u svim njegovim oblicima i pojavama.

Prvi i najvažniji cilj religija je vjerovati u Boga, častiti Ga i pozivati sve ljude da vjeruju da ovaj svemir ovisi o Bogu koji njime upravlja. On je Stvoritelj koji nas je svojom Božanskom Mudrošću oblikovao darujući nam život da ga zaštitimo. To je dar kojeg nitko nema pravo oduzimati, ugrožavati ili manipulirati njime po vlastitom nahođenju, nego naprotiv svatko mora čuvati taj dar života od njegova početka do prirodne smrti. Stoga osuđujemo sve prakse koje ugrožavaju život, kao što su: genocid, tero-

ristička djela, prisilno raseljavanje, trgovina ljudima i ljudskim organima, pobačaj i eutanazija, te politike koje promiču sve to.

Isto tako odlučno izjavljujemo da religije nikada ne smiju poticati rat, stavove mržnje, neprijateljstvo i ekstremizam, niti pozivati na nasilje ili krvoproliće. Ove tragične stvarnosti posljedica su odstupanja od religijskih učenja. One su rezultat političke manipulacije religija i tumačenjâ religijskih skupina koje su tijekom povijesti zloupotrebljavali utjecaj vjerskih osjećaja u srcima ljudi kako bi ih naveli da učine nešto što nema nikakve veze s istinom o religiji, a sve kako bi postigli političke i ekonomski ovosvjetske i kratkovidne ciljeve. Stoga pozivamo sve da prestanu koristiti religije kako bi poticali mržnju, nasilje, ekstremizam i slijepi fanatizam i da prestanu koristiti Božje ime kako bi opravdali ubojstvo, progonoštvo, terorizam i ugnjetavanje. To tražimo na temelju naše zajedničke vjere u Boga koji nije stvorio žene i muškarce da budu ubijeni ni da se međusobno sukobljavaju niti da budu zlostavljani ili ponižavani u njihovim životima i okolnostima. Svemogući Bog zapravo nema potrebu da ga bilo tko brani i ne želi da se Njegovo ime koristi za teroriziranje ljudi.

Ovaj Dokument, u skladu s prethodnim Međunarodnim Dokumentima koji su naglasili važnost uloge religija u izgradnji svjetskog mira, potvrđuje sljedeće:

- Čvrsto uvjerenje da nas istinska učenja religija pozivaju da ostanemo usidreni u vrijednostima mira, da podržavamo vrijednosti uzajamnog razumijevanja, ljudskog bratstva i skladnog suživota, da ponovno uspostavimo mudrost, pravdu i ljubav, i opet probudimo vjerski osjećaj mladih kako bi buduće generacije mogle biti zaštićene od dominacije materijalističkog mišljenja, kao i od opasnosti politika neobuzdane pohlepe i ravnodušnosti, utemeljenih na zakonu sile a ne na snazi zakona.

- Sloboda je pravo svake osobe: svatko uživa slobodu vjerovanja, misli, izražavanja i djelovanja. Pluralizam i raznolikosti religija, boje, spola, rase i jezika božanska su volja kojom je Bog u svojoj Mudrosti stvorio ljudska bića. Ta božanska Mudrost je izvor iz kojeg proizlazi pravo na slobodu vjerovanja i pravo na slobodu da budemo različiti. Stoga

se osuđuje činjenica da su ljudi prisiljeni pridržavati se određene religije ili kulture, kao i nametanje kulturnog načina života kojeg drugi ne prihvaćaju.

- Pravda utemeljena na milosrđu put je postizanja dostojanstvenog života na kojeg svako ljudsko biće ima pravo.

- Dijalog, razumijevanje, te promicanje kulture tolerancije, prihvaćanja drugoga i mirnog zajedničkog života bitno bi doprinijelo smanjenju mnogih ekonomskih, društvenih, političkih i ekoloških problema koji opterećuju veliki dio čovječanstva.

- Dijalog među vjernicima znači susresti se u ogromnom prostoru duhovnih, zajedničkih ljudskih i društvenih vrijednosti, te ulagati u promicanje najviših moralnih vrлина kojima religije teže, a to također znači izbjegavanje beskorisnih rasprava.

- Zaštita mjesta bogoslužja - hramova, crkava i džamija - je dužnost zajamčena religijama, ljudskim vrijednostima, zakonima i međunarodnim sporazumima. Svaki pokušaj napada na mjesta kulta ili prijetnje napadima, eksplozijama ili razaranjima predstavlja odstupanje od učenja religije, kao i jasno kršenje međunarodnog prava.

- Odvratni terorizam koji ugrožava sigurnost ljudi, kako na Istoku tako i na Zapadu i na Sjeveru i na Jugu, šireći paniku, teror i pesimizam, nije uzrokovan religijom - čak i kada je teroristi instrumentaliziraju - nego nagomilanim pogrješnim tumačenjima religijskih tekstova, te politikama gladi, siromaštva, nepravde, ugnjetavanja, arogancije. Stoga je potrebno prestati podržavati terorističke pokrete novcem, oružjem, planovima ili opravdanjima, kao i medijskim izvještavanjem te sve to treba smatrati međunarodnim zločinima koji ugrožavaju globalnu sigurnost i mir. Takav terorizam mora biti osuđen u svim njegovim oblicima i pojavama.

- Koncept *državljanstva* temelji se na jednakosti prava i dužnosti prema kojemu svi uživaju pravdu. Stoga je neophodno u našim društvima uspostaviti koncept punog državljanstva i odbaciti diskriminatorno korištenje izraza *manjine*, koji izaziva osjećaje izoliranosti i inferiornosti. Njegova zloupotreba utire put neprijateljstvu i neskladu, a diskriminirajući

neke građane poništavaju se dostignuća te njihova vjerska i građanska prava.

- Dobri odnosi između Zapada i Istoka neosporna je recipročna potreba. Oni se ne mogu nadomjestiti ni zanemariti, tako da obje civilizacije mogu biti obogaćene jedna drugom kroz razmjenu i dijalog kultura. Zapad bi u civilizaciji Istoka mogao pronaći lijekove za neke od svojih duhovnih i religioznih bolesti uzrokovane prevladavanjem materijalizma. Istok bi u civilizaciji Zapada mogao pronaći mnogo elemenata koji mu mogu pomoći da se spasi od slabosti, podjela, sukoba i znanstvenog, tehničkog i kulturnog nazatka. Važno je obratiti pozornost na vjerske, kulturne i povijesne razlike koje su bitna komponenta u formiranju osobnosti, kulture i istočne civilizacije. Također je važno učvrstiti poštivanje općih i zajedničkih ljudska prava, kako bi se osigurao dostojanstven život za sve ljude, žene i muškarce, na Istoku i na Zapadu, izbjegavajući korištenje politika dvostrukih standarda.

- Neophodno je potrebno priznavanje prava žena na obrazovanje, zapošljavanje i ostvarivanje njihovih vlastitih političkih prava. Nadalje, moraju se uložiti snažni naponi da se žene oslobode povijesnih i društvenih pritiska suprotnih načelima vlastite vjere i dostojanstva. Također je potrebno zaštititi žene od seksualnog iskorištavanja i tretiranja kao da su roba ili sredstvo užitka ili financijske dobiti. Sukladno tome moraju se okončati sve neljudske prakse i vulgarni običaji koji ponižuju dostojanstvo žena. Potrebno je raditi na tome da se promjene zakoni koji sprječavaju žene da u potpunosti uživaju svoja prava.

- Zaštita temeljnih prava djece - kako bi ona rasla u obiteljskom okruženju, imali prehranu, obrazovanje i podršku - dužnosti su obitelji i društva. Ta prava moraju biti zajamčena i zaštićena, te ih se ne smije zanemariti niti uskratiti bilo kojem djetetu u bilo kojem dijelu svijeta. Moraju se osuditi svi postupci kojima se krše dostojanstvo i prava djece. Jednako je važno biti oprezan s opasnostima kojima su ona izložena, osobito u digitalnom okruženju, te zločinom smatrati trgovanje njihovom nevinošću i sve nasilne povrede njihovog djetinjstva.

- Zaštita prava starijih, slabih, invalidnih i potlačenih osoba vjerska je i društvena obveza koja mora biti zajamčena i zaštićena strogim

zakonodavstvom i primjenom relevantnih međunarodnih sporazuma.

U tu svrhu, uzajamnom suradnjom, Katolička crkva i al-Azhar objavljuju i obećavaju da će ovaj dokument prenijeti vlastima, utjecajnim liderima, ljudima vjere diljem svijeta, odgovarajućim regionalnim i međunarodnim organizacijama, organizacijama civilnog društva, vjerskim institucijama i vodećim misliocima. Nadalje, obvezuju se promicati načela sadržana u ovoj Deklaraciji na svim regionalnim i međunarodnim razinama, tražeći istodobno da se ta načela prevedu u politike, odluke, zakonodavne tekstove, nastavne planove i programe i komunikacijske materijale.

Al-Azhar i Katolička crkva traže da ovaj Dokument postane predmetom istraživanja i promišljanja u svim školama, sveučilištima i obrazovanim i odgojnim ustanovama doprinoseći time stvaranju novih generacija koje će donositi dobro i mir, te koji će posvuda braniti pravo potlačenih i posljednjih.

U zaključku očekujemo da ova Deklaracija: bude poziv na pomirenje i bratstvo među svim vjernicima, čak i među vjernicima i nevjernicima te među svim ljudima dobre volje;

bude poziv svakoj ispravnoj savjesti koja odbacuje abnormalno nasilje i slijepi ekstremizam, poziv onima koji njeguju vrijednosti tolerancije i bratstva koje religije promiču i potiču;

bude svjedočanstvo veličine vjere u Boga koja ujedinjuje podijeljena srca i uzdiže ljudsku dušu;

bude simbol zagrljaja Istoka i Zapada, Sjevera i Juga i svih koji vjeruju da nas je Bog stvorio da se upoznamo, međusobno surađujemo i da živimo kao sestre i braća koji se vole.

To je ono čemu se nadamo i što nastojimo ostvariti kako bismo postigli univerzalni mir kojeg će uživati svi ljudi.

Abu Dhabi, 4. veljače 2019.

*Njegova Svetost
Papa Franjo*

*Veliki imam Al-Azhar
Ahmad Al-Tayyib*

Prijevod: Branko Jurić

Papa Franjo: Pristup vodi ljudsko je pravo

Voda je dobro bitno za ravnotežu ekosustava i za život ljudi; stoga ju valja nadzirati i brinuti o njoj kako ne bi bila zagađena ili izgubljena – istaknuo je Papa u poruci za Svjetski dan vodā koji se obilježava 22. ožujka 2019. o temi „Voda za sve – Nemojmo nikoga ostaviti po strani“, a koji je ustanovila Organizacija ujedinjenih naroda. Za tu je prigodu papa Franjo napisao tweet u kojemu kaže: „Zahvalimo Bogu za sestru vodu, tako jednostavan i dragocjen element, i zauzmimo se kako bi bila dostupna svima“.

Suchoća se planeta širi na nova područja – primijetio je Sveti Otac – a pučanstvo tih krajeva sve više trpi zbog nedostatka izvora pitke vode. Ne ostaviti nikoga po strani znači zauzeti se da se ukloni ta nepravda – napomenuo je Papa te objasnio – Bitan je zajednički rad kako bi se iskorijenilo to zlo koje pogađa brojnu našu braću i sestre. Potrebno je ujediniti napore u traženju općega dobra, gledajući u drugoj osobi konkretno lice. Samo će kroz takvo nastojanje primijenjene mjere imati okus susreta i sposobnost za odgovor na nepravdu koju valja ukloniti.

Ne ostaviti nikoga po strani – dodao je Papa – znači također biti svjesni da je potrebno odgovoriti konkretnim djelima; ne samo kroz

održavanje ili poboljšavanje vodnih struktura, nego i ulažući u budućnost, poučavajući nove naraštaje koristiti se vodom i brinuti o njoj. Svijest je o tomu prioritet u svijetu u kojemu se sve odbacuje i podcjenjuje i koji, u brojnim slučajevima, ne shvaća važnost bogatstva koja su nam na raspolaganju.

Novi su naraštaji – zajedno sa svim stanovnicima planeta – pozvani vrjednovati i štititi to dobro. To je zadaća koja – prema Papinim riječima – započinje sviješću o osobama koje podnose neizbježne posljedice klimatskih promjena, kao i o svima koji su žrtve jednoga ili više oblika iskorištavanja i zagađivanja vodā. Taj će odgojni izazov oblikovati novo viđenje toga dobra, formirajući naraštaje koji cijene i vole bogatstva Zemlje – napisao je Papa.

Svi smo stvaraoci budućnosti, a međunarodna zajednica već ulaže u sutrašnjicu našega planeta. Potrebno je stoga razviti planove financiranja kao i dalekosežne vodne projekte. Takva će odlučnost pomoći u nadvladavanju viđenja o pretvaranju vode u jednostavnu robu, koje je regulirano isključivo zakonima trgovine – stoji u Papinoj poruci za današnji Svjetski dan vodā.

(kta/rv)

SEZIONE
PER GLI AFFARI GENERALI

Br. 432.363

Vatikan, 8. siječnja 2019.

Uzoriti gospodine Kardinale,

prigodom svetkovine Božića i početka nove godine uputili ste u svoje kao i u ime Vaše biskupijske zajednice srdačnu čestitku Vrhovnom Svećeniku u kojoj ste se istodobno prisjetili njegovoga rođendana.

U nakani da Vam srdačno zahvali na ljubaznom svjedočanstvu odanosti, Njegova Svetost izražava želju da nas rođenje Isusa Krista, koje je trajno promijenilo ljudsku povijest postavši izvorom nade, ispuni vedrinom i mirom.

Uz ove dobre želje, Sveti Otac Vas moli da ustrajete u molitvi za njega te zazivajući zagovor Marije, Majke Betlehenskoga Djetešca, rado udjeljuje Apostolski Blagoslov Vama, Uzoriti, i svima koji su povjereni Vašoj pastirskoj brizi.

Ovom Vam prigodom izražavam svoje osobito poštovanje, uz srdačan pozdrav,

Vašem uзорitom gospodstvu
odani u Kristu

✠ Pietro kard. Parolin
Državni tajnik

Uzoriti gospodin
Vinko kard. PULJIĆ
Nadbiskup metropolit vrhbosanski
SARAJEVO

SEGRETERIA DI STATO

PRIMA SEZIONE - AFFARI GENERALI

Dal Vaticano, 14 gennaio 2019

SVETA STOLICA

Signor Cardinale,

mi onoro di farLe pervenire i seguenti messaggi augurali:

IN OCCASIONE DELLA SUA FESTA ONOMASTICA DESIDERO RIVOLGERLE L'AUGURIO DI BENE NEL SIGNORE E, MENTRE INVOCO SULLA SUA PERSONA LA PROTEZIONE DI SAN VINCENZO, LE CHIEDO DI PREGARE PER ME E DI CUORE LE IMPARTO LA BENEDIZIONE APOSTOLICA, CHE VOLENTIERI ESTENDO ALLE PERSONE A LEI CARE.

FRANCISCUS PP.

NELLA RICORRENZA DEL SUO ONOMASTICO, GRADISCA, EM.MO SIGNOR CARDINALE, I MIEI AUGURI SINCERI, CHE ACCOMPAGNO CON UNA SPECIALE PREGHIERA PER LEI E LE SUE INTENZIONI.

CARDINALE PIETRO PAROLIN SEGRETARIO DI STATO DI SUA SANTITÀ

Aggiungo i miei personali auguri per la felice circostanza e mi valgo dell'occasione per confermarmi con sensi di distinto ossequio

dell'Eminenza Vostra Rev.ma
dev.mo in Domino

A Sua Eminenza Reerendissima
il Sig. Card. Vinko **PULJIC**
Arcivescovo di Vrhbosna
Kaptol 7
BiH-71000 SARAJEVO Bosna i Hercegovina

Plenarna skupština Vijeća Biskupskih konferencija Europske unije

Promicanje dijaloga kao glavnog sredstva za suočavanje s izazovima, nesigurnostima i preobrazbama Europske unije, te ponovno otkrivanje zajedničkog europskog identiteta kako bi se bolje zaštitilo osobe, obitelj i kulturu. To je cilj koji su si zadali biskupi Vijeća biskupskih konferencija Europske unije (COMECE), okupivši se u Bruxellesu na plenarnoj skupštini od 13. do 15. ožujka.

To je posebno važan susret ove godine, samo nekoliko mjeseci prije izbora za Europski parlament i promjene čelnika Europske komisije. U priopćenju prošloga mjeseca biskupi su već izrazili svoj poziv, ističući da treba izići na birališta. Važno je glasati jer Europa sama po sebi živi od demokratskog sudjelovanja, a izbori su glavni trenutak u kojem se građani mogu izraziti i dati svoj doprinos – rekao je za Radio Vatikan mons. Mariano Crociata, biskup Latine i prvi potpredsjednik Vijeća biskupskih konferencija Europske unije.

To je neophodna gesta jer Europska unija prolazi kroz teško razdoblje, kako s institucionalnog stajališta zbog Brexita, tako i zbog kulturnog i političkog vala zbnjenosti koji pokazuje kako je izgubljeno i kako se i dalje gubi iz vida što je Europa i koliko je ona potrebna svakoj zemlji. Naime, samo uz sudjelovanje građana, moguće je ostvariti „novo iznošenje razloga nade“ koje je potrebno za obnovu shvaćanja Europske unije. Sada Europska unija izgleda kao daleka i birokratska stvarnost koja ide svojim putem u odnosu na život naroda, probleme ljudi i zajednica – napomenuo je potpredsjednik Vijeća biskupskih konferencija Europske unije.

To je stanje koje ima stvarne razloge i uzroke, no ne odražava sve što Europska unija čini – rekao je biskup Crociata i nastavio – Novo iznošenje razloga nade znači postati sposobni učiniti Europsku uniju stvarnim vodičem u hodu naroda i nacija prema budućnosti koja će moći prevladati postojeće probleme i poteškoće, te središnje upravljačko tijelo usmjeravanja i zastupanja učiniti bližim, izražajnijim i djelotvornijim u tumačenju problema i potreba naroda, u poticanju razvoja, gledajući na budućnost počevši od

najkrhkih i najslabijih ne samo s gospodarskog stajališta već i kulturnog i društvenog.

Uloga je Crkve, koja je određena člankom 17. Lisabonskog ugovora koji poziva europske institucije na održavanje otvorenog, transparentnog i redovitog dijaloga s Crkvama i vjerskim organizacijama, da doprinosi tom razvoju kao znak tisućljetne povijesne prisutnosti. Moglo bi se reći, bez omalovažavanja ili vrijeđanja bilo koga, da bez kršćanstva nema Europe – primijetio je monsinjor Crociata i naglasio – Crkva osjeća tu odgovornost koja nije samo strogo vjerske, nego kulturne i društvene naravi, kao i moralne u odnosu prema zajednici naroda kojoj treba budućnost, povezanost, jedinstvo te pogled usmjeren prema naprijed, i to u ulozi koju su svjesno priznale i europske institucije.

Naš oslonac je socijalni nauk Crkve – nastavio je biskup govoreći o pitanjima o kojima se raspravlja na skupštini – a njegov je temelj ljudska osoba koja nije odvojena od zajednice. Jasno je da Europa treba rasti posebno u ovo vrijeme velikog društvenog i kulturnog miješanja zahvaljujući pojavi imigracije. Među ostalim su pitanjima o kojima se raspravlja i ona povezana s gospodarskom krizom; dakle, društvena potreba pravednosti, borba protiv nezaposlenosti, oporavak rada, problem digitalizacije, umjetne inteligencije sa svim onim što ona podrazumijeva na području zapošljavanja i društvenog života.

Središnje pitanje je i uloga obitelji koja je povezana s gospodarskom krizom, društvenim odnosima i pitanjima rada – rekao je potpredsjednik Vijeća biskupskih konferencija Europske unije i istaknuo – Potrebno je zadržati te temeljne vrijednosti, bitne za sam napredak Europe kao što je isto tako važno imati na umu neodjeljive obaveze solidarnosti i supsidijarnosti, to jest, sposobnosti organiziranja tako da jedni pomažu drugima, a da pri tom ne oduzimaju bilo kakvu odgovornost i mogućnost da svatko dade svoj doprinos prema vlastitim mogućnostima.

(kta/ro)

Poruka biskupa mons. Marka Semrena za Dan života 2019.

Zaštita života i pravo na život od samog začeća

Razmišljajući o Danu života, razmišljamo o obitelji u kojoj se rađa život, o dostojanstvu obitelji, o dostojanstvu roditelja i djece. Današnji svijet zapadne kulture, koju smo dobrim dijelom i mi u Bosni i Hercegovini usvojili, svijet je potrošnje i nezasićenog uživanja. Potisnute su ili nestale kršćanske vrijednosti na kojima je izgrađivana kultura i civilizacija. Danas se propagira i popularno je ponašanje po vlastitom izboru. Svaki je čovjek sam sebi mjerilo i sam sebe vodi. Ne prihvaća nikakve savjete i svaki pokušaj korekcije svojega načina ponašanja proglašava nasiljem i napadom na osobnu slobodu. Ne zamjećuje kako je sa širokog puta slobode prešao na uski put ropstva. Protestira protiv svega što mu se dobronamjerno predlaže i nudi uime vjere, Boga i Crkve, a prihvaća sve ono što mu se nasilno gura i nameće preko svijeta reklame, filma, televizije, kazališta, tiska i glazbe.

Bez djece nema budućnosti. Civilizacija koja nema ispravan odnos prema djeci i koja se boji djece bolesna je civilizacija. Majke koje rađaju djecu šire i promiču vrijednosti koje Europa proglašava ali ih često u svagdanjem životu ne provodi. Ne zaboravimo da je Europa srce humanizma, gdje se proglašavaju prava i jednakosti, nadahnuti na općoj *Povelji ljudskih prava*, ali i gdje je očita proturječnost glede *začete i nikad rođene djece*. Bez života nema ni prava. Kao što je Europi, tako je i našoj Domovini potreban život, ako želi biti luč čovječanstva i prava u svijetu.

Od trenutka začeća počinje novi život koji nije ni očev ni majčin nego *život novoga ljudskog bića* koje se samo razvija. Suvremena genetika je utvrdila da je od prvog časa utvrđen program onoga što će začeto biće biti – čovjek. To biće nikada neće postati ljudsko ako to nije već od tada. Prema tome, od prvog časa svoga postojanja ljudsko biće u svojoj cjelokupnosti zahtijeva bezuvjetno poštovanje koje dugujemo svakom čovjeku. Ljudski je život svet i nepovrediv od samoga časa začeća. A čovjek se vrednuje kao osoba i ljubi se kao osoba bez

obzira na njegovo fizičko ili mentalno zdravstveno stanje i bez obzira na njegove osobine. Stoga zapamtimo da je život uvijek, u svim svojim razdobljima i u svakoj dobi, svet i uvijek vrijedan. To nas i vjera uči, to nam i znanost potvrđuje. Ne postoji neki život koji je svetiji od drugoga; jednako tako ne postoji ljudski život koji je po vrijednosti važniji od drugoga. Vjerodostojnost se nekog zdravstvenog sustava ne mjeri samo po djelotvornosti, nego iznad svega po pažnji i ljubavi prema ljudima, čiji je život uvijek svet i nepovrediv.

Obitelj kao relaciju između muškarca i žene, roditelja i djece, ne valja miješati s drugim oblicima suživota, koji pak nastaju po drugoj logici, koji, primjerice, počivaju na nekom dogovoru ili interesu, i kao takvi mogu biti i nesigurni, kraće ili duže trajni. Bog međutim želi da ljudi budu slobodni pojedinci – članovi međusobnog zajedništva – obitelji, kao obitelj božanskih osoba: *obitelj je prva slika Trojstva*. Stvarateljski čin je počeo od obitelji, također i otkupljenje koje Isus donosi u svijet počinje od obitelji. Neće se živjeti ni ljudske ni kršćanske kreposti ako se za njih ne odgaja u obitelji. Djeca po roditeljima upoznaju ljubav i po toj ljubavi upoznaju Boga koji je sama Ljubav. Neka s Božjom pomoći i posebnom zaštitom Presvete Marije, Kraljice obitelji, iskustvo stečeno u obitelji donese obilne plodove na putu Crkve i neka bude zalogom sve veće pozornosti prema obitelji, koja je samo izvorište čovjeka i društva.

Moramo se suočiti s činjenicom *opadanja nataliteta*, što je velika opasnost za gospodarsku, društvenu i kulturnu budućnost našeg naroda u BiH. Obitelj je slika Trojstva, svetosti Boga i kao takvu treba je neprestance posvećivati. Obitelj se ne može dokidati, ona nije ponuđena za eksperiment. Stoga je neprimjereno brkati obitelj s drugim oblicima zajedničkoga života.

Međunarodna nevladina organizacija *Save the Children* (Spasi djecu), koja se već stotinu godina bori kako bi djecu sačuvala od opasnosti te im bolju osigurala budućnost, objavila je

najnovije statistike koje pokazuju da je u svijetu svako šesto dijete pogođeno ratom ili njegovim posljedicama, prenosi *Vatican News*.

Djeca koja žive u područjima sukoba ili su prisiljena bježati u druge zemlje sama ili sa svojim obiteljima trpe teške posljedice zbog nedostatka medicinske skrbi ili zbog gladi. Budućnost te djece također je ugrožena zbog nemogućnosti obrazovanja te zbog trauma uzrokovanih nasiljem, iskorištavanjem i, u slučaju djevojčica, preranom udajom, ističe se u izvještaju.

„Svaki rat je rat protiv djece”, rekla je 1919. godine osnivačica organizacije *Save the Children* Eglantyne Jebb.

Dvoje od troje djece koja pate od kronične pothranjenosti nalazi se u zemljama u kojima traje rat, dok je na 10 područja koja su najteže pogođena sukobima, odnosno u Demokratskoj Republici Kongu, Sudanu, Afganistanu, Jemenu, Somaliji, Južnom Sudanu, Siriji, Nigeriji, Srednjoafričkoj Republici i Iraku, više od 4,5 milijuna djece mlađe od pet godina (za 20% više u odnosu na 2016. godinu) pogođeno teškom akutnom pothranjenošću. U Jemenu se oko 120.000 djece trenutačno nalazi u katastrofalnim uvjetima, uz veliki rizik od smrti zbog prehrambene krize koja je rezultat ratnog sukoba u toj zemlji.

Oko 27 milijuna djece nema mogućnost obrazovanja zato što su njihove škole meta napada ili su ih okupirale naoružane skupine, ili pak zato što roditelji strahuju za njihov život te ih ne žele poslati u školu. Nemogućnost obrazovanja povećava rizik od povećanja udjela dječjega rada, što u područjima sukoba premašuje svjetski prosjek za 77%.

Djevojčice u zemljama pogođenima ratom prisiljene su na preranu udaju kako bi izbjegle zlostavljanje i nasilje. U Jemenu je udio dječjih nevjesti veći od 2/3 ukupnog broja mladih u

zemlji, što je za otprilike 15% više u odnosu na razdoblje prije eskalacije sukoba. Među sirijskim se izbjeglicama u Jordanu pak postotak djevojaka udanih prije navršene 18. godine u razdoblju od 2011. do 2014. gotovo utrostručio.

Ovom prigodom u ime katoličkih biskupa Bosne i Hercegovine upućujem vapaj za obnovu obitelji – za rađanje djece, za obnovu Crkve i naroda. Zahvaljujem svima vama, svećenicima, redovnicima i drugima koji se na razne načine trudite oko stvaranja kulture i civilizacije života, a suzbijate kulturu smrti.

Posebno zahvaljujem i izražavam veliko poštovanje svima onima u našoj Domovini koji s velikom odgovornošću prema Bogu, prema svojoj savjesti i prema svome narodu štite ljudski život i visoko cijene dostojanstvo braka i obitelji.

Zahvaljujem svim pomagačima zaklade *Da životu*, koju smo ustanovili prije više godina, a koja hrabre naše bračne drugove da budu spremni imati više djece.

Zahvaljujem i karitativnim i molitvenim skupinama koje se veoma trude oko pružanja pomoći mladim bračnim parovima, kao i siromašnijim obiteljima.

Zahvaljujem također svim liječnicima i bolničkom osoblju, kao i članovima obitelji koji su se istaknuli u spašavanju nerođenih života.

Sve Vas molim: bdijte i dalje nad svakim ljudskim životom! Branite i štitite i ubuduće ljudski život u njegovoj cjelovitosti! To je velika zadaća i veliko poslanje za sve nas koje nam je povjerio sam Bog Životvorac! Neka Vas On nagradi svojim blagoslovom i svojim mirom!

Banja Luka, 13. siječnja 2019.

Dr. Marko Semren,
pomoćni biskup banjolučki
i predsjednik Vijeća za obitelj BK BiH

Priopćenje s XXI. zajedničkog zasjedanja HBK i BK BiH

BK BiH

Članovi Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održali su svoje XXI. redovito godišnje zajedničko zasjedanje, 21. siječnja 2019. u prostorima Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Zasjedanju su predsjedali predsjednici dviju Biskupskih konferencija zadarski nadbiskup Želimir Puljić i nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić.

U uvodnom dijelu zasjedanja sudjelovao je i apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giuseppe Pinto koji je u svom obraćanju istaknuo važnost zajedničkog zasjedanja i duh kolegijalnosti koji je duša suradnje među biskupima na različitim razinama.

Pozdravljajući nazočne predsjednik HBK nadbiskup Puljić podsjetio je da su dvije konferencije povezane, ne samo poslovima pastoralne i poslovne naravi, već nadasve pastirske, ljudske i duhovne. Dodao je da biskupi, kao članovi krovnih crkvenih institucija istoga naroda, imaju zajedničku odgovornost i potrebu redovito se godišnje sastajati i bratski raspravljati o zajedničkim temama i poslovima.

Kardinal Puljić je u svojoj pozdravnoj riječi zahvalio biskupima iz Hrvatske na blizini, solidarnosti i zanimanju za Crkvu i hrvatski narod u BiH. Istaknuo je da su zajednička zasjedanja vjerničkom narodu u BiH, koji u ovom trenutku proživljava brojne teške izazove, snažan znak nade, zajedništva i potpore.

Nakon što su se osvrnuli na djelovanje Papinskog hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu biskupi su dali potrebne smjernice za budući rad zajedničke Komisije za spomenuti Zavod.

Biskupima je predstavljeno godišnje izvješće o radu Vijeća HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu i Ravnateljstva dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu. Predsjednik spomenutog Vijeća pomoćni biskup vrhbosanski Pero Sudar zahvalio je, u ime svih hrvatskih svećenika i pastoralnih djelatnika i djelatnica u župama, misijama i zajednicama u inozemstvu te posebno u ime iseljenika, svim biskupima i redovničkim poglavarima i poglavarica-

ma za podršku i potporu koju pružaju radu hrvatske inozemne pastve. Biskupi su razmotrili pojedina konkretna pitanja u svezi s djelovanjem u hrvatskoj inozemnoj pastvi te se osvrnuli na ovogodišnju komemoraciju u Bleiburgu. Svjesni činjenice o nastavku iseljavanja Hrvata katolika iz Hrvatske i BiH, biskupi potiču sve njih da njeguju povezanost s hrvatskim katoličkim misijama i župama kamo su došli te da, ujedno, održe povezanost sa svojim rodnim krajem i župama iz kojih su otišli. Na poseban način zahvaljuju svim djelatnicima u hrvatskoj inozemnoj pastvi za njihov ne mali trud i pastoralnu brigu za one koji su, iz raznih razloga, odselili u inozemstvo. Pošto su saslušali iscrpno izvješće o radu Ravnateljstva, biskupi su odlučili povjeriti novi petogodišnji mandat dosadašnjem ravnatelju vlč. Tomislavu Markiću.

Na zasjedanju su biskupi informirani i o akciji pod nazivom *Tjedan solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH* o čemu su ih izvijestili predsjednici Hrvatskoga Caritasa i Caritasa BiH. Spomenuta je i inicijativa „Nedjelja solidarnosti“ koju je pokrenula BK BiH s ciljem pomoći župama s malim brojem vjernika. Ponovno je istaknuta želja da svi članovi Crkve u Hrvata njeguju zajedništvo i povezanost što bi na osobit način trebalo biti prepoznatljivo u konkretnim akcijama pomoći potrebitima.

Tema zasjedanja bilo je i djelovanje Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij. Konstatirano je da je posljednjih godina veći broj biskupija i redovničkih zajednica Crkve u Hrvata poslao u Rim na tečaj za postulate svećenike, redovnike ili redovnice kako bi mogli voditi postupke za proglašenje blaženima i svetima onih koji su, između velikog broja nevinih žrtava u ratovima i poraćima u 20. stoljeću, podnijeli mučeništvo ustrajni u svojoj vjeri. Svjesni brojnih inicijativa za obilježavanje komemoracija raznih stradanja, biskupi potiču, da se poštuje crkveni ustroj, a to znači da treba uvažiti mjerodavnost mjesnoga župnika i dijecezanskog biskupa.

Biskupi iz BiH upoznali su članove HBK s pojedinim aktualnostima iz crkvenog i društvenog života u BiH. U tom duhu bilo je riječi o nekim važnim društvenim pitanjima, o demografskom stanju katolika u BiH te o uzajamnoj unutarcrkvenoj solidarnosti. Posebno je istaknuta potreba da darovana sredstva iz Republike Hrvatske budu najviše ulagana u stvaranje radnih mjesta i gospodarski razvitak, jer je to jedan od najvažnijih preduvjeta za ostanak Hrvata katolika u BiH. Biskupi također smatraju važnim dati potporu onima koji pokreću inicijative na planu povratka u kraje-

ve iz kojih su izbjegli ili su iz njih prognani. Posebno su zahvalili svim biskupijskim zajednicama u Republici Hrvatskoj na čelu s njihovim biskupima za brojne molitve i znakove solidarnosti. Biskupi HBK izrazili su potporu svojoj subraći u njihovim pravednim nastojanjima oko opstanka Katoličke crkve i hrvatskoga naroda u BiH.

Zagreb, 21. siječnja 2019.

Tajništvo HBK
Tajništvo BK BiH

Uvodna riječ biskupa mons. dr. Tome Vukšića o aktualnostima u BiH na zasjedanju HBK i BK BiH

Neke aktualnosti iz crkvenog i društvenog života u BiH

Dvojica predsjednika naših biskupskih konferencija, kardinal Vinko Puljić i nadbiskup Želimir Puljić, zamolili su me da vas, kao uvod u raspravu o temi „Aktualnosti iz crkvenog i društvenoga života“, podsjetim na ono što u obilježava društveni i crkveni život u Bosni i Hercegovini. U ovom odgovoru na njihovu zamolbu, bit će govora o nekim važnim društvenim pitanjima, potom o demografskom stanju katolika i na kraju bih se dotakao naše uzajamne unutarcrkvene solidarnosti. – Uz napomenu da ovo nije iscrpna analiza teme, o kojoj je govor, nego samo uvodna informacija za raspravu koja će uslijediti, dvojici predsjednika zahvaljujem za iskazano povjerenje, a vama svima unaprijed za strpljenje i zanimanje.

I.

BiH je već stoljećima, kao što je poznato, zemlja različitih naroda, kultura, civilizacija i religija. Kao takva, jednako dugo je složena i zamršena. Promatrana iz perspektive državne uprave, u posljednja dva stoljeća u njoj su se okušali skoro svi mogući oblici vlasti. Od feu-

dalnog teokratskog, preko monarhija i diktatura, do današnjeg oblika, koji je mnogo više provizorij negoli demokracija i uređeno društvo. Postojeći oblik je kao neki teatar apsurdna, na čijoj sceni se bez prekida izvodi uvijek ista tragikomedija, u kojoj se ubija pravdu. A viđena iz kuta projekcija za budućnost, BiH se danas nalazi između barem četiri vrlo prepoznatljive tendencije: održavanja statusa quo, federalizacije, unitarizma i secesionizma. Zato je u njoj iskreni dijalog egzistencijalna potreba, sredstvo za izgradnju pravednoga mira, društvenoga sklada, ozdravljenje rana iz teške prošlosti te osnaživanje svijesti i vlastitoga poziva vjerskih zajednica da moraju biti moralna vertikalna društva.

Prema rezultatima posljednjega popisa stanovništva, u BiH živi samo oko 15% katolika. Istovremeno, pravoslavaca je oko 31%, a muslimansko stanovništvo je naraslo na nešto preko 50%. To znači da je BiH, nakon Albanije i Kosova, time postala treća država u Europi, gdje je muslimansko stanovništvo u apsolutnoj većini. To je podatak od ne maloga značenja, ne samo za ovo područje nego i mnogo šire.

Iako je, u smislu materijalne obnove, vidljiv napredak u posljednjih dvadesetak godina, još uvijek postoji velika potreba liječenja psiholoških rana i dubokih trauma, nastalih za vrijeme posljednjega rata. Stoga se, kao apsolutan prioritet, nameće potreba uspostave legalnih, društvenih, političkih, kulturnih, vjerskih i gospodarskih pretpostavki radi izgradnje i uspostave pravednoga i trajnoga mira, utemeljenoga na dijalogu u punom poštivanju prava pojedinih osoba i triju konstitutivnih naroda. A radi postizanja te svrhe, potrebna je konkretna suradnja svih sastojnica društva, uključujući one vjerske.

Gledano iz katoličke perspektive, međureligijski dijalog je općekatolička misao Drugoga vatikanskog sabora, a na licu mjesta on je egzistencijalna i moralna potreba naše svakodnevice, jer se radi o zemlji, koju nastavaju ljudi triju velikih vjerskih grupa. Nastavaju je i različiti narodi. U njoj su prisutne također razne kulture i civilizacije: srednjoeuropska kršćanska i mediteranska kršćanska, te bizantinsko pravoslavna i bizantinsko otomanska. Njihovi pripadnici, k tomu, tradicionalno žive zajedno u istim gradovima i selima i stoga su predodređeni za međusobnu suradnju. Međutim, zamisao i praksu dijaloga, metodologiju koju se pri tomu slijedi i svrhu dijaloga vjerske zajednice i društvene strane, kako po svijetu tako u BiH, ne razumiju jednako niti vrše na isti način, što je otvoreno pitanje i velik problem.

Bošnjački muslimani su apsolutna većina u jednom dijelu BiH, a srpski pravoslavci to isto u drugom entitetu, dok su hrvatski katolici manjina na obje strane. To omogućuje česte i mnoge manipulacije protiv hrvatskih katolika. A u traženju pravednoga rješenja za ovu situaciju, Hrvati predlažu federalizaciju cijele zemlje, što načelno podržava i Europski parlament, a to ne prihvaćaju ni Srbi ni Bošnjaci. Naspram tomu, naime, kod Bošnjaka je snažan unitarizam ili želja za održavanjem barem sadašnjega stanja. Srbi pak često izražavaju želju za povratkom izvornomu Daytonu a nije im nepoznat čak ni secesionizam, dok međunarodna zajednica uglavnom štiti postojeće stanje.

Hrvate frustrira nepravedna unutrašnja podjela BiH na dva entiteta, čija je upravna struktura u oba slučaja na njihovu štetu, zatim

neriješeno nacionalno pitanje te činjenica, da biračku volju pojedinca i naroda obezvrjeđuje izborni zakon. Taj zakon Hrvatima ni na jednoj razini, gdje su u manjini, ne osigurava mogućnost, da sami sebi izaberu predstavnike. Time, na etičkoj razini, legitimitet kao kriterij društvenoga predstavljanja biva često spriječen i ne-etičnost legalizirana, a na psihološkoj razini pojedini birač i narod frustrirani. To jest, budući da drugi nerijetko odlučuju tko će im biti predstavnik, brojni Hrvati se osjećaju poniženi, jer su tretirani kao da su učenici u školi za djecu s posebnim potrebama. Ta pojava ima za negativnu posljedicu i to, da se u nedogled odgađa unutarhrvatska demokratizacija i zdravi pluralizam, jer postoji potreba za zbijanjem redova. Uz to, majorizacija i opstrukcija, a ponekad i lažan samoproglasheni hrvatski identitet pojedinaca u državnoj upravi i diplomaciji, primjenjuju se na štetu dostojanstva i prava Hrvata, posebice kod donošenja važnih odluka i preuzimanja nekih služba.

Pitanje entitetskih vlada u Federaciji BiH i Republici Srpskoj poseban je problem, jer je u njih strukturalno ugrađena mogućnost preglasavanja i diskriminacije manjine. Naime, voljom visokoga predstavnika, amandmanski je u ustave oba entiteta intervenirano 2002. godine, te je otada ustavna obveza, da se njihove vlade sastoje od predsjednika i 16 ministara.

U skladu s tom odlukom visokoga predstavnika, u vladi RS je „osam ministara iz reda srpskog, pet iz reda bošnjačkog i tri iz reda hrvatskoga naroda“ (čl 92). A u Federaciji BiH vlada ima „osam ministara iz reda bošnjačkog, pet ministara iz reda hrvatskog i tri ministra iz reda srpskog naroda“ (IV B čl. 4). Primjenjujući spomenute ustavne propise, u oba entiteta vlade mogu, apsolutnom većinom glasova, *lege artis*, donositi odluke protiv hrvatskih interesa, a da glasovi hrvatskih ministara to ne mogu spriječiti. Na ovaj način cijela BiH je, po crti teritorijalne podjele na dva dijela iz Daytonu, također na razini političke i upravne moći, koju utjelovljuju ove dvije vlade, u obliku stvarne vlasti podijeljena u dva dijela: većinski srpski i većinski bošnjački, kao što je učinjeno s teritorijem u Daytonu.

U postojećem stanju stvari, samo Hrvati traže izmjene izbornoga zakona i garanciju

legitimnoga predstavljanja, dok ni Srbi ni Bošnjaci ne pokazuju zanimanje za to a, pravno i realno gledajući, bez njihovih glasova u redovitoj proceduri nije moguće promijeniti zakon. Dapače, u sadašnjem stanju, odgovara im da sve ostane kao do sada, dok visoki predstavnik najavljuje, da neće koristiti svoje ovlasti i nametati reforme, što bi inače bila druga mogućnost promjene toga zakona.

Katoličke, pravoslavne i muslimanske odgojne ustanove organiziraju, ponajviše na insistiranje katoličke strane, konkretne oblike suradnje kao što su studijski susreti, karitativna djelatnost, posjeti studenata i mladih, no poželjna bi bila aktivna teološka i svaka druga suradnja, koja bi bila izvorno vjerska.

Pokoja radikalna islamska grupa prisutna je u BiH. Dogodio se i pokoji atentat sa smrtnim posljedicama ali, srećom, mnogo manje negoli na nekim drugim stranama.

Državna vlast je 2006. godine sa Svetom Stolicom potpisala Temeljni ugovor, a 2010. i Ugovor o dušobrižništvu vojnika i osnutku Vojnog ordinarijata. Njihova provedba još uvijek čeka, čak i na vrlo jednostavnim pitanjima kao što je ozakonjenje vjerskih blagdana. Skoro jednaka situacija je s ugovorom, koji je BiH potpisala sa Srpskom pravoslavnom Crkvom, a koji je uglavnom kopija onoga potpisanoga sa Svetom Stolicom. No sličan ugovor s Islamskom zajednicom još uvijek nije potpisan. U prošlosti je ta zajednica smatrala da joj takav ugovor nije potreban. U novije pak vrijeme, predloženi ugovor s tom zajednicom, kako neki kažu, sadržavao bi pozitivnu diskriminaciju, jer navodno predviđa veća prava Islamskoj zajednici negoli drugima.

Neka vjerska prava često su pak samo djelomično poštovana, kao na primjer: sloboda vjere, autonomija vjerskih zajednica, poučavanje vjeronauka u svim odgojnim ustanovama, položaj i djelovanje karitativnih ustanova, dušobrižništvo zdravstva, zatvora, policije i vojnika, nejasna porezna politika glede neprofitnoga djelovanja crkvenih pravnih osoba, način dobivanja dozvola za gradnju vjerskih objekata itd. Druga prava su pak nerijetko onemogućena, kao što su: neka prava studenata i nastavnika u ustanovama u vlasništvu vjerskih zajednica, puna primjena državnoga zakona o slobodi vjere te ugo-

vora koji su potpisani sa Svetom Stolicom i s drugim zajednicama, zdravstveno osiguranje vjerskih službenika, vraćanje dobara oduzetih za vrijeme komunističkoga režima itd.

II.

Nakon posljednjega rata **sveukupno stanovništvo BiH**, prema službenim podacima, koji obuhvaćaju razdoblje od 1996. do 2017. godine, zahvatio je proces depopulacije, povećanja prosjeka starosti stanovništva, proces vrlo ubrzanoga smanjenja broja rođenih, povećanja broja umrlih i novo iseljavanje. To se odnosi na pripadnike svih etničkih i vjerskih grupa ali, zbog nedostatka odvojenih podataka za svaku grupu, nije moguće napraviti komparativan prikaz, koji bi nas sigurno zanimao. Pa ipak, evo dva primjera.

Prvi: Da proces *denataliteta* pogađa sve grupe, dokazuje podatak da je 2017. godine cijela BiH (Bošnjaci, Srbi, Hrvati, ostali), prema službenim podacima, imala negativan priraštaj za -7.178, a katolici (Hrvati), prema crkvenim izvorima, iste godine su u tomu sudjelovali s -2.295. To znači da bi iste godine Bošnjaci, Srbi i ostali, uzeti svi zajedno, bili na -4.883.

Drugi primjer: Da bi se uočio problem *depopulacije* kao proces, dovoljno je podsjetiti da je, na razini cjelokupnoga stanovništva, BiH 1996. godine imala pozitivan priraštaj za čak 21442, dok je 2007. godine prvi put imala negativan priraštaj koji je iznosio -1209. U međuvremenu je taj negativan priraštaj 2015. godine dosegao -8164, dok je 2017. godine u BiH bilo 7.178 smrti više negoli rođenja.

Kad se tomu dodaju podaci o *iseljavanju*, o kojima svake godine izvještavaju nadležne ustanove, onda stvar postaje još očitija. No, nije uvijek prisutna svijest, da proces iseljavanja treba promatrati u okviru sličnih događanja u okolnim zemljama, što je u izravnoj uzročnoj vezi i sa stanjem u zapadnim zemljama, koje svoje gubitke stanovništva nastoje nadoknaditi planskim useljavanjem.

Prema konačnim službenim rezultatima popisa stanovništva iz 2013. godine, koje je objavila Agencija za statistiku (2016.), u BiH je 3.531.159 stanovnika.

Prisutnost katolika i Hrvata u BiH, izražena u *apsolutnim brojevima*, prema suvremenim

popisima stanovništva (prvi 1879.), bila je u porastu sve do 1971. godine, otkada je u opadanju. Međutim, porast broja drugih, istovremeno, bio je mnogo brži i veći, pa je prisutnost katolika, izražena u *relativnim brojevima (postoci-ma)*, prema službenim rezultatima svih popisa stanovništva, u neprekidnom opadanju još od 1931. godine. Naime, Hrvati su 1971. godine (popis prema narodnoj pripadnosti) doživjeli svoj novovjeki apsolutni maksimum (772.491), a godine 1931. (popis prema vjerskoj pripadnosti) su doživjeli relativni maksimum od 24,01%, da bi godine 1991. (popis prema etničkoj pripadnosti) pali na 17,4%. Tako je ponovno uspostavljen stari povijesni *proces* smanjivanja hrvatske i katoličke prisutnosti u BiH.

Nakon što je u posljednjem ratu (1991.-1995.) stradalo, prognano i raseljeno vrlo mnogo ljudi, službeni rezultati popisa stanovništva iz 2013. godine, kažu da je u BiH **544.780 (15,43%) Hrvata**, 1.086.733 Srba (30,78%) te 1.769.592 Bošnjaka (50,1%). Prema istom popisu, u BiH je 1.790.454 muslimana, **536.333 katolika**, 1.085.760 pravoslavaca, 10.816 agnostika, 27.853 ateista, nisu se izjasnili 32.700, ostalih 40.655 te nepoznate vjerske pripadnosti 6.588.

Broj katolika, koji je rezultat istoga popisa stanovništva (536.333), dosta je veći od broja katolika, kojim raspolažu nadležne ustanove Katoličke Crkve. Naime, prema izvještajima biskupskih ordinarijata, koji su prikupljeni od svih župnih ureda na području pojedinih biskupija, procjenjuje se da je u BiH **na kraju 2017. godine bilo 376.134 katolika**, što bi bilo za 14.107 manje negoli prethodne 2016. godine.

Stoga ostaje otvoreno pitanje: Tko je bliže istini: procjene župnika o ukupnom broju katolika i Hrvata, u kojima se može prevariti, ili rezultati službenoga popisa, za koje neki kažu, da su manipulirani i „napumpani“ i da se najviše zbog toga čekalo čak tri godine na njihovo objavljivanje? No, budući da Hrvati u velikoj većini žive u manjim gradovima i seoskim sredinama, gdje župnici dobro poznaju vjernike, njihovi izvještaji su vjerojatno bliži istini o stvarno prisutnim katolicima.

Prema zbirnim podacima Biskupskih ordinarijata, *prirodni priraštaj katolika u BiH* 1996. godine bio je pozitivan za 1467. On

se poslije toga svake godine smanjivao, ali je bio pozitivan sve do 2001. godine. Međutim, od 2002. godine do danas katolici u kontinuitetu imaju negativan priraštaj. Dapače, on stalno opada tako da je 2017. godine bio je čak -2295. Taj rezultat je zbroj odnosa broja krštenja i sprovoda u pojedinim biskupijama: Banja Luka -321, Sarajevo -1872, Trebinje -112 i Mostar +10. A samo usporedbe radi, 1996. godine Banja Luka je s prirodnim priraštajem bila na samo -4, Sarajevo na pozitivnih +247, Trebinje na +96 a Mostar na čak +1128.

Novo iseljavanje je drugi veliki problem katolika. Prema crkvenim podacima, katolici su, nakon preživljene ratne tragedije i početnoga laganog povratka poslije rata, najbrojniji bili 2003. godine, kada ih je bilo 464.821. Otada njihov ukupan broj stalno opada, a posljednjih godina taj pad se ubrzava te je narastao na oko 14.000 godišnje. Prema istim crkvenim izvorima, na kraju 2017. godine katolika je 376.687, što je, u razdoblju od petnaest godina, gubitak od 88.687, odnosno oko 19%. U tom općem gubitku vlastiti negativan priraštaj sudjeluje s 21.049, što znači, da je iz BiH u tom razdoblju, prema crkvenim procjenama, iselilo 67.638 katolika. A budući da se odseljavaju uglavnom mlađe osobe, dok su u fertilnim godinama, to već sada ima velike posljedice na prosječnu dob preostalih vjernika, a za budućnost najavljuje opasne posljedice glede nataliteta.

Nakon posljednjega rata biskupija Banja Luka imala je najviše vjernika 1999. godine, Sarajevo 2002., Mostar 2006., a Trebinje 2005. U odnosu na te njihove pojedinačne poslijeratne maksimume, demografski gubici, nastali nakon toga, u našim biskupijama su postali novi opasan proces. Tako je, novim iseljavanjem i negativnim priraštajem, Banjolučka biskupija tijekom posljednjih 20 godina ostala bez 42% vjernika (-22.560) koji su bili na području biskupije 1999. godine, Sarajevska bez 29% (-63.658) u odnosu na 2002. godinu, Mostarska bez 10% (-21.156) nakon 2006., a Trebinjska bez 12% (-2.675) od 2005. godine. U tom događanju, posebice velike posljedice ostavit će odlazak intelektualaca raznih profila.

Nakon što je broj Hrvata i katolika u BiH krajem 20. stoljeća skoro prepolovljen zbog ratnih progona, raseljavanja i iseljavanja, *demo-*

grafski pad katolika i Hrvata u BiH u razdoblju poslije toga posljedica je istovremenoga djelovanja mnogih uzroka. Među njima najvažniji su: izostanak političke i materijalne podrške povratku prognanika i raseljenih; vrlo negativan prirodni priraštaj; novo iseljavanje; visoka stopa nezaposlenosti koja potiče iseljavanje u potrazi za poslom; politička i pravna nesigurnost; korupcija i frustracija; novo iseljavanje kao posljedica planova razvijenih zemalja da nadoknade vlastite demografske gubitke i dobiju radnu snagu; nedovoljna društvena i materijalna podrška ženama koje žele radati; sve veća kriza bračnoga morala i sekularizacija; kriza svijesti kod vjernika o vrijednosti života i roditeljskoj suradnji s Bogom stvoriteljem; odlazak mladih i visoka prosječna dob stanovnika kao razlog neplodnosti itd.

III.

Traženje pravednoga političkog rješenja za sve u BiH, a time i složenoga problema katolika i Hrvata, obveza je **državne vlasti i međunarodne zajednice**. Pri tomu, ponavljamo socijalni je nauk Crkve: od sudbinske je važnosti, da se državna vlast ozbiljno zauzme za *stvaranje ozračja sigurnosti* svake vrste. U okviru toga, posebice bi bilo korisno podizanje političke i pravne sigurnosti cijeloga društva i ustavno pravne jednakosti svih pojedinaca i naroda, koja će pogodovati *gospodarskom razvitku*, bez kojega je gotovo nemoguće zaustaviti iseljavanje, a ni podići natalitet. Od presudne bi koristi bilo, da se donese *državni plan demografske obnove* i omogući povratak onima koji to žele. Tomu bi doprinio i pravedan teritorijalni i upravni preustroj cijele države u pravcu *federalne reorganizacije cijele BiH* na način, kako je to nekada davno učinjeno u npr. Švicarskoj. Na lokalnoj razini, Hrvati stalno trebaju osnaživati i njegovati svoje *ustanove nacionalne kulture i znanosti*, a od velike koristi bilo bi također *definiranje osnovnih interesa naroda*, koje bi sve hrvatske snage promovirale i zastupale kroz demokratizaciju političkoga djelovanja stranaka i održavanje dobrih veza s Hrvatskom i svjetskim centrima moći.

Usporedno s time, na području **crkvenoga djelovanja** znademo da je hrvatski narod, o kojemu je ovdje govor, uz rijetke i drage iznim-

ke, kao što je na primjer zajednica ukrajinskih grkokatolika, jedina živa Katolička Crkva u BiH. To jest, ako ima Hrvata, ima i Katoličke Crkve. A kao sadašnji predstavnici te žive Crkve i njezinih ustanova, zahvalni smo svima koji su ovoga svjesni, jer ta svijest je pretpostavka za svaki drugi oblik stvarne solidarnosti. Ta naša zahvalnost je dug prema brojnim osobama i ustanovama koje pomažu, i naša obveza radi božanskoga prava Crkve da bude po svemu svijetu, radi jačanja njezina kredibiliteta i unutrašnjega jedinstva, radi uspostave pravednoga društva i radi davanja doprinosa u traženju poštenih rješenja za sve ljude, radi čuvanja zajedništva Naroda. U tom smislu za Katoličku Crkvu, na lokalnoj razini, bila bi vrlo važna provedba Temelnog *ugovora sa Svetom Stolicom*, koji je potpisan još 2006. godine, kao i onoga u vezi Vojnog ordinarijata (2010.), te Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju Crkava i vjerskih zajednica (2004.). Međutim, u ovom času nema naznaka da državna vlast to namjerava učiniti. I možda upravo primjer ignoriranja i neprovođenja vlastitoga Zakona i tih dvaju međunarodnih ugovora ponajbolje oslikava kakav je stvarni odnos vlasti prema katolicima i njihovoj Crkvi.

U nastojanju oko općega dobra u BiH i budućnosti naše Crkve i Naroda na tom području, zahvalni smo za svaki oblik solidarnosti, jer pomaže *katolicima koji su još uvijek tamo*. Na njih treba biti stavljen naglasak sveukupne brige, jer oni su dokaz da Crkve ima u BiH i garancija da će je biti. Njima na vrlo konkretan način pomažu brojni dobri ljudi i dobrotvorne ustanove, ponajviše crkvene, kada imaju sredstava i koliko mogu. I kamo sreće da to možemo kazati također za međunarodnu zajednicu koja je, prema nekim izvorima, katolicima dodijelila samo oko tri posto od ukupne pomoći koju je unijela u BiH.

Državna vlast u Republici Hrvatskoj svake godine daruje ne mala sredstva pomoći Hrvatima u BiH, na čemu smo vrlo zahvalni. I nadamo se da se neće umoriti u vršenju dobrote. No neka mi bude dopušteno, uz iskrenu i veliku zahvalnost, izreći i osobnu želju koju, vjerujem, dijele i ostala braća biskupi: Volio bih da se mnogo više tih darovanih sredstava ulaže u stvaranje radnih mjesta i gospodarski razvitak, jer samo to će zadržati naše ljude.

Najviše smo zahvalni svakomu od vas, braćo biskupi, vašim biskupijama, svećenicima, redovništvu i pojedinim vjernicima, kao i ovoj Hrvatskoj biskupskoj konferenciji za brojne molitve i darove. Znademo da će tako biti i ubuduće. Osobito vidljiv znak toga je Tjedan duhovne i materijalne veze i solidarnosti s Crkvom u BiH, koji organizirate svake godine, a prikupljena sredstva se daruju potrebitima. Važno je to, jer ni jedna naša biskupija nema siguran izvor prihoda niti zato može imati proračun. Isto vrijedi i za Biskupsku konferenciju BiH. U materijalnom smislu živimo zah-

valjujući Providnosti, koja budi darežljivost naših vjernika i dobrih ljudi i ustanova u inozemstvu, bez čije dobrote bi naše djelovanje bilo jedva moguće.

Zahvalni za veliku solidarnost i dobrotu vjernika u našim biskupijama i za sve vas dobre ljude i ustanove, hvala vam za strpljenje.

Sarajevo, 19. siječnja 2019.

Mons. Tomo Vukšić,
vojni biskup i dopredsjednik BK BiH

Poslanica varaždinskog biskupa mons. Josipa Mrzljaka, predsjednika Hrvatskog caritasa u povodu Tjedna solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u BiH

Budite složni i živite u miru

Draga braćo i sestre!

Ove godine po trinaesti put zaredom, odlukom hrvatskih biskupa, obilježavamo *Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini*. Ponajprije, djelima duhovnog i molitvenog zajedništva, a onda i materijalnoga po prikupljanju darova vjernika za 3. korizmenu nedjelju u svim župama u Hrvatskoj, želimo ustrajno i gorljivo ponoviti našoj braći i sestrama, Katoličkoj Crkvi u Bosni i Hercegovini, da nisu sami, ni zaboravljeni ni prepušteni slučaju. Duboko svjesni teškoća i bremenitosti vremena u kojem živimo, u promišljanju o tome što staviti u središte ovogodišnje poslanice, u Svetom pismu nailazimo na misao svetoga Pavla u Drugoj poslanici Korinćanima: „Budite složni i živite u miru“. (2 Kor 13, 11).

U vrijeme korizme intenzivnije razmišljamo o pologu vjere što ga baštinimo, na poseban način o otajstvu muke i križa što ga je Krist Gospodin podnio za svakoga od nas, ali i o našim križevima i mukama.

Razmišljajući o križevima naših vremena, postajemo svjesniji važnosti izgradnje društva

solidarnosti utemeljena na kršćanskom načelu poštivanja dostojanstva osobe i brizi za najpotrebitije.

Solidarnost se pokazuje u djelima konkretnog milosrđa, prema konkretnim osobama, u konkretnim potrebama. Taj osjećaj dužni smo razvijati na osobnoj razini, ali i kao zajednica vjernika u našim župnim zajednicama i sa zajednicama onih s kojima smo povezani u vjeri. Naša nas vjera potiče na solidarnost, na izlaženje iz sebeljublja i usredotočenosti na sebe same ukazujući nam da smo svi mi graditelji tijela koje se zove Crkva. A kada jedan dio tijela pati, onda je bolesno cijelo tijelo. Kada pati jedan od nas, pate svi! Upravo zato važno je njegovati živu i djelotvornu solidarnost sa svijetom unutar kojeg nismo pozvani osuđivati nego pokazivati putove, pratiti u hodu, liječiti rane i podupirati u slabosti. Jedino takva nastojanja donose plodove za čitavu Crkvu.

To je ono što činimo kada podupiremo Caritasove projekte u Bosni i Hercegovini: hospicij za stare, nemoćne i umiruće, rehabilitaciju djece s posebnim potrebama, kućnu negu starih i nemoćnih, rad pučke kuhinje, rad katoličkog vrtića, rehabilitaciju osoba s

posebnim potrebama, ali i strukture ustanova Katoličke Crkve u Bosni i Hercegovini koje sve ovo čine mogućim svjedočeci tako da je naša povezanost jaka, da solidarnost ne posustaje, da je zajedništvo živo i djelotvorno! Ne zaboravljamo ni braću svećenike koji ustrajno ostaju uz svoje često malobrojno vjerničko stado na župama dijeleći s njime njihove tegobe, osamljenost i siromaštvo.

Na početku ove kalendarske godine, papa Franjo na 52. Svjetski dan mira, 1. siječnja 2019., podsjeća nas da "djela koja očituju solidarnost utiru put izgradnji društva mira". Time nas želi podsjetiti na poslanje koje ima svatko od nas – da budemo mirotvorci. Donošenje mira u središtu je poslanja Kristovih učenika. Povjerenje, koje prethodi ostvarivanju mira, nikada nije lako postići jer naši su ljudski odnosi složeni, a na ovim prostorima prečesto obilježeni ozračjem nepovjerenja, iza kojeg se krije strah od drugoga ili tuđinca. Tjeskobna zabrinutost za osobne probitke, koja se manifestira, nažalost, također na političkoj razini u stavovima zatvaranja ili oblicima nacionalizma, dovode u pitanje onu

solidarnost i zajedništvo koje naš globalizirano-razjedinjeni svijet tako silno treba.

Danas, više no ikada prije, trebamo mirotvorce koji su glasnici i autentični svjedoci Boga Oca, koji želi dobro i sreću cjelokupne ljudske obitelji. Stoga, draga braćo i sestre, ove godine u molitvenom zajedništvu s Hrvatima u Bosni i Hercegovini, ali i svim drugim narodima, molimo za obraćenje srca. Molimo za mir svakog pojedinca odbacujući srdžbu, nestrpljivost i nepopustljivost. Molimo za mir s drugima kako bismo se otvoreno mogli susresti sa članovima svoje obitelji, prijateljima, kolegama, siromasima i patnicima koji žive pored nas. Ponekad nam se čini da smo bespomoćni u ostvarenju dobrih želja i planova, ali ostaje nam molitveno zajedništvo. Molimo i za mir u čitavom svijetu, sa čitavim stvorenim svijetom, kako bismo, otkrivajući veličinu Božjeg dara i dio odgovornosti koju ima svaki od nas kao stanovnik ovoga svijeta, postali tvorci mirne budućnosti i blagostanja za sve.

Po zagovoru blažene Djevice Marije mir neka uđe u svako srce i svaki dom!

Amen.

Priopćenje sa 75. redovitog zasjedanja Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine, 20. i 21. ožujka 2019. u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Mostaru održala je svoje 75. redovito zasjedanje pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH. Sudjelovali su svi članovi Biskupske konferencije BiH te delegati Hrvatske i Talijanske biskupske konferencije mons. Petar Palić, biskup hvarski, i mons. Giuseppe Merisi, umirovljeni biskup biskupije Lodi pokraj Milana.

Pošto su biskupi mons. Palić i mons. Merisi prenijeli pozdrave predsjednika i članova svojih Konferencija te iznijeli kratki prikaz najvaž-

nijih događanja u Crkvama u svojim zemljama, članovi Biskupske konferencije BiH zamolili su ih da Hrvatskoj i Talijanskoj biskupskoj konferenciji, a preko njih i svim katolicima i brojnim dobročiniteljima, prenesu izraze zahvalnosti za molitveno i duhovno zajedništvo te za konkretnu materijalnu potporu biskupijskim zajednicama i ljudima u potrebi u Bosni i Hercegovini.

Na početku zasjedanja s biskupima se susreo i apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini nadbiskup Luigi Pezzuto koji je, razmišljajući o Crkvi u današnjem vremenu s posebnim naglaskom na Crkvu u BiH, istaknuo važnost obilježavanja Izvanrednoga misijskog mjeseca listopada 2019.

godine pod geslom „Kršteni i poslani - Crkva Kristova u misiji svijeta“ i buđenja novog misionarskog zanosa za evangelizacijsko djelovanje u misijskim zemljama, na što su biskupi pozvali još prošle jeseni otvarajući Godinu misija.

Članovi Biskupske konferencije BiH prikazali su izvješća za 2018. godinu o radu Komisija i Vijeća kojima predsjedaju.

Biskupi su dogovorili da Sesti međudekanski susret Bosne i Hercegovine bude održan, 9. svibnja 2019. u prostorijama Nadbiskupijskog sjemeništa „Petar Barbarić“ u Travniku na temu misijskog poslanja Crkve.

Prihvatili su prijedlog Vijeća za kler da Četvrti susret svećenika Bosne i Hercegovine bude održan, 5. lipnja 2019. u župi Svete Obitelji u Kupresu. Mole sve svećenike, dijecezanske i redovničke, koji žive i djeluju na teritoriju biskupija u Bosni i Hercegovini, da se odazovu na ovaj susret, a dobrodošlicu izražavaju i svim svećenicima koji su podrijetlom iz BiH, a sada djeluju u Hrvatskoj, Crnoj Gori ili drugim zemljama.

Također su dogovorili da Vijeće za obitelj BK BiH u nedjelju, 28. srpnja 2019. u župnoj crkvi Svete Obitelji u Kupresu organizira Drugi obiteljski dan u Bosni i Hercegovini s ciljem promicanja obiteljskog života i sakramentalnog braka.

S posebnim zanimanjem biskupi su saslušali godišnje izvješće o radu Nacionalne uprave Papinskih misijskih djela Bosne i Hercegovine te pohvalili brojne aktivnosti poduzete u Godini misija pod geslom „Donijeti evanđelje svima“ započetoj u listopadu 2018. godine. Odlučili su da na predstojećim susretima i događanjima svih razina na crkvenom planu do Izvanrednog misijskog mjeseca listopada 2019. prevladava misijska tematika s ciljem posvješćivanja temeljnog poslanja Crkve da „svim ljudima i svim narodima objavi i priopći Božju ljubav“ (Drugi vatikanski sabor, Dekret o misijskoj djelatnosti Crkve *Ad gentes* 10). Raduje ih porast broja misionarki i misionara iz Bosne i Hercegovine u 2018. godini. Potiču sve članove svojih biskupijskih zajednica, a na osobit način svećenike, redovnike i redovnice koji djeluju u pastoralu, da u središte svoga rada u predstojećim mjesecima stave misijsko zauzimanje, buđenje novih zva-

nja za misije i trajnu duhovnu i materijalnu potporu misijama i misionarima.

Biskupi su saslušali opširno izvješće predsjednika BK BiH o susretu pod naslovom „Zaštita maloljetnika u Crkvi“ koji je održan od 21. do 24. veljače 2019. u Vatikanu pod predsjedanjem Svetog Oca i razmišljali o konkretnoj provedbi crkvenih smjernica o tome.

Razmišljajući o evangelizacijskom poslanju svih članova Crkve, a na osobit način biskupa, svećenika, redovnika i redovnica, članovi BK BiH potiču sve također na čitanje i širenje katoličkog tiska. Želja im je da i u vremenu interneta i brojnih sredstava društvenih komunikacija vjernici prepoznaju evangelizacijsku snagu pisane riječi koja je „propovjednik u kući“ i trajni poticaj vjerskog življenja u obitelji. Posebno potiču svećenike u pastoralu da prepoznaju važnost širenja katoličkog tiska jer se u njemu nalaze brojni poticaji za svakodnevno kršćansko življenje.

Biskupi su sa žaljenjem primili na znanje uskraćivanje pristanka dijecezanskog upravitelja biskupije Gurk-Klagenfurt mons. Guggenbergera u Austriji u vezi s Euharistijskim slavljem na Bleiburgu. Podržavajući priopćenje Hrvatske biskupske konferencije u vezi s tim, ističu potrebu da se, na dostojanstven način i uz poštivanje svih zakona države domaćina, nastavi moliti za tisuće nevino stradalih ljudi.

Biskupi su se osvrnuli su na pojedine aktualne društvene probleme i izazove. Pridružili su se mnogima koji s tugom i bolju konstatiraju odlazak sve većeg broja ljudi iz Bosne i Hercegovine, a napose Hrvata katolika jer su najmalobrojniji narod u BiH. Potiču sve razine vlasti kao i sve institucije i sve ljude da rade na stvaranju uvjeta za ostanak na ovim prostorima. Iako su svjesni da u dogleđno vrijeme vjerojatno neće biti masovnijeg povratka, potiču da se zajedničkim snagama podrži one koji žele ostati na svojoj očevini ili se na nju žele vratiti. Imajući u vidu brojna zla počinjena tijekom nedavnoga rata, biskupi potiču odgovorne u svim strukturama da istinski porade na pronalaženju smrtnih ostataka nestalih tijekom nedavnoga rata među kojima je i nestali župnik u Novoj Topoli vlč. Ratko Grgić.

Razmatrajući činjenicu da brojni tržišni centri i druge trgovine rade nedjeljom čak i u županijama u kojima su katolici većina, biskupi smatraju štetnom i neprihvatljivom takvu sve učestaliju praksu kojom se razbija i nedjeljno obiteljsko zajedništvo te onemogućuje vjernicima sudjelovanje na nedjeljnoj Svetoj misi.

Osim toga, ne mire se s činjenicom da još uvijek nije pokrenut proces denacionalizacije oduzete imovine čime se onemogućuje nesmetano raspolaganje čak i onom crkvenom imovinom koja je vraćena na korištenje pojedinim crkvenim institucijama kao vlasnicima.

Biskupi su, 19. ožujka 2019., na svetkovinu sv. Josipa, zaštitnika Mostarsko-duvanjske biskupije, sudjelovali na zajedničkom Euharistijskom slavlju u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve. Predsjedao je kardinal Puljić, a prigodnu propovijed izrekao je biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski mons. Ratko Perić.

*Mostar, 21. ožujka 2019.
Tajništvo BK BiH*

Propovijed biskupa mons. dr. Ratka Perića na Misi uoči 75. redovitog zasjedanja BK BiH

Svim svećenicima, redovnicima i redovnicama, i vjernicima koji žive u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji, iskreno čestitam svetkovinu svetoga Josipa, zaručnika Blažene Djevice Marije i čuvara Krista Spasitelja i zaštitnika ove dijeceze!

Josip pravedni. - Kada se u Novome Zavjetu spomene ime Josip, to nas odmah podsjeća na Isusova hranitelja i čuvara i na Marijina zaručnika, kojega evanđelisti navode poimenice barem 15 puta. Njega sv. Matej evanđelist naziva "mužem pravednim" (1,19), premda ima i drugih Josipa sa sličnom odlikom kao što je onaj iz Arimateje (Mt 27,57); ili jedan od „braće" Gospodinove (Mk 6,3); ili brat Jakova Mlađega (Mk 15,40); ili Barsaba zvani Josip, kandidat umjesto otpala Jude (Dj 1,23); ili Josip od apostola prozvan Barnaba (Dj 4,16) itd. Njega je dakle samo Sveto Pismo proglasilo Pravednikom i prije nego je pokazao svoju konkretnu pravednost u odnosu na Mariju i zauzeo se za maloga Isusa riskirajući vlastiti život i u Betlehemu i u bijegu u Egipat.

Kako se očitovala pravednost? - Pravednikom se definira onaj koji dijeli drugomu i djeluje u životu po onome što njemu i drugomu po naravi i propisu pripada. Josip je davao

Bogu Božje – klanjanjem, molitvom, obvezama prema religiji i Hramu; a caru carevo – evo ga vidimo kako se podvrgao carskom zakonu da se upiše u knjige (Lk 2,4) kako bi mogao biti dignut u vojsku ako zatreba. On je Pravednik, jer je podložio svoju volju i svoju krizu savjesti Božjoj riječi i priklonio se u noćnom viđenju naredbi Božjoj, koju je u javi posve prihvatio. On je stavio Boga u središte a ne na periferiju svoga života. On je prvi i pravi Pravednik narodâ, jer je izložio svoj život da spasi Spasitelja svih naroda. On je tihi molitelj, jer ne bi mogao činiti takva djela da nije tražio i primio pomoć od Boga. Kako mu je Spasitelj narodâ bio zahvalan! A, naravno, i mi svi.

U kojem smislu otac? - Na više mjesta u Svetom Pismu čitamo za Josipa da je Isusov „otac". Na primjer sama Marija kaže svomu 12-godišnjem dječaku Isusu u Hramu: „Otac tvoj i ja žalosni smo te tražili" (Lk2,48). Ako itko zna da Josip nije Isusov naravni otac, to Gospa zna. Nekim se supružnicima dogodi da nemaju poroda, što se duguje različitim uzrocima, a često nam nisu ni poznati. Takvim se stanjima znade pomoći svojevolumnim preuzimanjem ili posvojenjem djeteta od drugih roditelja, poznatih ili nepoznatih. To posvoje-

no dijete postaje punopravnim članom nove obitelji, kao vlastiti sin ili kći sa svim pravima i obvezama, a novi otac i nova mati imaju također sva roditeljska prava i dužnosti. U slučaju sv. Josipa i Isusa nije tako. Sv. Josip nije ni naravni ni posvojeni otac Isusov, nije sam od sebe izabrao takvo stanje da se zove vremenitim ocem vječnoga Sina, nego je to bila najprije providnosna odluka i Božji plan koji je on ponizno prihvatio, kao što je i njegova zaručnica, Blažena Djeвица Marija, ponizno i vjerno prihvatila Božji nacrt spasenja ne dosežući mu svu puninu i smisao, osim u vjeri. Izričito stoji u Matejevu Evanđelju da Josip "učini kako mu naredi anđeo Gospodnji" (1,24). To prihvaćanje Božje volje, koja je sama pravda i ljubav, prihvaćanje rasporedbe Božje, da se ispuni sva pravednost Božja, a zapostavljanje svoje volje da „potajice otpusti“ svoju zaručnicu Mariju (Mt 1,20), to čini čovjeka pravednim. Bilo je to, dakle, Božje naređenje, a onda Josipovo vjerno izvršenje. U ovom je primjeru preuzeto očinstvo nešto kudikamo uzvišenije nego u onim zakonitim ženidbama, iz kojih se rađa dijete, i u onim ženidbama gdje supružnici dijete pravno posvoje. Ovdje zaručnica, žena, Marija, čudesno i tajanstveno začinja, isključivo snagom Duha Božjega, i rađa svoga sina, a Josip je onaj koji zakonitim židovskim ženidbenim vezom pristaje i prihvaća očinski auktoritet kako bi mudro i s ljubavlju štitio i svoju zakonitu zaručnicu i čuvao i odgajao njezina sina koji je ujedno Sin Božji. Ne samo snagom toga ženidbenog veza s Marijom, vazda Djevicom, koja je, osjenjena Duhom Svetim, "ni od volje tjelesne, ni od volje muževlje, nego - od Boga" (Iv 1,13) rodila Isusa, već i preuzimanjem Marijina djeteta kao svoga, a pogotovo naredbom Božjom da bude i da se zove vremeniti otac Isusov. Nije to metafora - slikovit izraz, nego Josip ima puni i pravi očinski naslov i ugled u Obitelji, kakav mu samo Bog daje. Sva se rodoslovlja nabrajaju preko Josipa, premda nije uopće posrijedi njegovo tjelesno potomstvo, nego se sve odvija snagom i voljom Božjom i zakonitim zaručničkim vezom s Marijom. Pravedan je jer je Bogu pokoran!

Na dobru glasu. - Josip je uvijek prikazan na dobru glasu, doduše seljačkoga podrijetla i zanata: i kada je Isus predstavljen kao „drvo-

djeljin sin“ (Mt 13,55), i kada je prikazan kao božanski čudesan u kontrastu prema Josipu (Iv 6,42). Možda je samo tek pozvani Natanael iz Kane Galilejske onako superiorno omalovažio cijelo zabitno galilejsko selo pitajući se: „Iz Nazareta da može biti što dobro?“ (Iv 1,45). A kada ga je Isus proročki podsjetio na njegove radnje „pod smokvom“ (Iv 1,48), pozvani se posve obratio i Isusa nazvao ne samo „Učiteljem“, nego i „Sinom Božjim“ i „Kraljem Izraelovim“! (r. 50).

U čemu uzor radnika? - Ako pomno čitamo Evanđelje, ne ćemo nigdje naći ni jednu jedinu riječ koju je izgovorio sv. Josip. Ali ćemo u vrijeme Isusova djetinjstva uz njegovo ime svaki put naći neko njegovo značajno djelo. Koliko je god puta primio od Boga poruku, uglavnom u snu, u čudesnu viđenju, spremno je odgovorio na Božji mig. I svaki se put hrabro odvažio na neizvjestan put! Pred neshvatljivim Otajstvom Božjim sam je zanijemio, ostao bez riječi. Pokraj njegova imena nema, doduše, nijedne njegove rečenice ni Isusu, ni Mariji, niti ikomu drugomu, niti Isusove ili Marijine riječi njemu. Nema čak nijedne njegove molitve Bogu, nema hvalospjeva poput *Benedictus*-a Zaharijina (Lk 1,68-79), ni hvalospjeva poput *Magnificat*-a Marijina (Lk 1,46-55), ni usklika poput *Nunc dimittis*-a Šimunova (Lk 2,29-32), što ne znači da on nije tiho i zahvalno hvalio i slavio Boga za sva djela čudesna. Nema riječi, ali ima puno zadivljujućih djela u okviru cijele Svete Obitelji, djela koja su niknula iz njegove istinske molitve Bogu. Eto zašto je tihi, šutljivi primjer načela „moli i radi“ i nama da puno više radimo negoli - pričamo!

Josip bi, dakle, i nama svima pomogao da budemo pravedni i poslušni, plemeniti vršitelji volje Božje, kada bismo ga za to zamolili. Ali svijet ide svojim očitim kontradikcijama. Navedimo barem jednu, koju ističe nedavno preminuli skoro stogodišnjak, francuski isusovac, filozof, o. Xavier Tilliette (1921.-2018.): Ovo je „društvo - veli on - na najnižoj ljestvici perverzije, koje pokreće nebo i zemlju protiv smrtno kazne, a, u isto doba, opravdava i propagira slobodan pobačaj“! Društvo koje ubija milijune nevine djece odmah po začecu, a bori se svim silama protiv smaknuća tolikih zliko-

vaca koji su okrvavili ruke nad stotinama tisuća ljudi, pootimali tuđu imovinu, opljačkali milijune tuđe zarade. Dobrotvora Isusa razapinju, a zlotvora Barabu nagrađuju!

Mi se obično sv. Josipu molimo za sretnu smrt, što je vrlo pohvalno, i nastavimo tako! Ali mi se moramo moliti i boriti i za sretan život prema krjepostima koje su u Josipa cvale do punine: pravedan, poslušan, pobožan, ponizan, pošten, razborit, vjeran, bogobožan. Upravo taj buket izvrsnih odlika čine ga svetim tako da mu pripada prvenstvo čašćenja, odmah nakon Gospe, a prije svih svetaca i svetica Božjih.

Molitva. - *Mužu pravedni, o Josipe svet, izmoli od Boga pravdu i ljubav ovomu narodu i svim ljudima i narodima ove zemlje! Spomeni se, dakle, nas, blaženi Josipe, i svojim odnosom prema Isusu i molitvom posređuj kod Isusa, koji je nazivan Tvojim „sinom“. Radniče uzorni, mužu pravedni i bogobožni, Josipe sveti, izmoli od Boga pravdu i milosrđe, omogući časna posla ovomu narodu i svim ljudima svijeta. Neka nam bude milostiva i blažena Djevica, Tvoja zaručnica, Majka onoga koji s Ocem i s Duhom Svetim živi i kraljuje u vjekovječne vjekove.*

Amen.

Održana XVIII. godišnja skupština Nacionalnog vijeća Papinskih misijskih djela Bosne i Hercegovine

Nacionalno vijeće Papinskih misijskih djela Bosne i Hercegovine započelo je svoju XVIII. Godišnju skupštinu u nedjelju, 3. ožujka 2019. Svetom misom u 18 sati u sarajevskoj katedrali Srca Isusova. Misno slavlje, u zajedništvu nacionalnih ravnatelja mons. Luke Tunjića (BiH) i vlč. Antuna Štefana (Hrvatska), dijecezanskih ravnatelja fra Stipana Radića (Vrhbosanska nadbiskupija) i vlč. Josipa Tadića (Vojni ordinarijat) te drugih svećenika na službi u Sarajevu. U ime Vrhbosanske nadbiskupije, kao organizatora Godišnje skupštine, na početku Mise sve je pozdravio fra Stipan Radić, dijecezanski ravnatelj. Objasnio je ukratko smisao Godišnje skupštine, pozvao sve na molitvu za misije i misionare a uzoritog kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa metropolita vrhbosanskog pozvao je da započne Misno slavlje.

U svojoj propovijedi kardinal Puljić, na temelju Misnih čitanja, naglasio potrebnu pročišćavanja i stvaranja dobrog srca koje će zračiti plemenitost i dobrotu. Naglasio je također da smo svi na svoj način misionari i navjestite-

li evanđelja. Posebno je istaknuo potrebnu novih duhovnih zvanja i novih misionara. Pozvao je na molitvu za nova zvanja, za misije i za naše misionare koji na najbolji način prvenstveno svojim životom propovijedaju Riječ Božju i šire kraljevstvo nebesko.

Na koncu Mise mons. Tunjić je zahvalio kardinalu Puljiću na predvođenju Misnog slavlja i pastirskim riječima a posebno što je kao predsjednik BK BiH s drugim biskupima članovima BK BiH proglasio Misijsku godinu u BiH kao pripremu za Izvanredni misijski mjesec listopad 2019., kada se obilježava stota obljetnica apostolskog pisma pape Benedikta XV. Maximum Illud. Izrazio je nadu da će Misijska godina pomoći u obnovi mjesne Crkve u BiH. Vlč. Štefan je pohvalio rad misionara i misionarki iz Hrvatskog naroda nazvavši ih našim herojima. Pohvalio i je suradnju između dvije Nacionalne uprave PMD i zaželio uspješnu i blagoslovljenu Skupštinu.

U ponedjeljak, 4. ožujka molitvom je započeo radni dio Skupštine u Misijskoj središnjici. U ulozi domaćina ove Godišnje skupštine fra

Stipan Radić je pozdravio sve nazočne ravnatelje i zamolio da izrazimo zajedničku sućut mons. Vladi Lukendi, dijecezanskom ravnatelju PMD Banjalučke biskupije koji nije mogao doći zbog smrti brata Ivica. Zaželio je da Skupština prođe u radnom i prijateljskom ozračju. Riječi pozdrava i želje za nastavkom dobre suradnje izrazio je i vlč. Štefan u ime Nacionalne uprave PMD u Republici Hrvatskoj. Zatim je predloženi dnevni red usvojen kao i zapisnik s prošlogodišnje Skupštine.

Prvi je predstavio svoje izvješće za 2018. godinu mons. Tunjić. Rekao je da će zbog duljine Pastoralnog i financijskog izvješća istaknuti samo najvažnije stvari pojedinih projekata i misijskih akcija te novosti u odnosu na izvješće iz 2017. godine. Novi naslovi u izvješću su Izvanredni misijski mjesec listopad 2019. i Misijska godina u BiH, dok je naslov Novi misionari iz Hrvatskog naroda pridodan naslovu Ubijeni misijski djelatnici u svijetu u 2018. godini. Novi je naslov i Hrvatski misionari u svijetu. Posebno je naglasio da se protekle 2018. godine, kao priprava za Izvanredni misijski mjesec listopad 2019. i u Misijskoj godini uz redovite projekte i poslove, radilo na promidžbenim materijalima i medijskoj promidžbi misija. Tako su tiskani: knjižica o sva četiri PMD, prospekt o PMD svetog Petra apostola, plakati u različitim veličinama, sličice s molitvom za misije, fascikle i reklamne vrećice. Ilustrirana priča o Djelu svetog Djetinjstva je u tijeku izrade. U pripremi je izbor misijske pjesme koja će se poslati u Generalno tajništvo PMD svetog Djetinjstva koje će na koncu izdati CD sa svim pjesmama pobjednicama iz cijelog svijeta. U financijskom dijelu izvješća napomenuo je da se stalno smanjenje broja vjernika u BiH još ne osjeti na davanju za pojedino Papinsko misijsko djelo i misijske akcije. Cijela prošlogodišnja djelatnost bila je prožeta Misijskom godinom i pripravom za Izvanredni misijski mjesec listopad 2019. Zatim su slijedila Pastoralna i financijska izvješća iz pojedine nad/biskupije. Izvješća dijecezanskih ravnatelja su obuhvatila pastoralna događanja u protekloj godini i financijsko izvješće s posebnim naglaskom na akcije koje je iznjedrila Misijska godina. Nakon rasprave o predstavljanim izvješćima slijedilo je izjašnjavanje o pojedinom izvješću. Izvješća su jednoglasno prihvaćena i usvojena.

Odmah poslije ručka u Ordinarijatu Vrhbosanske nadbiskupije nastavljen je radni dio Skupštine. Razgovaralo se o sljedećim projektima i misijskim akcijama: Misijska godina u BiH i priprava za Izvanredni misijski mjesec listopad 2019.; Pripreme i obilježavanje PMD: Svjetski dan misija-Misijska nedjelja, Dan svetog Djetinjstva-Bogojavljenje, Dan svetog Petra apostola i Dan svjedoka vjere 24. ožujka; Misijski list Radosna vijest (promidžba, suradnja...); MIVA BiH; Maslinove grančice; Misijski portal, facebook stranica, sudjelovanje u medijima; Misijski promidžbeni materijali: prospekti, knjižice-brošure, plakati, sličice, fascikle, vrećice...; Izbor misijske pjesme; Znanstveni članak prof. emeritusa mons. Mate Zovkića „Missio ad gentes u Djelima apostolskim“; Sljedeća misijska akcija u BiH; Prijedlozi za rad i suradnju u 2019. godini; Godišnji susret (2019.) misionara u Splitu; Zaključak i dogovor o Godišnjoj skupštini za 2019. godinu; Razno. Ravnatelji su se složili da u tekućoj godini sva naša nastojanja kao i ona pastoralna u župama, ustanovama i nad/biskupijama trebaju biti prožeta pripravom za Izvanredni misijski mjesec listopad 2019. Postojeće projekte treba održavati a biti otvoren za nove poticaje i akcije s obzirom na našu bosansko-hercegovačku stvarnost. Želja nam je da misije, kako to često ističe papa Franjo, budu stil našega života. Pokušavamo širiti misijski duh apostolskog pisma Maximum Illud, Dekreta o misijskoj djelatnosti Crkve Ad gentes i pape Franje da „Missio ad gentes postane izvor, uzor, nadahnuće, kriterij rada i vrednovanja cjelokupnog djelovanja Crkve.“

Po završetku radnog dijela Skupštine ravnatelji i s. Davorka uputili su se u župu sv. Ane Banbrdo u Lepenicu na večernju Svetu msu koju je predvodio vlč. Josip Tadić a propovijedao don Pero Miličević. Po završetku Mise vjernici su mogli uzeti ponuđene misijske suvenire i promidžbene materijale. Dijecezanski ravnatelj Vrhbosanske nadbiskupije fra Stipan Radić ujedno je i župnik ove župe. Pripremio je sa svojim župljanima zajedničku večeru s kojom je završila XVIII. godišnja skupština Nacionalnog vijeća PMD BiH.

PMD BiH

Predmet: Poziv na sjednicu umrežavanja struktura u Vrhbosanskoj nadbiskupiji

U prostorijama Ordinarijata 6. veljače 2019.

Datum: 26. siječnja 2019.
Broj: 31/2019

U pastoralnom kalendaru za 2019. godinu ovaj termin već je naznačen. Ovim dopisom stoga upućujem poziv na redovnu godišnju sjednicu svih struktura u Vrhbosanskoj nadbiskupiji koja će se održati u prostorijama Ordinarijata u srijedu 6. veljače 2019. s početkom u 9 sati.

Dnevni red:

1. Molitva i uvodna riječ Nadbiskupa
2. Suradnja naših struktura za dobro Nadbiskupije: iskustvo i poteškoće (s kojom strukturom najbolje surađujete, gdje je potrebno više i koje su smetnje)
3. Prijedlozi i vizije daljnjeg rada u zajedničkim ostvarenjima
4. Razno

Pozivam slijedeće nositelje službi:

- mons. dr. Peru Sudara, pomoćnog biskupa i promicatelja Sustava Katoličkih škola za Europu
- mons. mr. Luku Tunjića, generalnog vikara VN
- dr. fra Šimu Ivelja, sudskog vikara VN
- preč. Mladena Kalfića, kancelara VN
- preč. Franju Tomića, ekonoma VN
- mons. Antu Meštovića, prepošta kaptola, rektora katedrale i arhivara
- preč. mr. Josipa Kneževića, rektora Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa
- preč. dr. Michelea Capasso, rektora sjemeništa „Redemptoris Mater“
- preč. dr. Darka Tomaševića, dekana KBF
- preč. mr. Željka Marića rektora sjemeništa „Petar Barbarić“ u Travniku
- vlč. dr. Tomu Mlakića, pročelnika Katehetskog ureda
- vlč. dr. Mirka Šimića, ravnatelja Caritasa VN
- vlč. Miroslava Čavara, ravnatelja Medijskog centra VN
- vlč. dr. Šimu Maršića, ravnatelja Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih VN
- vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelj Svećeničkog doma i Međupomoći
- vlč. dr. Maria Bernadića, generalnog tajnika Biskupijske sinode
- vlč. mr. Peru Brajku, bolničkog dušobrižnika
- preč. fra Stjepana Radića, dijecezanskog direktora PMD VN
- vlč. dr. Dubravka Turaliju, voditelj ureda za obitelj i priprave za brak

Ovim iskreno zahvaljujem svima na suradnji, te pozivam da bi komunikacija bila plodna potrebno je pripremiti predviđene teme.

Želim radostan i uspješan susret te iskreno pozdravljam!

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

Pozivnica i dnevni red za IX. krug dekanatskih zasjedanja s članovima župskih pastoralnih i ekonomskih vijeća

(Planiranih za 16. ožujak 2019.)

Datum: 5. veljače 2019.

Broj: 73/2019

Velečasna gospodo župnici,

Dostavljamo Vam pozivnicu i dnevni red za IX. krug dekanatskih zasjedanja, koja su planirana za subotu, 16. ožujka 2019. Već po običaju, planirano je da svih trinaest susreta bude održano na isti dan s početkom u 10h. Također napominjemo kako poziv na sudjelovanje u radu dekanatskih zasjedanja obuhvaća sve svećenike, redovnike i redovnice, župske pastoralne i ekonomske vijećnike, te vjeroučitelje i katehiste, odnosno sve snage koje su aktivno uključene u pastoral jedne župske zajednice. Župnici su također slobodni da pozovu i predstavnike različitih katoličkih udruga i organizacija, ukoliko iste djeluju na području njihove župe.

Planirano je da susreti započnu u 10h zajedničkim misnim slavljem. Radni dio susreta bi trebao započeti u 11h. Kako je to već i do sada bilo prakticirano, susretom predsjednika dekan uz nazočnost predstavnika Povjerenstva za pripravu Sinode Vrhbosanske nadbiskupije. Radni dio susreta se sastoji od slijedeće tri točke:

1. Osvrt na temu Društvenog nauka Crkve:

Podsjećanja radi, tijekom proteklog (VIII.) kruga dekanatskih zasjedanja promišljali smo o temi „Gospodine, gdje stanuješ“. Učenička potraga za Gospodinom znači potragu za svojim vlastitim vjerskim poslanjem i identitetom. Tražiti Gospodina također znači tražiti i Njegovu svetu volju u današnjem prostoru i vremenu. Pitamo se što nam je činiti naspram Crkve, ali i naspram svijeta u kojem živimo. I tako onda nekako prirodno i logično dolazimo i do pitanja Društvenog nauka Crkve koji se po sebi tiče većeg broja gospodarskih, političkih, socijalnih i kulturnih pitanja. Već je za Isusove apostole bilo posve jasno da Radosna vijest nije sposobna mijenjati i obraćati samo pojedince nego i društvo u cjelini. Pri tome se u njihovom navještaju osobito isticala misao o jednakosti i dostojanstvu ljudske osobe koja bi trebala postati uporišna točka jednog novog, pravednijeg društvenog poretka.

Stoga bi župnici za najavljeni susret trebali poraditi na ovoj temi zajedno sa svojim vijećnicima, vjeroučiteljima, katehistima, animatorima, odnosno, sa svim raspoloživim suradnicima i pomoćnicima koji aktivno djeluju u okvirima župske zajednice.

U tom smislu ovdje navodimo i neka pitanja i prijedloge kao orijentir za taj rad:

- Društveno-socijalna dimenzija evanđelja: Isusov nauk nije samo sposobna mijenjati i obraćati pojedince nego i cijelo ljudsko društvo. On rađa i jača svijest o dostojanstvu i jednakosti ljudske osobe, brizi o potlačenima i ubogima, te namjesto uhodanog eksploatacijskog modela vladanja nalaže jedan novi model požrtvovanog i pravednog upravljanja (usp. Mt 20,25-28; 25,31-46; Mk 9,41; Gal 3,27-28; usp. također Tjelesna i Duhovna djela milosrđa);

- Od četiri „u Nebo vapijuća grijeha“ dva se izravno odnose na društveno-socijalnu dimenziju ljudskog života: Tlačenje ubogih, udovica i sirota (3.) i Uskraćivanje radniku zaslužene plaće (4.). Smije li vjernik šutjeti i ništa ne poduzimati pred društvenom prisutnošću navedenih zala koje Sveto pismo karakterizira kao „u Nebo vapijući grijeh“?

- Upoznati se s temeljnim načelima enciklike pape Leona XIII. *Rerum novarum*, i pokušati ih sagledati u kontekstu aktualne društvene klime u kojoj živimo (usp. Bilten Sinode, str. 15-16.).

- Upoznati se s deset temeljnih načela Društvenog nauka Crkve (usp. Bilten Sinode, str. 16-17.). Što nam ona govore i nalažu? Što kao vjernici možemo učiniti u smislu njihovog boljeg ostvarivanja i zaživljavanja unutar svijeta u kojem živimo?

- Život povjeren kao dar o kojem će se na kraju tražiti „račun“: Jesmo li dovoljno svjesni vlastite odgovornosti ili se svakodnevno radije bavimo sa onim što bi drugi morali i trebali činiti? Pored osobne vjerničke odgovornosti postoji li i nešto što bi se moglo nazvati zajedničkom vjerničkom odgovornosti? O čemu bi danas osobito trebali voditi računa? Koji su to prioriteti zajedničkog vjerničkog djelovanja? (usp. Bilten Sinode, str. 19-22).

- Danas se u javnosti dosta govori o ljudskim pravima i slobodama, kao i o čovjekovim političkim pravima... No, jesmo li kao vjernici dovoljno svjesni da ljudi također imaju pravo na Krista i duhovno spasenje? Nije li ipak ovo potonje prvenstvena zadaća Crkve, a ne ono prvo? (usp. Razgovor s biskupom Vukšićem).

- Papa Franjo označava korupciju kao „zlo našeg vremena“ i nešto što je po sebi čak gore od grijeha. Kako se vjernički suočiti s problemom korupcije, uz važnu napomenu da korupcija ne podrazumijeva samo onu krupnu „makro-korupciju“ nego i onu malu, „mikro-korupciju“? Pod ovom potonjom osobito mislimo na učestalo zaobilaznje legalnih procedura od strane običnog prosječnog čovjeka, kao što je recimo traženje veza i vezica za sve i svašta: od upisa djece u školu, traženja posla, do sređivanja različitih dozvola i dokumenta itd.

- Duhovnost ljudskoga rada: Sv. Benedikt je donio načelo koje stoji u samim temeljima kršćanske Europe: „Ora et labora, Deus adest sine mora“ – što bi se dalo prevesti kao „Moli i radi, pa će Bog pomoći odmah i bez odlaganja“! Dakle, ne samo moliti, nego i moliti i raditi. O nužnosti vjerničkoga rada, te o nedostatnosti same molitve bez rada govori i Sv. Pavao u 2 Sol 3,6-12.

Kako već uobičajamo, za sam dekanatski susret netko bi od vijećnika ispred župe trebao ukratko podnijeti izvještaj o rezultatima zajedničkog rada, dakle, ne duže od pet minuta, s tim da se jedan opširniji izvještaj svakako može podnijeti u pismenom obliku.

2. Predavanje/prezentacija: Tema je presjek dosadašnjeg sinodskog rada u našoj nadbiskupiji, a istu će održati predstavnik Povjerenstva za pripremu Sinode VN.

3. Provođenje X. sinodske ankete: Kako već uobičajamo, poslije održanog predavanja uslijedit će provođenje jedne kratke ankete. Ukoliko bude moguće, dobro je ostaviti vremena i za eventualnu diskusiju.

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski

dr. sc. vlč. Mario Bernadić
generalni tajnik Sinode

Članovima vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije

PREDMET: Poziv na VIII. redovitu sjednicu II. Saziva Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije

Datum: 12. veljače 2019.

Broj: 88/2019

Prema članku 17. Statuta Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije, sazivam VIII. redovitu sjednicu II. saziva Vijeća za mlade koja će se održati 22. veljače 2019. u **prostorijama Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih „Ivan Pavao II.“, Gatačka 18 (Sarajevo) s početkom u 16:00 sati.**

Dnevni red:

1. Molitva, pozdrav i uvodna riječ mons. Luke Tunjića, gen. vikara
2. Čitanje i usvajanje zapisnika s prošle sjednice
3. Razrješenje starih vijećnika i najava novih vijećnika
4. Najava projekata u narednom razdoblju: *Marijafest, Dekanatski susret krizmanika, Dekanatski križni put mladih, Dan mladih VN, Edukacija o pisanju projekata, Natječaj-program internacionalne razmijene volontera*
5. Seminar Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije
6. Izvješće Vijećnika o radu mladih po dekanatima
7. Razno

U nadi da ćete se odazvati, sve Vas iskreno pozdravljam i zazivam obilje Božjeg blagoslova!

Mladen Kalfić, kancelar

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

Župama vrhbosanske nadbiskupije

Predmet: Duhovne vježbe za članove Župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća

Datum: 14. veljače 2019.

Broj: 100/2019

Draga braćo Misnici!

Ovim vas obavještavam da ću imati duhovne vježbe za članove župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća u Nadbiskupskom sjemeništu *Petar Barbarić* u Travniku. U dogovoru s poglavarima Sjemeništa to će biti **od 5.do 7.travnja 2019.** U petak poslije podne u 17 sati je početak, a duhovne vježbe završavaju u nedjelju 7. travnja poslije ručka.

Kako je broj sudionika ograničen na **50 osoba**, potrebno je na vrijeme prijaviti zainteresirane. Kontakt tel/fax:030511-854, fax:030512-714, e-mail:rektor_tr@bih.net.ba mob: 063 906 241.

Troškove puta preuzima osobno vijećnik ili župa, a sve ostalo smo osigurali tako da se neće trebati plaćati nikakva participacija.

Kod prijave treba navesti ime i prezime, župu iz koje dolazi i u kojem je vijeću. Duhovne vježbe vodit ću osobno, ukoliko me nešto izvanredno ne spriječi. Zato najljubaznije molim župnike da animiraju vijećnike kako bi uzeli učešća na ovoj korizmenoj duhovnoj obnovi.

Upućujući vam iskrene pozdrave zazivam na sve Božji blagoslov i zagovor naše nebeske Majke.

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

Članovima ekonomskog vijeća vrhbosanske nadbiskupije

Predmet: Poziv na sjednicu EVVN

Datum: 19. veljače 2019.

Broj: 107/2019

Ovim sazivam redovnu sjednicu Ekonomskog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije (EVVN) koja će se održati u ponedjeljak 4. ožujka 2019. u prostorijama Vrhbosanskog ordinarijata s početkom u 10 sati.

Dnevni red:

1. Osvrt na preslike blagajničkih dnevnika za 2018. godinu
2. Pristigla izvješća od drugih struktura u Nadbiskupiji

3. Stanje poslovanja Ekonomata nadbiskupije u 2018. godini
4. Razno

U nadi da će biti pripravljeni svi materijali potrebni za sjednicu, iskreno vas pozdravljam u Gospodinu.

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

VRHBOSANSKA NADBISKUPIJA

Župama vrhbosanske nadbiskupije

Predmet: Dan molitve i pokore za žrtve nasilja i zlorabljenja-petak pred Cvjetnicu 12. travnja 2019.

Datum: 27. veljače 2019.
Broj: 132/2019

Na 69. redovitom zasjedanju Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održanom 21. i 22. ožujka 2017. u Mostaru odlučeno je da se ustanovi **Dan molitve i pokore za žrtve nasilja i zlorabljenja** i da to bude petak pred Cvjetnicu u narodu poznatiji kao Cvjetni petak. **Ove godine Cvjetni petak pada na 12. travnja.**

Pozivamo župnike da još jednom upoznaju vjernike s ovim Danom te da ih potaknu na molitvu i pokoru za sve žrtve. Ponovno vam šaljemo dopis Proglasa naših biskupa, u kojem možete više saznati o motivima ustanovljenja ovog Dana molitve i pokore za žrtve nasilja i zlorabljenja, šaljemo vam i Molitvu vjernika te Molitvu za žrtve nasilja koje ćete prema prijedlogu Vijeća za liturgiju BK BiH moliti u samom misnom slavlju. Molitvu za žrtve nasilja izmolite nakon popričesne molitve toga dana.

Želeći vam svako dobro od Gospodina u svete korizmene dane koji su pred nama iskreno vas pozdravljam.

Mladen Kalfić, kancelar

Dekanima u Vrhbosanskoj nadbiskupiji

Predmet: Tema proljetne korone u 2019. godini: Značenja apostolskog pisma *Maximum illud* pape Benedikta XV. u misijskom poslanju Crkve

Datum: 6. ožujka 2019.
Broj: 148/2019

U poslanici biskupa BK BiH, od 18. rujna 2018., o proglašenju Misijske godine (listopad 2018.-listopad 2019.) i Izvanrednog misionarskog mjeseca listopada 2019. godine (na razini cijele Crkve) predloženi su načini produblјivanja misijske svijesti. Jedan od prijedloga bio je i da se jedan od koronskih sastanaka svećenika održi na temu misija. Na Dekanskoj konferenciji koja se održala u Sarajevu 21. studenog 2018. rečeno je da će proljetna korona biti na temu misija i crkvenih dokumenata o misijama.

Zato vas i ovim putem obavještavamo da je tema proljetne korone svećenika po dekana-tima: **Značenja apostolskog pisma *Maximum illud* pape Benedikta XV. u misijskom poslanju Crkve.**

Podsjećam Vas da u svojim pozivima svećenicima na Proljetnu koronu napomenete da će te na Koroni skupljati priloge i za *Djelo sv. Petra Apostola* čija je osnovna djelatnost potpomaganjem školovanja duhovnih zvanja u misijskim zemljama. Zadnjih godina skupljali smo taj dar na Veliku Srijedu, ali puno svećenika(ne samo župnici!) ne sudjeluje u toj akciji jer ne dolazi na Misu posvete ulja i obnove svećeničkih obećanja. U ovu akciju možete uključiti i ženske redovničke zajednice koje se nalaze na teritoriju dekanata.

Želeći Vam uspješan susret na sve zazivam Božji blagoslov i iskreno pozdravljam.

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

XXII. Susret ministranata vrhbosanske nadbiskupije

Sarajevo, 11. svibnja 2019.

Datum: 28. ožujka 2019
Broj: 216/2019

Poštovani,

Dopisom broj 993/2018. od 10. prosinca 2018. je najavljen susret ministranata naše Nadbiskupije. U nastavku Vam želimo dati nekoliko uputa i sugestija kako bi se svi zajedno dobro pripravili na ovogodišnji susret ministranata, koji će se, zbog radova u Katoličkom školskom centru „Sv. Josip“ u Sarajevu, ovaj put održati u suradnji sa župom sv. Luke, evanđeliste u Novom Gradu te s Nadbiskupijskim centrom za pastoral mladih „Ivan Pavao II.“. Ovim putem želimo unaprijed zahvaliti župniku župe Novi Grad, vlč. Željku Vlajiću, te ravnatelju Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih, vlč. dr.sc. Šimi Maršiću, na spremnosti za suradnju i pomoći pri organizaciji susreta ministranata.

Programski sadržaji i priprava:

Kao i prošlih godina, dva su dijela ministrantskog susreta: *liturgijski* (procesija i svečano misno slavlje) te *zabavno – rekreacijski* (natjecanje u znanju i sportskim vještinama).

Lijepo je i korisno da u liturgijskom dijelu programa dođe do izražaja naša lokalna i krajeva raznolikost u zajedničkom misnom slavlju. Zbog toga molimo dekane da predvide i neke sudionike koji kao predstavnici dekanata u liturgiji vrše posebne službe.

Za prinos darova neka dekanati predvide prikladan dar koji na neki način treba biti simbol kraja iz kojeg se dolazi, te odrede ministrante koji će dar uručiti Vinku kard. Puljiću, vrhbosanskom nadbiskupu.

U drugom dijelu programa, koji je natjecateljski, mogu aktivno sudjelovati samo uredno i pravodobno prijavljeni pojedinci i ekipe (skupine). Uz prijavu svakako treba staviti ime i prezime voditelja ministrantske skupine s naglaskom koga predstavlja: župu ili dekanat.

Tema ovogodišnjeg kviza znanja na susretu ministranata je „Misijsko djelovanje Crkve u misijskoj godini“ koja odgovara odluci naših biskupa, od 18. rujna 2018., da proglase misijsku godinu u biskupijama Vrhbosanske metropolije. U prilogu Vam dostavljamo i materijal po kojem možete pripremati svoje ministrante. Kako bi kviz znanja bio pravedan i pošten u natjecateljskom duhu, neka se za njega prijave ministranti 7.-ih, 8.-ih ili 9.-ih razreda osnovne škole. Mlađi naraštaji će imati prilike pokazati svoje sposobnosti u drugim ponuđenim igrama.

Pravila za sudjelovanje:

U natjecateljskom dijelu programa mogu sudjelovati samo ministranti četvrtog, petog, šestog, sedmog, osmog i devetog razreda osnovne škole. Dakle, mlađi od tog uzrasta kao i stariji ne mogu sudjelovati.

I ove godine nudimo raznoliki program za sve ministrante. Bitno je detaljno pročitati upute i po njima prijavljivati ministrante. Obzirom da veliki broj mladih sudjeluje na Susretu ministranata potrebna nam je Vaša suradnja i pomoć. U dolje navedenom tekstu su ponuđene aktivnosti u kojima će mladi sudjelovati.

Malonogometni turnir će se odigravati se u dvije skupine: 4., 5. i 6. razred će činiti jednu dobnu skupinu, a 7., 8. i 9. razred drugu skupinu. Jedna ekipa može brojati od 5 do 8 igrača. Ekipe mogu nastupiti za svoju župu, ili pak za dekanat, ukoliko župa nema dovoljnog broja igrača. Iz dekanata može sudjelovati samo jedna ekipa koja će predstavljati taj dekanat. Stoga, neka se ili u dekanatima odigra turnir kako bi se utvrdilo tko će predstavljati dekanat na susretu ministranata ili neka se župnici dogovore o tome.

Kviz znanja – svaka župa može prijaviti najviše dva sudionika.

Stolni tenis – svaka župa može prijaviti najviše dva igrača.

Šah – svaka župa može prijaviti najviše dva natjecatelja.

Turnir u igri Mice - u natjecanju mogu sudjelovati dva igrača iz jedne župe.

Igre bez granica – (splet zabavnih, timskih i poučnih igara). Župu predstavlja tim kojeg čini pet natjecatelja iz jedne župe.

Prijavljivanje sudionika:

Neka župnici prijavljuju uredu svog dekanata ili direktno organizatoru ukupni broj ministranata iz svoje župe, te imena natjecatelja za pojedine aktivnosti, kao i osobu koja će pratiti ministrante. U privitku Vam dostavljamo Obrazac za prijavu ministranata. Molimo da prijavljivanje sudionika učinite na vrijeme kako bi organizacijskom timu olakšali daljnju pripremu samoga susreta. Stoga Vam već sada svima zahvaljujemo na razumijevanju.

Dekan prijavljuje organizatoru po jednog predstavnika dekanata za ministriranje pod sv. Misom te za prinos darova kao i za dar koji se prinosi u misnom slavlju. Sve se to prijavljuje zajedno s ostalim sudionicima za ponuđene aktivnosti.

Obrasce prijave dostaviti najkasnije do 29. travnja 2019. kada će se ujedno održati i XXV. sabor svećenika Vrhbosanske nadbiskupije.

Prijave ministranata možete izvršiti putem faksa na broj 033/584-062, ili putem e-maila: eliasmark86@gmail.com, ili putem pošte: vlč. Ilija Marković, vicerektor; Vrhbosansko bogoslovno sjemenište – Sarajevo; Josipa Stadlera 5; BiH – 71000 Sarajevo. Kako bi registriranje vaših prijava bilo sigurno i pribilježeno, molimo Vas da iste **ne činite** putem telefona ili mobitela.

Tehničke napomene:

Kao što smo napomenuli na početku, ovogodišnji susret ministranata se neće odvijati na relaciji Bogoslovija – Katedrala – KŠC „Sv. Josip“. Razlogu tomu su radovi u dvorištu KŠC-a. Prije nego li predstavimo program, napominjemo da je važno da se svi držimo dogovorenih vremenskih termina kako bi susret prošao u najboljem redu. Program ministrantskog susreta je sljedeći:

Do **9.45h** – dolazak ministranata pred **crkvu sv. Luke, evanđeliste u Novom Gradu** (*ul. Bosanska bb, Sarajevo*); oblačenje ministranata u ministrantska odijela i formiranje procesije;

10.15h – procesija

10.30h – sv. Misa u crkvi sv. Luke koju predslavi Vinko kard. Puljić, nadbiskup i metropolit vrhbosanski;

Nakon sv. Mise organizirano idemo pješke prema Nadbiskupijskom centru za pastoral mladih „Ivan Pavao II.“ (*ul. Gatačka 18, Sarajevo*);

12.00h – okrjepa u Nadbiskupijskom centru za pastoral mladih

12.30h – okupljanje ministranata i priprema za drugi dio programa Susreta ministranata

12.45h – sportsko-rekreativni i natjecateljski program;

15.45 – 16.00h – podjela nagrada i završetak XXII. Susreta ministranata te povratak u župe.

Bilo bi lijepo da svi ministranti budu u svojim župama duhovno pripremljeni i ispovjedeni kako bi mogli primiti pričest koja je vrhunac sudjelovanja u euharistijskom slavlju.

Svi ministranti koji imaju ministrantska odijela neka ih ponesu i obuku. Kao i svi svećenici koji ih doprate neka sa sobom ponesu misno ruho i štolu bijele boje.

Ako župa ima svoju zastavu ili makar transparent s nazivom župe također bi bilo lijepo da ga ponese i neka ministrant koji bude zadužen za to stoji na čelu kolone ministranata župe kojoj oni pripadaju.

U natjecateljskom dijelu bodrimo svoje favorite lijepo i dostojanstveno. Budimo veliki u pobjedi, a dostojanstveni u porazu svoje ekipe. To je sve samo igra i ako si izgubio čestitaj pobjedniku.

Ministranti izlaze iz autobusa nedaleko od crkve sv. Luke, a autobusi odlaze na prikladno parkiralište. Okupljanje i oblačenje za procesiju je kripta crkve i u drugim, za to predviđenim, prostorijama.

Manji putnički automobili će moći parkirati u dvorištu iza župne crkve.

Autobusi na odlasku mogu preuzeti ministrante na istom ili na drugom prikladnom mjestu, prema dogovoru s vozačem i vođom puta.

Dobro je upozoriti ministrante na uljudno ponašanje (psovke, bacanje smeća uokolo, uništavanje inventara, dobacivanje prolaznicima, nekulturno ponašanje u trgovinama... su naša dosadašnja loša iskustva, istini za volju da ih je iz godine u godinu sve manje i manje.). Za očekivati je da pratitelji ministranata (svećenici, časne sestre, katehete ili druge odrasle osobe) budu cijelo vrijeme uz svoje ministrante, kako bi se djeca osjećala što sigurnije u njihovoj pratnji. Treba reći ministrantima da posebno paze na svoj novac ili druge vrijedne stvari (mobitele, fotoaparate...).

Treba pripaziti da se nitko od ministranata ne udaljuje sam izvan lokacija na kojima će se odvijati bilo liturgijski bilo sportsko-rekreativni dio programa. Sigurnost nam je svima jako važna, stoga moramo paziti jedni na druge.

U nadi iskrene suradnje na dobro svih i na radost naših ministranata, iskreno vas pozdravljamo i želimo svako dobro!

vlč. Ivan Ivančević,
ekonom Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa

vlč. Ilija Marković,
vicerektor Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa

Imenovanja i premještaji

Vlč. gosp. Ivan Dragičević, đakon, imenovan na đakonski praktikum u župu Uzašašća Gospodinova u Novom Travniku (Dekret br. 184/2019 od 16. ožujka 2019.).

Vlč. gosp. Stipica Lešić, đakon, imenovan na đakonski praktikum u župu Sv. Ante Padovanskog u Žepču (Dekret br. 185/2019 od 16. ožujka 2019.).

Vlč. gosp. Adnan Petar-Mihael Jašarević, đakon, imenovan na đakonski praktikum u župu Sv. Josipa na Marijinom Dvoru u Sarajevu (Dekret br. 186/2019 od 16. ožujka 2019.).

Vlč. gosp. Fabijan Štedul, đakon, poslan na đakonski praktikum u katedralnu župu Presvetog Srca Isusova u Skopju (Dekret br. 187/2019 od 16. ožujka 2019.).

Vlč. gosp. Josip Pavlović razriješen službe voditelja HKZ Tuttlingen u Njemačkoj i stavljen u svećeničku mirovinu (Dekret br. 205/2019 od 27. ožujka 2019.).

Dozvole

Dopis broj 154/2019 od 9. ožujka 2019.: dozvola tiskanja litanija Sv. Luki Evanđelistu župi Novi Grad Sarajevo.

Dopis broj 164/2019 od 9. ožujka 2019.: dozvola župi Presvetog Srca Isusova Prozor da ustupi dio župnog zemljišta za proširenje puta i pravljenje nogostupa u Sinjskoj ulici u Prozoru.

Dopis broj 173/2019 od 11. ožujka 2019.: na molbu mons. Mate Uzinića, biskupa dozvola na pet godina vlč. mr. sc. Josipu Lebi djelovanja u Dubrovačkoj biskupiji .

Dopis broj 174/2019 od 12. ožujka 2019.: na molbu mons. Mate Uzinića, biskupa dozvola na pet godina vlč. Miroslavu Karatoviću djelovanja u Dubrovačkoj biskupiji .

Kronika Vinka kardinala Puljića

Od 1. prosinca 2018. do 1. travnja 2019.

1. prosinca 2018.

Od 9:00h Nadbiskup je VBS-u nastavio s duhovnim vježbama bogoslovima. U 10.30h od tamo se uputio u Caritas VN na Stupu gdje je sudjelovao na završnoj konferenciji projekta „Razvoj župnog Caritasa u Vrhbosanskoj nadbiskupiji“.

Nakon zajedničkog ručka koji je uslijedio, vratio se u 14:30 u Ordinarijat.

U 15:00h Nadbiskup je primio trojicu fratara, kandidata za red đakonata, fra Josipa Kapetanovića, fra Franju Barabana i fra Nikolu Pejčina.

U 17:00h Nadbiskup je crkvi sv. Ćirila i Metoda u VBS-u predsjedao je euharistijsko klanjanje i molitvu za duhovna zvanja povodom prve subote u mjesecu. U 17:30h uslijedila je sv. Misa na kojoj su koncelebrirali odgovitelji VBS-a a sudjelovalo još 50-ak vjernika. Za vrijeme mise Nadbiskup je postavio u službu akolitata osam svećeničkih kandidata Vrhbosanske nadbiskupije te u službu lektora trojicu vrhbosanskih svećeničkih kandidata. U 19:00h uslijedila je zajednička večera nakon koje se Nadbiskup vratio u Ordinarijat.

2. prosinca 2019.

U 10:30h Nadbiskup je predsjedao Euharistijom 1. adventske nedjelje na kojoj je zaredio trojicu đakona za Vrhbosansku nadbiskupiju i trojicu đakona za franjevačku provinciju Bosnu Srebrenu. U koncelebraciji s nadbiskupom bili su fra Jozo Marinčić, provincijal Bosne Srebrene te još 40-ak svećenika. U 12:30h uslijedio je ručak VBS-u nakon kojega se Nadbiskup vratio u Ordinarijat.

3. prosinca 2019.

U 10:00h Nadbiskup je predsjedao sjednicom ekumenskog vijeća BK BiH.

U 15:00h Nadbiskup je primio predsjednika HKDD-a g. Josipa Prskala.

U 16:00h Nadbiskup je primio novinare „Svjetla Riječi“ s kojima je snimio audio intervju.

4. prosinca 2019.

U 9:30h Nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića.

U 9h45h Nadbiskup je primio fra Šimu Ivelja, sudskog vikara VN.

U 10:00h Nadbiskup je primio vlč. Marinka Filipovića, župnika župe Presvetog Trojstva u Sarajevu.

U 11:30h Nadbiskup je primio don Milana Blahu, svećenika u misiji u Francuskoj.

U 15:00h Nadbiskup je u NCM-u predsjedao sjednicom upravnog odbora NCM Ivan Pavao II. Prije i nakon sjednice Nadbiskup se s ostalim članovima odbora okrijepio u restoranu centra, te se u 17:15h vratio u Ordinarijat.

U 17:30h Nadbiskup je primio g. Josipa Dedića, bogoslova 5. godine VBS-a.

5. prosinca 2019.

Od 19:00h Nadbiskup je u VBS-u sudjelovao na predavljanju knjige općine Lovas pod naslovom „Krvava istina - Novome životu ususret“. Nakon predavljanja zadržao se u druženju s predavljačima knjige u bogoslovskom baru te se oko 21:00h vratio u Ordinarijat

6. prosinca 2019.

U 8:30h Nadbiskup je primio g. Stjepana Milasa Ćipu, predsjednika općinskog vijeća Općine Lovas, g. Ivana Mujića, zamjenika načelnice općine Lovas i Antuna Ivankovića, predsjednika udruge „dr. Antun Starčević“, tročlanu grupu iz Lovasa koja večer ranije u VBS-u predstavila knjigu „Krvava istina“.

7. prosinca 2019.

U 9:00h Nadbiskup je primio g. Igora Pejića, tajnika Ministarstva komunikacija i prometa FBiH.

U 10:00h Nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića.

U 11:00h Nadbiskup je primio g. Sašu Živkovića, predsjednika sindikata HT Mostar, g. Berislava Babića, predsjednika Sindikata HP Mostar te Berislava Živkovića iz Tima za prevenciju korupcije u Županiji Posavskoj.

U 16:30h Nadbiskup je primio vlč. Bojana Ivešića, studenta VN u Rimu.

Od 19:00h Nadbiskup je sudjelovao na svečanoj akademiji u Narodnom pozorištu u Sarajevu kojim je Provincija Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije, Družbe sestara Služavki Maloga Isusa upriličila obilježavanje Stadlerovih jubileja i proslavu Dana Provincije.

8. prosinca 2019.

U 10:30h Nadbiskup je predsjedao svečanom euharistijom proslave Bezgrešnog začeća BDM. Uslijedio je domjenak koji je u Svećeničkom domu VN priredila Sarajevska provincija SMI.

9. prosinca 2019.

U 8:30h Nadbiskup se uputio prema župi sv. Josipa u Rankovićima gdje ga je dočekaao i ugostio župnik vlč. Miljenkom Džalto te je u 11:00h predsjedao euharistiju te blagoslovio novi križ u crkvi. Nakon ručka koji je uslijedio, Nadbiskup se uputio prema sarajevskoj zračnoj luci odakle je u 15:30h poletio prema Frankfurtu gdje su ga u 19:30h dočekali i u svojoj zgradi ugostili djelatnici zaklade *Kirche in Not*.

10. prosinca 2019.

U 9:00h Nadbiskup se susreo s g. Reginom Lynch, direktoricom projekta *Hauptabteilung* pri zakladi *Kirche in Not*, dok se u 11:00h susreo s kardinalom Piacenzom. U 12:00h uslijedila je euharistija u kapeli zaklade i nakon toga zajednički ručak.

11. prosinca 2019.

U 8:00h Nadbiskup je u kapeli zaklade slavio sv. Misu a nakon toga doručkovao i u 10:00h dao intervju za jedan lokalni medij.

U 12:00h Nadbiskup se s ručkom oprostio s domaćinima te je u 18:00h poletio natrag prema Sarajevu gdje je sletio u 22:00h.

12. prosinca 2019.

U 9:30h Nadbiskup je predsjedao redovitom sjednicom povjerenstva za Vrhbosansku nadbiskupsku sinodu.

U 11:30h Nadbiskup je sudjelovao na preskonferenciji povodom predstojeće nedjelje Caritasa.

U 12:30h Nadbiskup se uputio prema Lugu gdje je, razgledavši gradilište Caritasovog staračkog doma, ručao u društvu djelatnika i suradnika izgradnje Caritasovog objekta. Uputivši se zatim prema Sarajevu, posjetio je nakratko obitelji u Gromljaku koji pune mineralnu vodu Tilea te je u 16:45h stigao u Ordinarijat.

U 17:00h Nadbiskup je primio provincijalnu glavaricu sestara SMI, s. Mariju Anu Kusturu.

U 17:30h Nadbiskup je primio ekonoma VBS-a, vlč. Ivana Ivančevića.

13. prosinca 2019.

Od 10:00h Nadbiskup je sudjelovao na sjednici MRV-a u Gazi Huser-Begovoj biblioteci.

U 13:00h Nadbiskup je primio djelatnika tvrtke *Kraš*, g. Vidakovića.

Od 15:00h Nadbiskup je u katedrali Sarajeva sudjelovao na duhovna obnovi katolika djelatnih u politici i društvu. Nakon prilike za sv. ispovijed, uslijedila je u 15:30h sv. misa kojom je predsjedao Nadbiskup a propovijedao predvoditelj duhovne obnove, fra Ante Vučković iz Splita. Nakon mise je fra Ante u dvorani svećeničkog doma održao predavanje o savjesti. program je završen druženjem nakon kojega se Nadbiskup vratio u Ordinarijat.

14. prosinca 2019.

U 8:30h Nadbiskup je primio đakona Fabijana Štedula.

U 9:30h Nadbiskup je primio g. Ivu Anđelića, ravnatelja leksikografskog instituta BiH.

U 10:00h Nadbiskup je primio notarku, gđu. Zdravku Bago.

U 10:45h Nadbiskup se uputio prema Stupu gdje je posjetio sestre u Karmelu.

U 15:00h Nadbiskup je zajedno s ekonomom vlč. Franjom Tomićem primio notarku, gđu. Zdravku Bago.

15. prosinca 2019.

U 7:15h Nadbiskup se uputio prema Petri-nji gdje je od 13:30h u restoranu *MIS* sudjelovao na obiteljskoj proslavi 80. rođendana svoje sestre Božane Božinović. Nakon toga se uputio prema Banjaluci gdje je u 18:00h u Banskome dvoru gostovao na božićnom domjenku kod potpredsjednika RS-a g. Josipa Jerkovića. U 19:00h Nadbiskup se pridružio na božićnom domjenku Caritasa Banjalučke biskupije u Ordinarijatu u Banjaluci gdje je tu noć ostao i na konaku.

16. prosinca 2019.

U 8:00h Nadbiskup se uputio prema Travniku gdje je u 11:00h, u župi Sv. Ivana Krstitelja, u zajedništvu sa župnikom vlč. Markom Mikićem i ravnateljem Caritasa VN vlč. Mirkom Šimićem predsjedao sv. Misom kojom je obilježena nedjelja Caritasa. Uslijedio je ručak u sjemeništu u Travniku nakon kojega se Nadbiskup uputio natrag u Sarajevo te je u popodnevnim satima stigao u Ordinarijat.

17. prosinca 2019.

U 8:30h Nadbiskup je sudjelovao na sastanku s vjerskim poglavarima u BiH povodom posjete gospodina Johna J. Sullivana,

zamjenika državnog sekretara Sjedinjenih Američkih Država Bosni i Hercegovini.

U 10:00h Nadbiskup je primio g. Dalibora Čubelu, direktora Unicredit banke u BiH.

U 10:45h Nadbiskup je dao intervju Federalnoj TV.

U 13:30h Nadbiskup je već tradicionalno pred Božić primio bogoslove, odgojitelje i sestre u poslanju sjemeništa Redemptoris mater u Vogošći.

U 15:00h Nadbiskup je gostovao na božićnom prijemu u Caritasu BiH.

U 20:00h Nadbiskup je u Narodnom pozorištu u Sarajevu gostovao na Napretkovom svečanom božićnom koncertu.

18. prosinca 2019.

U 9:30h Nadbiskup je primio ekonomu VBS-a, vlč. Ivana Ivančevića.

U 10:00h Nadbiskup je primio predstavnike zaklade CRS u Sarajevu te je potpisao dokument o potpori "Platforme za mir", mirotnog projekta PRO-Budućnost zaklade CRS.

U 10:30h Nadbiskup je primio fra Šimu Ivelja, sudskog vikara VN.

U 11:00h Nadbiskup je primio vlč. Šimu Maršića, ravnatelja NCM-a.

U 13:30h Nadbiskup uputio prema sjemeništu u Travniku gdje se po dolasku u 15:00h okrijepio, a zatim imao susret sa sjemeništaricama i odgojiteljima te je dao izjavu za medije. U 17:00h gostovao je na božićnoj priredbi KŠC-a Travnik nakon koje su upriličene žive jaslice u dvorištu KŠC-a. Nakon večere koja je uslijedila, Nadbiskup se uputio prema Sarajevu te stigao u Ordinarijat oko 21:00h.

19. prosinca 2019.

U 9:00h Nadbiskup je primio članove klape sv. Juraj Hrvatske ratne mornarice iz Splita.

U 15:15h Nadbiskup se uputio u Caritas VN na Stupu gdje je nakon okrepe, u 17:00h nazočio božićnoj predstavi Caritasovog dječjeg vrtića. Nakon večere koja je uslijedila, Nadbiskup se vratio u Ordinarijat.

20. prosinca 2019.

U 18:00h Nadbiskup je u zgradi Parlamentarne skupštine BiH gostovao na tradicionalnom božićnom prijemu predstavnika Hrvata u institucijama BiH.

U 20:00h Nadbiskup je gostovao na Božićnoj predstavi VBS-a s naslovom *Kao*

nikad pred Božić. Nakon kratke okrepe i druženja u bogoslovskoj blagovaoni, Nadbiskup se vratio u Ordinarijat.

21. prosinca 2019.

U 8:30h Nadbiskup je primio Vlč. Josepa Pegueru Pocha, regionalnog vikar Opusa Dei u Hrvatskoj.

U 15:00h Nadbiskup je primio svoju sestru Klaru Puljić, Klanjateljicu Krvi Kristove.

U 16:00h Nadbiskup se uputio prema Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokoj gdje je u 17:00h gostovao na otvorenju prigodne božićne izložbe slika, a u 18:00h na tradicionalnoj božićnoj priredbi. Uslijedila je večera nakon koje se Nadbiskup vratio u Ordinarijat.

22. prosinca 2019.

U 7:30h Nadbiskup je posjetio Svećenički dom VN gdje je predslavio jutarnju euharistiju u suslavlju s prisutnim umirovljenim svećenicima i ravnateljem vlč. Fabijanom Stanušićem. Uslijedio je zajednički doručak nakon kojega se Nadbiskup kratko zadržao u novoj rezidenciji i zatim vratio u Ordinarijat.

U 10:00h Nadbiskup je primio ekipu HRT-a emisije *Preko granice* kojima je dao video intervju.

24. prosinca 2019.

U 10:00h Nadbiskup je primio grupu sestara Služavki malog Isusa na čelu s provincijalnom glavarijom sestara SMI, s. Mariju Anu Kusturu.

U 11:00h Nadbiskup je na božićnom prijemu ugostio svećenike i osobe posvećenog života Vrhbosanske nadbiskupije te im uputio Božićnu čestitku.

U 12:30h Nadbiskup je za medije u BiH upriličio snimanje Božićne čestitke i tiskovnu konferenciju.

U 24:00h Nadbiskup je u katedrali predslavio svečanu misu polnoćku na kojoj su koncelebrirali nuncij mons. Pezzuto i još 10-ak svećenika. Nakon mise je u blagovaoni Ordinarijata uslijedila kratka okrepa i druženje na kojem je nazočilo 20-ak gostiju.

25. prosinca 2019.

U 10:30h Nadbiskup je u katedrali, uz suslavlje nuncija mons. Pezzuta, provincijala fra Joze Marinčića i još 10-ak svećenika predsjedao svečanom božićnom euharistijom.

U 12:00h Nadbiskup je u Ordinarijatu primio članove katedralnog pjevačkog zbora.

U 13:00h Nadbiskup je na božićni ručak primio apostolskog nuncija mons. Pezzuta zajedno s njegovim suradnicima i osobljem.

U 18:00h Nadbiskup je posjetio samostan i dom *Egipat* sestara SMI. Nakon molitve u kapeli i čestitanja djeci i sestrama, uslijedila je svečana večera nakon koje se Nadbiskup vratio u Ordinarijat

26. prosinca 2019.

U 11:00h Nadbiskup je u dvorani svećeničkog doma VN bio domaćin svečanog božićnog prijema na kojem su nazočili brojni predstavnici vjerskog i političkog života te predstavnici diplomacije i kulture. Nakon toga je zajedno sa suradnicima ručao te se vratio u Ordinarijat.

U 15:00h Nadbiskup je primio dr. Franju Topića, prof. emeritusa i predsjednika Napretka.

U 17:00h Nadbiskup je posjetio sestre Klanjateljica Krvi Kristove u Sarajevu

U 19:00h Nadbiskup je posjetio zajednicu Školskih sestara franjevki Hercegovačke provincije u Sarajevu te s njima ostao na večeri.

27. prosinca 2019.

U 9:30h Nadbiskup je primio prof. Franju Marića.

U 11:00h Nadbiskup je posjetio Tajništvo BK i čestitao mons. Ivi Tomaševiću imendan.

U 18:45h Nadbiskup je primio dr. Selvera Šabanovića, specijalista urologa i njegovu suprugu.

28. prosinca 2019.

U 12:00h Nadbiskup je primio prof. dr. Mirka Pejanovića, akademika i umirovljenog profesora.

U 13:00h Nadbiskup je primio vlč. Josipa Vajdnera, glavnog urednika KT.

29. prosinca 2019.

U 8:00h Nadbiskup je slavio Misu s obitelji Bergamaschi u kapelici Ordinarijata, nakon čega je uslijedio zajednički doručak i obilazak nove rezidencije nadbiskupa.

U 15:30h Nadbiskup je sudjelovao na primopredaji službe u samostanu karmel - Stup između dosadašnje priorice s. Lucije Peša i s. M. Jelena od Krista Kralja, Lipić koja je i predsjednica Udruge „Bl. A. Stepinac“. Primopredaja je završena zajedničkom molitvom Večernje.

U 19:00h Nadbiskup je primio vlč. Ivana Ivančevića, prefekta i ekonomu u VBS-u.

30. prosinca 2019.

U 11:00h Nadbiskup je u pratnji preč. Mladena Kalfića predslavio svetu Misu na Briješću. Nakon sv. Mise uslijedio je zajednički ručak kod župnika vlč. Josipa Vajdnera.

31. prosinca 2019.

U 9:00h Nadbiskup je primio vlč. Davora Topića, župnika i dekana u Skopju zajedno sa đakonom don Fabijanom Štedulom koji mu pastoralno pomaže.

U 15:00h Nadbiskup je ugostio svoju sestru Blaženku koja je stigla iz Zagreba.

U 18:00h Nadbiskup je predslavio Misu zahvalnicu u katedrali nakon koje je uslijedila večera s ukućanima Ordinarijata.

U 21:00h Nadbiskup je u društvu ukućana čekao Ponoć – Novu godinu s kojima je prije ponoći pošao na klanjanje u kapelicu.

1. siječnja 2019.

U 10:30h Nadbiskup je u zajedništvu s još sedam svećenika predsjedao euharistijaku proslavu blagdana Presvete Bogorodice Marije u katedrali.

U 12:30h Nadbiskup se uputio prema Kreševu gdje je u 14:00h, uz koncelebraciju provincijala fra Joze Marinčića i brojnih svećenika, predsjedao misom zadušnicom za pokojnog fra Ivana Pervana Džive. Nakon samog sprovoda i ručka koji je zatim uslijedio, Nadbiskup se vratio u Ordinarijat.

2. siječnja 2019.

U 9:00h Nadbiskup je primio vlč. Davora Topića i don Fabijana Štedula.

3. siječnja 2019.

U 10:00h Nadbiskup je primio fra Šimu Ivelja, sudskog vikara VN.

U 10:30h Nadbiskup je primio vlč. Slavišu Stavnjaka, župnika u Novom Selu.

U 11:30h Nadbiskup je primio vlč. Šimu Maršića, ravnatelja NCM-a.

4. siječnja 2019.

U 11:00h Nadbiskup je primio g. Hrvoja Šunjića, člana Reda malteških vitezova u BiH.

U 12:00h Nadbiskup je primio vlč. Bojana Ivešića, svećenika VN na studiju u Rimu.

5. siječnja 2019.

U 15:00h Nadbiskup je primio fra Šimu Ivelja, sudskog vikara VN.

U 17:00h Nadbiskup je primio vlč. Šimu Maršića, ravnatelja NCM-a.

U 18:00h Nadbiskup je u VBS-u, u zajedništvu odgojitelja Bogoslovije, predsjedao euharistiju povodom ponovnog početka poslanja Služavki Malog Isusa u Bogosloviji.

6. siječnja 2019.

U 10:30h Nadbiskup je u katedrali predsjedao Euharistiju povodom svetkovine Bogojavljenja.

U 17:00h Nadbiskup je primio vojnog ordinarija u BiH, mons. Tomu Vukšića.

U 18:45h Nadbiskup je sudjelovao na zajedničkoj molitvi Večernje kojom je započeo blagoslov kuće Ordinarijata pod vodstvom katedralnog župnika vlč. Mate Majića. Na kraju blagoslova uslijedila je zajednička večera u blagovaoni Ordinarijata

7. siječnja 2019.

U 9:00h Nadbiskup gostovao na proslavi božića u Sabornom hramu SPC u Sarajevu nakon čega se kratko zadržao na okrepi kod Mitropolita Hrizostoma.

U 12:00h Nadbiskup je primio odgojitelje sjemeništa RM don Michela Capassa i don Jošta Mezega.

U 13:15h Nadbiskup se uputio prema Varaždinskim toplica gdje ga je u 20:00h ugostio biskup Josip Mrzljak te su zajedno proveli vrijeme odmora do 18. siječnja.

13. siječnja 2019.

U 11:00h Nadbiskup je u crkvi sv. Martina u Varaždinskim toplica predsjedao nedjeljnom euharistijom.

16. siječnja 2019.

U 14:30h Nadbiskup je zajedno s biskupom Mrzljakom posjetio gradonačelnicu Varaždinskih toplica, gđu. Dragicu Ratković.

U 19:00h Nadbiskup je u hotelu Minerva održao tribinu pod naslovom „Crkva i Hrvati u Bosni i Hercegovini“ koju je organizirao ogranak Matice hrvatske Varaždinske Toplice.

18. siječnja 2019.

U 8:30h Nadbiskup se iz Varaždinskih toplica uputio prema Sarajevu gdje je stigao oko 13:00h.

U 16:00h Nadbiskup je u Gazi Husrevbegovoj biblioteci sudjelovao na međunarodnoj znanstveno-stručnoj konferenciji na temu “Doprinos vjeronauke odgojno-obrazovnim procesima u Bosni i Hercegovini u kontekstu euro-atlanskih integracija”.

U 18:00h Nadbiskup je u katedrali Srca Isusova, u zajedništvu s mitropolitom

Hrizostom i njegovom pratnjom te apostolskim nuncijem mons. Pezzutom predsjedao Ekumenskim bogoslužjem Riječi. Uslijedila je zajednička večera u blagovaoni Ordinarijata.

19. siječnja 2019.

U 8:30h Nadbiskup je primio provincijalnu glavaricu sestara SMI, s. Mariju Anu Kusturu koja je tog tada obavila vizitaciju zajednice sestra u Ordinarijatu.

U 10:20h Nadbiskup je primio vlč. Miroslava Čavara, ravnatelja medijskog centra VN.

U 11:00h Nadbiskup je primio don Tihomira Šutala, provincijala salezijanske zajednice koja djeluje u BiH.

U 12:00h Nadbiskup je primio kazališnog redatelja g. Gradimira Gojera.

U 19:30h Nadbiskup je u katedrali Srca Isusova nazočio Ekumenskom koncertu kršćana grada Sarajeva.

20. siječnja 2019.

U 13:30h Nadbiskup se uputio prema Zagrebu gdje je u 19:30h u zagrebačkoj Malešnici posjetio svoju sestru Miru i ostalu rodbinu s kojima je večerao te se zatim oko 21:00h smjestio u zgradi BK Hrvatske na Ksaveru.

21. siječnja 2019.

U 7:30h Nadbiskup je u zajedništvu s ostalim biskupima BK HR i BK BiH te njihovim pratiteljima svećenicima predsjedao jutarnjom Euharistijom. Uslijedio je doručak te cjelodnevno zajedničko zasjedanje BK HR i BK BiH.

22. siječnja 2019.

U 8:00h Nadbiskup je zajedno s ostalim sudionicima zasjedanja BK doručkovao te od 9:00h sudjelovao na otvaranju i ostatku programa 59. Teološko pastoralnog tjedna u Međubiskupijskom sjemeništu na zagrebačkoj Šalati.

U 12:00h Nadbiskup je u zajedništvu s brojnim prisutnim biskupima i svećenicima predsjedao Euharistiju u sjemenišnoj crkvi na Šalati nakon koje je uslijedio zajednički ručak biskupa u sjemeništu.

U 14:00h Nadbiskup je na kratki razgovor primio dva svećenika a zatim nastavio svoje sudjelovanje na svećeničkom tjednu te se u 18:00h vratio na Ksaver na večeru.

U 19:00h Nadbiskup je sudjelovao na predstavljanju knjige biskupa mons. Ratka Perića “Nada koja ne postiđuje” u Nadbiskupskom pastoralnom institutu u

Zagrebu nakon čega se vratio na Ksaver na počinak.

23. siječnja 2019.

Od 9:00h Nadbiskup je, nakon prethodno slavljene mise i doručka na Ksaveru, i drugi dan sudjelovao na predavanjima svećeničkog tjedna.

U 11:30h Nadbiskup je posjetio trgovinu slušnih aparata u Zagrebu te zatim posjetio Služavke malog Isusa u Naumovcu na Ksaveru.

U 13:00h Nadbiskup je u restoranu Okrugljak ručao sa zagrebačkim gradonačelnikom g. Milanom Bandićem i njegovim suradnicima te se zatim uputio prema Sarajevu gdje je u 19:45h stigao u Ordinarijat.

24. siječnja 2019.

U 15:00h Nadbiskup je predsjedao redovitom sjednicom Ordinarijata VN.

U 18:00h Nadbiskup je u katedrali predsjedao euharistijom kojom je obilježen rođendan sluge Božjega Josipa Stadlera. U 19:00h uslijedila je večera u Ordinarijatu kojom je ujedno proslavljen i Nadbiskupov imendan.

25. siječnja 2019.

U 8:40h Nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića.

U 9:00h Nadbiskup se uputio prema KŠC-u Zenica gdje ga je u 10:00h ugostio ravnatelj vlč. Vlatko Rosić te je u 11:00h u crkvi sv. Ilije, u zajedništvu s još 12 svećenika, predvodio euharistijsku proslavu dana KŠC-a. Uslijedio je prigodni program u amfiteatru škole te zajednički domjenak nakon kojega se Nadbiskup u 15:00h vratio u Ordinarijat.

U 18:00h Nadbiskup je u Sabornoj crkvi Rođenja Presvete Bogorodice, u pratnji suradnika sudjelovao na liturgiji zaključenja molitvene osmine nakon koje je uslijedila večera kod mitropolita Hrizostoma.

26. siječnja 2019.

U 9:15h Nadbiskup je primio fra Slavka Topića.

U 11:30h Nadbiskup je primio župnika katedrale, vlč. Matu Majića.

27. siječnja 2019.

U 7:20h Nadbiskup se uputio prema Karmelu na Stupu gdje je u 8:00h predsjedao nedjeljnom Euharistijom a nakon toga zajedno sa sestrama doručkovao i razgovarao sa novom poglavaricom s. Jelenom Lipić.

28. siječnja 2019.

U 11:00h Nadbiskup je primio notarku gđu. Zdravku Bago.

U 12:00h Nadbiskup je u Jevrejskoj općini u Sarajevu sudjelovao na obilježavanju dana sjećanja na žrtve holokausta.

U 14:30h Nadbiskup je primio rektora malog sjemeništa vlč. Željka Marića.

U 16:00h Nadbiskup je primio vlč. Iliju Orkića, župnika u Radunicama.

29. siječnja 2019.

U 8:30h Nadbiskup je primio vlč. Miljenka Džaltu, župnika u Rankovićima.

U 10:30h Nadbiskup je primio vlč. Fabijana Stanušića.

U 15:30h Nadbiskup je primio vlč. Iliju Markovića, vicerektora VBS-a.

U 17:15h Nadbiskup je primio prof. Sandu Smolju, voditeljicu centra za svjetovanje VN.

30. siječnja 2019.

U 9:45h Nadbiskup je primio stalnog đakona VN, vlč. Roberta Čabraju.

U 10:45h Nadbiskup je primio vlč. Marka Majstorovića, župnika župe Uzašašća Gospodinova - Novi Travnik.

U 12:00h Nadbiskup je primio grupu donatora iz Vukovarsko-srijemske i Splitsko-makarske županije s kojima je u 13:00h zajedno ručao te zatim pošao u kratki obilazak nove rezidencije.

31. siječnja 2019.

U 10:00h Nadbiskup je primio vlč. Mirka Šimića, ravnatelja Caritasa VN.

U 11:00h Nadbiskup je primio u oproštajni posjet hrvatskog veleposlanika u BiH, g. Ivana Del Vechia.

U 15:00h Nadbiskup je primio mons. Tomu Kneževića, ravnatelja Caritasa BiH.

1. veljače 2019.

U 9:30h Nadbiskup je primio fra Josu Oršolića, upravitelja župe Zvornik.

U 9:50h Nadbiskup je primio vlč. Bonu Tomića, župnika u Živinicama.

U 10:00h Nadbiskup je primio ambasadora Države Palestine u Bosni i Hercegovini, g. Rezeqa Namooore.

U 10:20h Nadbiskup je primio vlč. Vinka Međugorca, župnika župe Par Selo.

U 10:30h Nadbiskup je primio fra Miljenka Šteku, provicijala hercegovačke franjevačke provincije.

U 11:30h Nadbiskup je primio vlč. Šimu Maršića, ravnatelja NCM-a.

U 12:00h Nadbiskup je primio donedavnu veleposlanicu BiH u Vatikanu gđu. Slavicu Karačić.

U 14:40h Nadbiskup je primio vlč. Željka Vlaića, župnika u Novom Gradu.

U 17:00h Nadbiskup je u katedrali povodom dana posvećenog života sudjelovao na euharistijskom klanjanju i euharistiji koja je uslijedila i kojom je predsjedao fra Nikica Vujica.

2. veljače 2019.

U 10:30h Nadbiskup je u katedrali predsjedao svečanom procesijom i euharistijom kojom je proslavljen blagdan Prikazanja Gospodinova i dan posvećenog života. Uslijedio je zajednički objed u VBS-u nakon kojega se Nadbiskup vratio u Ordinarijat.

3. veljače 2019.

U 9:00h Nadbiskup je u župi Sv. Ignacija na Grbavici uz suslavlje župnika p. Krešimira Djakovića predsjedao euharistiju nakon koje je posjetio isusovce u župnoj kući te zatim razgledao radove na njihovoj novoj rezidenciji.

4. veljače 2019.

U 9:50h Nadbiskup je primio ravnatelja medijskog centra VN vlč. Miroslava Čavara.

U 16:40h Nadbiskup je primio vlč. Hrvoja Kalema, župnika u Prudu.

U 20:00h Nadbiskup je na KBF-u sudjelovao na teološkoj tribini na temu „Strateško znanje“ nakon koje se vratio u Ordinarijat.

5. veljače 2019.

U 9:30h Nadbiskup je primio predsjednika nevladine organizacije “Bosanski Integracijski Forum”, g. Hasiba Hadžića.

U 15:30h Nadbiskup je primio svoje goste iz Mokošice kraj Dubrovnika, g. Nedjeljka i Agnezu Jeljenić.

6. veljače 2019.

Od 9:00h Nadbiskup je predsjedao sjednicom umrežavanja struktura VN koja je s pauzom trajala do zajedničkog ručka u 12:30h.

U 16:00h Nadbiskup je primio odgojitelje sjemeništa međunarodnog RM, don Michela Capassa i don Jošta Mezega.

7. veljače 2019.

U 10:00h Nadbiskup je u VBS-u popio kavu s odgojiteljima vlč. Josipom Kneževićem i vlč.

Ivanom Ivančevićem s kojima je zatim razgledao nekoliko apartmana u Bogosloviji.

U 12:00h Nadbiskup je primio fra Šimu Ivelja, sudskog vikara VN i vlč. Iliju Markovića, branitelja ženidbenog veza.

U 14:30h Nadbiskup se uputio prema Karmelu Stup gdje je u 15:00h popio kavu i razgovarao sa sestrama nakon čega je razgovarao s prioricom s. Jelenom.

U 17:15h Nadbiskup je primio vlč. Davora Topića, župnika u Skopju.

U 19:00h Nadbiskup je u Dvorani Pavla VI. u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu sudjelovao na predstavljanju knjige “Kronika kardinala Vinka Puljića” nakon čega je uslijedio domjenak u blagovaoni. Knjige naslovljene prema teologalnim krapostima - Vjera, Nada i Ljubav, predstavili su: vojni biskup u BiH don Tomo Vukšić, provincijal hrvatskih dominikanaca fr. Slavko Slišković i nekadašnji kardinalov tajnik, a sada student u Rimu vlč. Bojan Ivešić.

8. veljače 2019.

U 11:15h Nadbiskup je primio vlč. Bojana Ivešića, svećenika VN na studiju u Rimu.

U 16:00h Nadbiskup je primio g. Pawela Gierynskog, novog veleposlanika Malteškog reda u BiH.

U 17:30h Nadbiskup je u svećeničkom domu VN posjetio ravnatelja vlč. Fabijana Stanušića.

9. veljače 2019.

U 11:00h Nadbiskup je posjetio Apostolskog nuncija mons. Pezzuta.

U 17h priio s. Mariju-Anu Kustura, provincijalnu glavaricu SMI.

10. veljače 2019.

U 7:00h Nadbiskup se uputio prema Orašju gdje ga je u 10:30h dočekao župnik fra Anto Pušeljić. U 11:00h, u zajedništvu sa župnikom i još 11 svećenika, Nadbiskup je predsjedao svečanu euharistiju kojom je proslavljen patron župe Blaženi Alojzije Stepinac. Uslijedio je zajednički ručak u obližnjem restoranu nakon kojega se Nadbiskup uputio prema Zagrebu.

U 16:15h Nadbiskup se na odmorištu u Novskoj sastao sa vlč. Ivanom Toljom.

U 17:30h Nadbiskup se u centru Zagreba sastao s g. Stjepanom Zebom, savjetnikom zagrebačkog gradonačelnika.

U 18:00h Nadbiskup je u nadbiskupskom dvoru u Zagrebu u društvu nekoliko pristiglih biskupa čekao početak Euharistije.

U 19:00h Nadbiskup je u Zagrebačkoj katedrali svojom koncelebracijom, zajedno s još 15-ak biskupa i brojnim svećenicima, sudjelovao na euharistijskoj proslavi Stepinčeva. Uslijedila je zajednička večera nakon koje se Nadbiskup, zajedno s Varaždinskim biskupom mons. Mrzljakom uputio prema Varaždinu gdje se oko 11:30h smjestio u svećeničkom domu Varaždinske biskupije.

11. veljače 2019.

U 8:00h Nadbiskup je doručkovao zajedno s biskupom Mrzljakom nakon čega se sastao s g. Stipom Bilićem, vjernikom iz Priječana.

U 11:00h Nadbiskup je u Kapucinskoj crkvi u Varaždinu predsjedao Euharistiju kojom je proslavljena Gospa Lurdska. Koncelebrirali su mnogi svećenici iz Varaždina i okolice, među kojima i provincijal Hrvatske kapucinske provincije fra Jure Šarčević, kao i generalni vikar Varaždinske biskupije mons. Antun Perčić. Uslijedio je zajednički ručak u samostanu nakon kojega se Nadbiskup vratio u svećenički dom.

U 16:30h Nadbiskup se uz pratnju biskupa Josipa Mrzljaka uputio prema Varaždinskim toplicama te je u 17:00h u Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju predvodio Euharistiju proslave Gospe Lurdske. Koncelebrirali su biskup Mrzljak, domaći župnik župe svetog Martina biskupa, dekan Varaždinsko-topličkog dekanata i bolnički dušobrižnik Stjepan Mostečak, župnik u Svibovcu Juraj Kopjar, župnik u Ljubešćici Stjepan Makar te tajnik varaždinskog biskupa Marko Domiter. Uslijedila je zajednička večera s ravnateljstvom bolnice i lokalnim vlastima nakon koje se Nadbiskup uputio prema Banjaluci.

U 22:00h Nadbiskup je stigao u biskupski Ordinarijat u Banjaluci gdje je ostao na konaku.

12. veljače 2019.

U 7:30h Nadbiskup je slavio sv. Misu te se nakon doručka uputio prema sjemeništu u Travniku.

U 10:30h Nadbiskup je u župi Potkraj posjetio župnika vlč. Viktora Šošića.

U 11:30h Nadbiskup je stigao u sjemenište u Travniku gdje je u 11:00h razgledao

radionicu zajednice Milosrdno srce nakon čega se sastao s voditeljima te zajednice.

U 13:30h Nadbiskup je ručao s g. Herbertom Schedlerom, odgovornim za projekte u BiH zaklade Renovabis, a nazočili su i rektor vlč. Željko Marić i ravnatelj NCM-a vlč. Šimo Maršić. Nakon ručka Nadbiskup je nastavio put prema Sarajevu gdje je u 16:15h stigao u Ordinarijat.

U 17:00h Nadbiskup je primio g. Antu Bilića, poduzetnika iz Nove Bile.

13. veljače 2019.

U 9:30h Nadbiskup je predsjedao 31. sjednicom povjerenstva za pripremu sinode VN.

14. veljače 2019.

U 10:00h Nadbiskup je posjetio ravnatelja svećeničkog doma VN, vlč. Fabijana Stanušića.

U 11:15h Nadbiskup je primio vlč. Miroslava Čavara, ravnatelja Medijskog centra VN.

15. veljače 2019.

U 13:30h Nadbiskup je ručao s g. Thommyem Schottom i gđom. Dinkom Milićgostima iz Njemačke, koji se bave prikupljanjem liturgijskih predmeta i koji su sa svojim djetetom tih dana bili kardinalovi gosti u Ordinarijatu.

U 17:30h Nadbiskup se uputio prema hotelu Holiday gdje je od 18:00h sudjelovao na konferenciji Međureligijskog vijeća u BiH pod nazivom "Značaj jačanja međureligijskog dijaloga u lokalnim zajednicama i BiH". Nakon okrepe koja je uslijedila, Nadbiskup se u 20:00h vratio u Ordinarijat.

16. veljače 2019.

U 10:15h Nadbiskup je primio vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelja svećeničkog doma i vlč. Franju Tomića, ekonoma VN.

17. veljače 2019.

U 9:45h Nadbiskup se uputio prema Palama gdje je u 11:00h, uz koncelebraciju župnika vlč. Fabijana Stanušića predsjedao nedjeljnu euharistiju. Nakon mise je proveo cijelo popodne u društvu vlč. Fabijana, don Michela Capassa i bogoslova Nelsona Carena s kojima je ručao i nastavio druženje uz šetnju i kavu. U Ordinarijat se vratio oko 16:30h.

18. veljače 2019.

U 9:00h Nadbiskup je primio župnika na Marijindvoru, vlč. Olivera Jurišića.

U 14:45h Nadbiskup je posjetio zajednicu Klanjateljica Krvi Kristova i svoju sestru s. Klaru Puljić s kojom je popio kavu.

U 18:40h Nadbiskup je posjetio VBS gdje sudjelovao na večeri kojom su započele duhovne vježbe za svećenike pod vodstvom p. Mirka Nikolića, SJ. Prije večere je razgovarao je s vlč. Markom Majstorovićem, župnikom u Novom Travniku, a nakon večere s Ivicom Blaževićem, bogoslovom pete godine u VBS-u te s vlč. Ivanom Butumom, župnikom u Borovici.

U 20:30h sudjelovao je na prvoj točki razmatranja te se nakon toga vratio u Ordinarijat.

19. veljače 2019.

Od 9:00h Nadbiskup je sudjelovao u nastavku duhovnih vježbi za svećenike u VBS-u.

U 11:45h Nadbiskup je primio g. Ivana Dunđera, bivšeg veleposlanika Bosne i Hercegovine u Poljskoj.

U 15:00h Nadbiskup je primio s. Klaru Šimunović, vrhovnu predstojnicu Školskih sestara franjevki Krista Kralja i s. Katu Karadžu, provincijsku predstojnicu Školskih sestara franjevki Krista Kralja Bosansko-hrvatske provincije Prečistog srca Marijina.

U 16:00h Nadbiskup je sudjelovao na još jednom razmatranju duhovnih vježbi u VBS-u.

U 17:00h Nadbiskup je primio vlč. Matu Mikičića, župnika u Krepšiću.

U 20:30h Nadbiskup je sudjelovao na euharistijskom klanjanju u sklopu duhovnih vježbi u VBS-u.

20. veljače 2019.

U 9:00h Nadbiskup je sudjelovao na prvom razmatranju trećeg dana duhovnih vježbi u VBS-u. Prije razmatranja primio je vlč. Bartola Lukića, župnika u Žabljaku, a nakon razmatranja vlč. Andriju Janjića, župnika u Pećniku i vlč. Matu Mikičića, župnika u Krepšiću.

U 13:00h Nadbiskup se uputio prema aerodromu Sarajevo odakle je u 15:10h poletio prema Rimu gdje je sletio u 20:00h. Zatim se smjestio u domu Sveta Marta gdje je boravio do 25. ožujka. U tom vremenu sudjelovao je, zajedno sa predsjednicima biskupskih konferencija cijelog svijeta, na susretu "Zaštita maloljetnika u Crkvi" koji se održavao u novoj dvorani Sinode u Vatikanu.

25. veljače 2019.

U 14:10h Nadbiskup je iz Rima sletio na sarajevsku zračnu luku te se u 15:00h vratio u Ordinarijat.

U 17:30h Nadbiskup je primio ekonoma VBS-a vlč. Ivana Ivana Ivančevića.

26. veljače 2019.

U 10:00h Nadbiskup je primio fra Stipana Radića, župnika u Lepenici.

27. veljače 2019.

U 10:00h Nadbiskup je primio fra Nikola Matanovića, voditelja Hrvatske katoličke misije u Münsteru.

U 11:00h Nadbiskup je primio fra Marka Kepića, župnika župe Svetog Ilije u Zenici.

28. veljače 2019.

U 11:00h Nadbiskup je primio gđu. Ivanku Ivančević, umirovljenu doktoricu.

U 13:00h Nadbiskup je primio dr. Dragana Čovića, predsjednika HNS-a i HDZ-a BiH.

U 18:00h Nadbiskup je povodom proslave Dana nezavisnosti gostovao na svečanom prijemu u zgradi predsjedništva BiH.

1. ožujka 2019.

U 14:00h Nadbiskup se uputio prema Travniku te u 15:20h stigao u Nadbiskupsko sjemenište "Petar Barbarić" u Travniku, gdje su bili okupljeni bogoslovi, sjemeništarcu te 15 ministranata na zajedničkom druženju i duhovnim vježbama.

U 17:10h sudjelovao je na molitvi krunice, u 17:45h imao susret s ministrantima, te u 18:20h predsjedao sv. Misu nakon koje je uslijedila zajednička večera.

U 20:00 h Nadbiskup se uputio prema Ordinarijatu.

2. ožujka 2019.

U 9:30h Nadbiskup je primio vojnog ordinarija mons. Tomu Vukšića.

u 15:00 h mons. Ivo Tomašević, gen. tajnik BK BiH

3. ožujka 2019.

U 9:30h Nadbiskup se uputio prema Crkvi sv. Nikole Tavelića u Sarajevskom naselju Kovačići gdje je u 10:00h predsjedao misnim slavljem povodom 150. obljetnice utemeljenja družbe Škoskih sestara franjevki, uz koncelebraciju apostolskog nuncija msgr. Lugijia Pezzuta, provincijala franjevačke provincije Bosne Srebrene i 8 svećenika. Nakon misnog slavlja prisustvovao je na prigodnom koncertu u dvorani franjevačkog centra.

U 12:50h uslijedio je ručak nakon kojega se u 14:30h Nadbiskup vratio u Ordinarijat.

U 18:00h Nadbiskup je u katedrali predsjedao euharistijom kojom je započela Godišnja

skupština Papinskih misijskih djela BiH. Koncelebrirali su nacionalni ravnatelj PMD-a u BiH mons. Luka Tunjić, nacionalni ravnatelj PMD-a u Hrvatskoj vlč. Antun Štefan, sarajevski dekan preč. Mato Majić i svećenici Sarajevskog dekanata, a sudjelovali su redovnice, bogoslovi i drugi vjernici dok je pjevanje animirao Katedralni mješoviti zbor Josip Stadler.

4. ožujka 2019.

U 10:00h Nadbiskup je predsjedao redovitom sjednicom Ekonomskog vijeća VN.

U 15:00h Nadbiskup je u nastupnu posjetu primio novoimenovanu ambasadorice Republike Austrije u Bosni i Hercegovini, gđu. Ulrike Hartmann.

U 16:00h Nadbiskup se uputio prema Stupu gdje je posjetio sestre u Karmelu.

U 20:00h Nadbiskup je na KBF-u gostovao na teološka tribina na temu „Sloboda govora danas“.

5. ožujka 2019.

U 9:30h Nadbiskup je primio vlč. Hrvoja Kalema, profesora na KBF-u Sarajevu.

U 10:00h Nadbiskup je primio g. Sašu Živkovića, predsjednika sindikata HT Mostar.

U 10:30h Nadbiskup je primio vlč. Željka Vlaića, župnika u Novom gradu.

U 16:00h Nadbiskup je predsjedao sjednicom stalnog vijeća BK BiH.

6. ožujka 2019.

U 8:45h Nadbiskup je primio vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelja svećeničkog doma VN.

U 18:00h Nadbiskup je u katedrali, uz koncelebraciju šestorice svećenika, predslavio sv. misu i obred pepeljenja.

7. ožujka 2019.

U 9:30h Nadbiskup je primio vlč. Zdenka Spaića, profesora i župnika u Ilijašu.

U 10,30h primio prof.dr. fra Šimu Ivelja

U 11:30h Nadbiskup je primio đakona Ivana Dragičevića.

U 15:00h Nadbiskup je predsjedao redovitom sjednicom Ordinarijata VN.

8. ožujka 2019.

U 8:00h Nadbiskup je primio banjolučkog biskupa mons. Franju Komaricu.

U 10:15h Nadbiskup je primio fra Josu Oršolića, župnika u Zvorniku.

U 10:30h Nadbiskup je primio p. Krešimira Djakovića, župnika na Grbavici.

U 11:00h Nadbiskup je primio vlč. Marka Majstorovića, župnika u Novom Travniku.

U 15:00h Nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića.

9. ožujka 2019.

U 10:00h Nadbiskup je primio bogoslove i sjemeništarce Hrvatske franjevačke konventualske provincije Sv. Jeronima predvođene svojim odgojiteljem fra Stjepanom Brčinom.

10. ožujka 2019.

U 7:00h Nadbiskup se uputio prema župi Sijekovac gdje ga je dočekaao župnik vlč. Ivan Tolj. U 11:00h predsjedao je misnim slavljem na kojem su uvedeni u službu vijećnici ekonomskog i pastoralnog vijeća. Uslijedio je zajednički ručak sa svim prisutnim župljanima a zatim je Nadbiskup razgovarao sa vlč. Ivom Kopicem, župnikom u Derventi.

U 15:00h Nadbiskup je svratio u Doboj gdje je razgovarao sa župnikom vlč. Perom Iljkićem.

U 16:00h Nadbiskup je posjetio vlč. Iliju Miškića, župnika u Ularicama.

U 17:30h Nadbiskup je svratio u župu Žepče gdje je razgovarao sa župnikom vlč. Predragom Stojčevićem.

U 20:00h Nadbiskup se vratio u Ordinarijat.

11. ožujka 2019.

U 10:00h Nadbiskup je primio profesora vlč. Niku Ikića.

U 10:45h Nadbiskup je primio s. Silviju Nikolić FDC, predstojnicu samostana u N. Travniku.

U 11:00h Nadbiskup je primio notarku gđu. Zdravku Bago.

U 14:00h Nadbiskup je primio gđu. Helenu Martinović, stručnu savjetnicu MRV BiH.

U 17:30h Nadbiskup je primio Ivu Tomaševića

12. ožujka 2019.

U 10:00h Nadbiskup je primio vlč. Predraga Ivandića, prefekta sjemeništa u Travniku.

U 16:00h Nadbiskup je primio vlč. Jakova Kajinića, duhovnika u VBS-u.

U 17:00h Nadbiskup je u općini Stari grad - Sarajevo obavio neke administrativne poslove.

13. ožujka 2019.

U 9:00h Nadbiskup je primio potpredsjednika RS-a g. Josipa Jerkovića zajedno s njegovim suradnicima.

U 10:00h Nadbiskup je sudjelovao na sjednici uredničkog vijeća Katoličkog tjednika.

14. ožujka 2019.

U 12:00h Nadbiskup je primio profesora vlč. Niku Ikića

U 15:00h Nadbiskup je primio đakona Fabijana Štedula.

U 18:00h Nadbiskup je u katedrali predsjedao sv. misu povodom 11. obljetnice preminuća Chiare Lubich, utemeljiteljice Pokreta fokolara.

15. ožujka 2019.

U 9:00h Nadbiskup je primio odgojitelje VBS-a i sjemeništa Redemptoris mater, vlč. Jakova Kajinića, Michela Capassa i Jošta Mezega.

U 10:00h Nadbiskup je primio ministra prometnog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, g. Damira Filipovića, zajedno s njegovim pomoćnicima.

20,30h primio biskupa Franju Komaricu.

16. ožujka 2019.

U 7:30h Nadbiskup se uputio prema Uskoplju gdje ga je u župi uznesenja BDM dočekaio župnik fra Vinko Marković. U 10:00h predsjedao je euharistijom kojom je započeo 9. Krug dekanatskog sinodalnog zasjedanja bugojanskog dekanata. Koncelebrirali su sedmorica župnika i kapelana iz dekanata. Nakon okrepe koja je uslijedila, u 11:15h je započeo je radni dio susreta a sve je zaključeno zajedničkim ručkom. U 14:00h Nadbiskup je razgovarao s vlč. Markom Sliškovićem, župnim vikarom na Kupresu, a zatim se uputio natrag u Sarajevo gdje je stigao u 16:00h.

17. ožujka 2019.

U 10:00h Nadbiskup je u dvorani Pavla VI u VBS-u primio grupu hodočasnika iz župa Valpovo i Bocanjevci iz Đakovačko-osječke nadbiskupije predvođenu vlč. Josipom Erjavcem.

U 11:00h Nadbiskup je primio svećinaka biskupije Gurk-Klagenfurt, vlč. dr. Franjo Vidović.

U 14:15h Nadbiskup se uputio prema Palama gdje je proveo popodne sa svojom sestrom Blankom i s. Klarom, koja je tom prigodom proslavila svoj rođendan, te njezinim susestrama iz samostana Klanjateljica Krvi Kristove. U Ordinarijat se vratio u 17:00h.

18. ožujka 2019.

U 14:00h Nadbiskup se uputio prema župi sv. Josipa Rankovići gdje ga je dočekaio župnik vlč. Miljenko Džalto. U 17:00h predsjedao je euharistijom na kojoj je posvetio novosagrađeni oltar. U koncelebraciji je uz župnika i arhiđakona mons. Pave Jurišića sudjelovalo još nekoliko svećenika. Nakon večere koja je uslijedila Nadbiskup se uputio prema Sarajevu te je u 21:00h stigao u Ordinarijat.

19. ožujka 2019.

U 9:00h Nadbiskup je primio g. Antu Lovrenovića, medijskog djelatnika u Sarajevu.

U 14:30h Nadbiskup se uputio prema Mostaru gdje je u 16:30h stigao u Biskupijski ordinarijat. U 18:00h predsjedao je u Mostarskoj katedrali svečanom misnom proslavom svetkovine Sv. Josipa. Koncelebrirali su biskupi BK BiH, apostolski nuncij mons. Pezzuto, hvarski biskup mons. Petar Palić, provincijal hercegovačke franjevačke provincije i brojni svećenici. Zajedno s večerom koja je potom uslijedila, ovime je započela redovito zasjedanje BK BIH.

20. ožujka 2019.

U 7:30h Nadbiskup je zajedno s ostalim biskupima slavio okupljenima na zasjedanju BK BiH slavio euharistiju a od 9:00h sudjelovao je na zasjedanju koje je pauzama i ručkom trajalo do večeri.

21. ožujka 2019.

U 7:30h je slavljena euharistija a od 9:00h nastavljeno je zasjedanje koje je završeno press konferencijom u 12:00h. Uslijedio je ručak nakon kojega se Nadbiskup uputio prema Sarajevu te stigao u Ordinarijat u 16:00h.

U 17:30h Nadbiskup je sudjelovao na sjednici za organizaciju ministrantskog zborovanja.

U 18:00h Nadbiskup je primio vlč. Šimu Maršića, ravnatelja NCM-a.

22. ožujka 2019.

U 8:00h Nadbiskup se uputio prema Zagrebu gdje je u 13:30h posjetio članove svoje obitelji i s njima ručao. Nakon toga je u 16:30h posjetio redakciju HKR-a gdje je dao video-intervju novinarki gđi. Tanji Popec.

U 18:00h Nadbiskup je posjetio je kardinala Josipa Bozanića kod kojega je, zajedno s biskupom Josipom Mrzljakom, gostovao na večeri.

U 19:00h Nadbiskup je u dvorani "Vijenac" Nadbiskupijskog pastoralnog instituta sudjelovao na predstavljanju knjige "Kronika kardinala Vinka Puljića". Predstavljajući su bili mons. dr. Tomo Vukšić, dr. sc. Slavko Slišković i glumac g. Vinko Kraljević i prof. Franjo Marić. Nakon domjenka koji je uslijedio, Nadbiskup se uputio prema Biskupskom ordinarijatu u Banjaluci gdje je stigao u 24:00h i tu prespavao.

23. ožujka 2019.

U 7:30h Nadbiskup je doručkovao u društvu biskupa mons. Komarice i i mons. Semrena te se uputio prema sjemeništu u Travniku gdje je stigao u 10:00h. U 11:00h sudjelovao je na priredbi povodom susreta roditelja sjemeništaraca s njihovim odgojiteljima. U 11:30h predsjedao je euharistijom slavljenoj u sklopu navedenog susreta nakon koje je uslijedio zajednički ručak. U 15:30h Nadbiskup se kratko obratio slušateljima tečaja pripreve za brak koju su toga dana u sjemeništu održali djelatnici Nadbiskupijskog centra za brak i obitelj.

U 19:00h, nakon večere koja je prethodila, Nadbiskup je u Centru za kulturu općine Travnik gostovao na pretpremijeri nove kazališne predstave "Snovopriča Petra Barbarića". Uslijedilo je druženje s izvoditeljima predstave u blagovaoni sjemeništa nakon čega je Nadbiskup pošao na počinak.

24. ožujka 2019.

U 8:00h, nakon doručka koji je prethodio, Nadbiskup se iz Travnika uputio prema Gromljaku gdje je u 9:00h stigao u župnu kuću kod župnika vlč. Ilije Karlovića. U 10:00h Nadbiskup je predsjedao središnjim Euharistijskim slavlje korizmene akcije Hrvatskog Caritasa „Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini“. Suslavitelj i propovjednik na misu je bio predsjednik Caritasa Hrvatske mons. Josip Mrzljak, a koncelebraciji su bili ravnatelj Caritasa Bosne i Hercegovine mons. Tomo Knežević, ravnatelj Hrvatskog Caritasa mons. Fabijan Svalina, ravnatelj Caritasa Vrhbosanske nadbiskupije vlč. Mirko Šimić, ravnatelj Caritasa biskupija Mostar-Duvno i Trebinje-Mrkan don Ante Komadina, ravnatelj Caritasa biskupije Banja Luka mons. Miljenko Aničić, dekan Kreševskog dekanata fra Stipan Radić te župnik župe Gromiljak Ilija Karlović.

Uslijedila je okrepa u župnoj kući te zajednički ručak i druženje u podružnici Caritasa Vrhbosanske nadbiskupije u izgradnji. U 14:00h Nadbiskup se uputio u Sarajevo u Ordinarijat.

U 16:00h Nadbiskup je na pojedinačni razgovor primio četvoricu bogoslova 3. godine VBS-a.

U 17:30h Nadbiskup je primio 23 učenika gimnazije Liceo "Benedetto Varchi" iz grada Montevarchi, predvođenih prof. Gianfrancom Donatiem.

25. ožujka 2019.

U 9:00h Nadbiskup je primio prof. Igora Žontara, novoimenovanog ambasadora BiH pri državi Vatikan.

U 11:00h Nadbiskup je sudjelovao na proslavi patrona VBS-a, tj. blagdana Navještenja Gospodinova. Nakon prigodne akademijom u dvorani Pavla VI, u 12:00h je uslijedilo svečano Euharistijsko slavlje koje je u sjemenišnoj crkvi sv. Ćirila i Metoda predvodio kardinal Puljić uz koncelebraciju sjemenišnih poglavara i profesora KBF-a i drugih svećenika. Proslava je završena zajedničkim ručkom u bogoslovnoj blagovaoni nakon čega se Nadbiskup vratio u Ordinarijat.

U 15:30h Nadbiskup je primio župnika u Maglaju, vlč. Josipa Jelića.

26. ožujka 2019.

U 10:30h Nadbiskup je u VBS-u sudjelovao na ispitu teoretskog dijela đakonskog praktikum za petoricu đakona VN.

U 15:00h Nadbiskup je u katedrali sudjelovao na korizmenoj duhovnoj obnovi u društveno-političkom životu. Nakon vremena posvećenom za pojedinačnu ispovijed, u 15:30h Nadbiskup je predsjedao euharistijom a uslijedilo je predavanje u svećeničkom domu VN rektora Hrvatskog katoličkog sveučilišta, vlč. Željka Tanjića. Nakon kratke okrepe i druženja, Nadbiskup se vratio u Ordinarijat.

27. ožujka 2019.

U 9:30h Nadbiskup se uputio prema Bjelovaru gdje je u 15:30h stigao biskupski ordinarijat i tu se smjestio. U 16:30h, Nadbiskup je u pratnji generalnog vikara Bjelovarsko-križevačke biskupije mons. Stjepanom Ptičekom i vlč. Mirko Šimić, ravnatelj Caritasa Vrhbosanske nadbiskupije te njegovih suradnika, posjetio Bjelovarsku gradsku upravu na čelu s gradonačelnikom g. Dariom Hrebakom te njegovim

suradnicima i bivšim gradonačelnicima. U 18:00h Nadbiskup je predsjedao sv. Misom u bjelovarskoj katedrali nakon koje je u Domu kulture Bjelovar uslijedila tribina na temu "Položaj Hrvata u BiH". Večer je završena zajedničkom večerom u restoranu "Golub".

28. ožujka 2019.

U 7:30h Nadbiskup je zajedno s domaćinima u biskupskom Ordinarijatu i svojom pratnjom slavio sv. Misu nakon koje je uslijedio doručak a zatim i kava s članovima Gradske uprave. Svi zajedno su zatim, u 9:30h posjetili spomen-područje Barutanu. Od tamo se Nadbiskup uputio prema župi sv. Ane u Bjelovaru gdje je s župnikom i sestrama klanjateljicama Krvi Kristove popio kavu te se uputio prema Sarajevu.

U 12:30h Nadbiskup se zaustavio u župi sv. Roka u Bosanskoj Gradišci gdje je s upraviteljem župe paterom Tomislavom Topićem ručao. U 14:00h Nadbiskup je nastavio put prema Sarajevu gdje se u 17:30h vratio u Ordinarijat.

29. ožujka 2019.

U 9:40h Nadbiskup je primio vlč. Miroslava Čavara, ravnatelja MCVN.

U 9:45h Nadbiskup je primio s. Klaru Puljić.

U 12:00h Nadbiskup je primio banjolučkog biskupa mons. Franju Komaricu.

U 14:45h Nadbiskup je posjeti sestre u Karmelu i s njima popio kavu te se u 16:00h vratio u Ordinarijat.

30. ožujka 2019.

U 11:30h Nadbiskup je primio ekonoma VBS-a vlč. Ivana Ivančevića.

U 13:15h Nadbiskup je primio vlč. Antu Dominikovića, župnika župe Bezgrešnog začeca BDM u Zenici i jednog njegovog župljanina.

31. ožujka 2019.

U 10:00h Nadbiskup se uputio prema župi sv. Luke u Novom Gradu gdje je u 11:00h predsjedao nedjeljnom euharistijom na kojoj je u službu uvedeno novo župno pastoralno vijeće. Uslijedio je zajednički ručak nakon kojega se Nadbiskup u 13:30h vratio u Ordinarijat.

Kardinalova propovijed na svetkovinu Bezgrešnog začeće BDM u Katedrali

Bezgrešno začeće Blažene Djevice Marije u Katedrali

8. prosinca 2018.

*Draga ekscelencijo Apostolski nuncije,
dragi brate u biskupstvu Pero,
braćo misnici, braćo i sestre koji ste prisutni
ovdje u katedrali kao i vi koji nas pratite preko radio
valova Radio Marije Bosne i Hercegovine!*

Počet ću ovu besjedu od prvog čitanja koje ste čuli kad je malo prije naviješteno prigodom svetkovine Bezgrješnog začeća. Čitanje je iz Knjige Postanka i to s početka kada se opisuje kako je grijeh ušao u čovječanstvo i to neposluhom i ohološću prvih ljudi, a oholost je ona koja zavodi. Međutim, koliko god je taj grijeh učinio da smo izgubili baštinu raja, Bog ne otpisuje svoje stvorenje nego proklinje zmiju „među svim životinjama“ i obećava: „Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvog i roda njezina: on će ti glavu satirati, a ti ćeš mu vrebati petu.“ (Post 3,15). Ovdje je zmija simbol Zloga koji vreba, a žena će mu satrti glavu. Slika je to obećanog spasenja.

Ovdje bih se zaustavio kod jedne misli koja je vidljiva iz prvog čitanja, a to je čovjekova sklonost da okrivljuje drugoga: nisam ja kriv nego Eva, nisam ja kriv nego zmija. Moramo shvatiti: krivnja grijeha nosi se osobno pred Bogom i to je osobna odgovornost. To je danas na poseban način potrebno unijeti u javno mnijenje. To ne znači da koji puta javno mnijenje ne pokriva osobnu pamet i ne oduzima sposobnost prosuđivanja. Ali, nismo oslobođeni te odgovornosti.

Vratimo se toj divnoj Božjoj riječi koja obećava spasenje. Ona se ostvaruje upravo na događaju koji danas evanđelje naviješta. Anđeo Mariju pozdravlja: „Zdravo, milosti puna!“. Ne bi bila „milost puna“ da je đavao imao utjecaja na nju. Bog ju je izuzeo od te baštine grijeha koji svi mi baštinimo od naših praroditelja. To mi jednostavnim rječnikom kažemo „istočni grijeh“ - koji istječe od praroditelja na sve ljude. Nju je Bog očuvao od toga

grieha kad je začeta pod srcem svoje majke; sačuvao ju je predstavljajući smrt Kristovu koja će doći. Zašto je to Bog tako učinio? Zato što je htio pripremiti tijelo čisto svome Sinu i kolijevku dostojanstvenu. Zato ju je očuvao od istočnoga grijeha. Mi je danas slavimo kao bezgrješno začetu odnosno da je začeta bez te baštine grijeha. Vrlo rado duhovni pisci kažu, ne samo da je sačuvana od istočnog grijeha u začecu nego je ostala bez grijeha cijeli život. Jer je „milosti puna“, đavlovo neprijateljstvo nije moglo nimalo utjecati ne zato što nije imao mogućnosti nego zato što je ona Bogu bila odana, Bogu se otvorila. Zato želimo ne samo, kako mi kažemo, slaviti „čelo Božića“, navještaj dolaska Boga na zemlju jer je Bog pripremio Marijino tijelo da od njezinog tijela postane Spasitelj, da se začne pod njezinim srcem i da se rodi kao Bogočovjek.

Kad čovjek razmišlja: Onaj koji je sve stvorio od Marije se rodio. To je tako velika tajna da se pred njom čovjek samo klanja i moli. Slaveći ovaj dan želimo postati svjesni: Božji je dar kojeg po Mariji nama daruje. Želim samo kratko reći, što danas naučiti dok slavimo ovo otajstvo? Prvo trebamo naučiti tu hrabru spremnost biti neprijatelj protiv Zloga. Ponajprije u nama jer nosimo sklonost na grijeh kao oni koji su ranjeni istočnim grijehom. U čovjeku je ta sklonost. Kako se boriti ako se energično ne uspostavi neprijateljstvo između mene i grijeha? Tek tada ću se skrušeno kajati; tek tada ću se hrabro boriti. Dokle god u meni, pučki rečeno, postoji očijukanje s grijehom, neću se grijeha osloboditi. Zato učiti od Bezgrješne znači najprije u sebi stvoriti tu otvorenost prema milosti koja nas osposobljava da budemo iskreno neprijatelji Zloga i ploda njegova, a to je grijeh. Drugo što od nje možemo naučiti jest biti raspoloživi za Božje djelo: Evo službenice Gospodnje; biti raspoloživi da Bog po nama izvodi svoje djelo.

U tom duhu na poseban način želim svratiti pažnju na prvog nadbiskupa vrhbosanskog čiju stotu obljetnicu smrti obilježavamo jer ga je Gospa na današnji dan prije sto godina pozvala u nebo. Čovjek koji je istinski shvatio što znači prihvatiti i činiti Božje djelo, ono što Bog hoće. Kako često mi u sebi nosimo tu podvojenost. Kažemo: budi volja tvoja, a oholost se buni ako nije po našem. U tome se divim sluzi Božjem Stadleru koji je tako formirao svoje srce, prvo kao čovjek, drugo kao svećenik, a onda kao nadbiskup i pastir, uvijek je tražio što je Božje. Divim se. I zato ga na želim na neki način imati pred sobom kao nadahnuće: kako uvijek biti otvoren za ono Božje. Nije lako to razlučiti i tražiti ono što je Božje u trenucima kad nadolaze kojekakve različite misli, napadi, izazovi, optužbe... Tu može samo čovjek vjere koji se u Boga pouzda.

Zato želimo na ovu godišnjicu njegove smrti istinski moliti da i nama Bog dadne da ovo malo života što imamo bude prožeto Božjom milošću, prisutnošću i ostvarenjem Božje volje. Na poseban način želim spomenuti da smo obilježavali 175. godišnjicu njegova rođenja. Sinoć sam na svečanoj akademiji spomenuo misao koju stalno nosim u glavi: kad se on rodio, tko je znao „što će biti od ovog djeteta“ (Lk 1, 66), kao što su se pitali kad se rodio sv. Ivan Krstitelj. Tu rečenicu možemo izgovoriti nad svakom kolijevkom jer nikad ne možemo znati Božje planove. Kad Bog nekoga dadne na ovaj svijet, daje ga sa svojim planom. Zato je prevažno shvatiti odgovornost prema životu: vrjednovati život, prihvatiti život, odgajati život i osposobiti da ljudi istinski Boga traže.

Ovdje ću se zaustaviti nad jednom mišlju na koju sam naišao dok sam jutros molio časoslov kako je Marija nosila Boga pod svojim srcem. U tome je njezina veličina. Uхватili su me srsi pa sam govorio sam sebi: tolike se godine pričestujem i Marijinu ulogu imaš – nosiš Boga pod svojim srcem. Srsi su me prošli jer sam osjetio: premalo je tu vjere. Htio bih s vama podijeliti upravo to: poput Marije Boga nosimo. To je sluga Božji činio dok je živio. Boga je nosio, Bogočovjeka.

Želim se osvrnuti i na svetkovinu Bezgrješne koja je patron Sarajevske provincije Služavki Malog Isusa. Zapravo, cijela Družba obilježava ove jubileje odnosno godišnjice kako bi prepoznala svoj identitet. Nije slučajno Papa rekao da se vratimo na korijene. Obilježavajući ove godišnjice, vi drage sestre, vraćate se na korijene iz kojih ste nikle i kakvo ste poslanje dobile. Vjerujem da će, upravo prepoznajući svoj identitet, oživjeti u vama polet, entuzijazam, radost življenja i predanja poput Marije, poput sluge Božjega Josipa Stadlera. Želim da nam istinski svi ti događaju, kao i današnje slavlje Bezgrješne, posluže da prepoznamo svoj identitet i korijene svoje vjere; da prepoznamo svoje poslanje i da otkrijemo kako dozvoliti Bogu da kroz nas djeluje jer Bog želi s čovjekom surađivati. Želim u nama probuditi tu raspoloživost.

Gospo Bezgrješna, izmoli nam tu vjeru da uvijek Božja bude na prvom mjestu. Tada ćemo osjetiti radost i ispunjenje života. Neće nas zbuniti ovo sumorno vrijeme bilo politike bilo javnog mnijenja nego ćemo hrabro ići u susret izazovima života znajući da Boga u srcu nosimo, Boga svjedočimo i Boga naviještamo.

Amen.

Kardinalova propovijed na svetkovinu Bogojavljenja u Katedrali

Svetkovina Bogojavljenja u Katedrali

6. siječnja 2019.

Draga braćo misnici!

Drage časne sestre!

Dragi bogoslovi!

Dragi vjernici ovdje u katedrali kao i svi vi koji nas pratite preko radio valova Radio Marije Bosne i Hercegovine!

Danas slavimo divnu svetkovinu Bogojavljenje, što u narodu kažemo Sveta tri kralja ili mudraca. Istočna Crkva je ovaj blagdan prva počela slaviti a Zapadna Crkva je Božić počela prva slaviti. Za Božić u zapadnoj Crkvi prvi se poklanjaju Isusu pastiri a na ovaj blagdan poklanjaju se tri kralja koji donose darove. I kod jedne i druge svetkovine i rođenja i Bogojavljenja u središtu je božansko dijete. On je onaj koji tu svetkovinu čini svečanom. Ali, kako smo čuli i to dijete je unijelo nemir, posebno Herodu koji se prepaao za svoje kraljevstvo i taj nemir je izazvao da je Herod trgnuo mačem i naredio pobiti svu mušku djecu kako bi uhvatio Isusa. Međutim, vidimo iz današnjeg evanđelja kako je Bog uputio trojicu mudraca da se ne vraćaju Herodu nego se vraćaju drugim putem. Vidimo da je Duh Sveti nadahnuo i svetog Josipa da uzme dijete i da bježe u Egipat. Tako su izbjegli mač jer nije došlo vrijeme da Isus mukom otkupi ljudski rod.

Danas bih se htio zaustaviti na onome što Crkva želi a to je probuditi svijest vrednovanja djeteta. Crkva je htjela kroz ovu akciju Sveto djetinjstvo, da i djeca se odgajaju da imaju srca jedni za druge, da se djeca bore za dječja prava i da se skupljaju sredstva za pomoć djeci koja su ugrožena. Nažalost, nije samo Herod onaj koji ubija, danas je puno Heroda počevši od onih koji kreiraju rat, koji ubijaju djecu radi političkih stanja i djeca su stalno ugrožena. Herodi su i oni koji ubijaju nerođenu djecu, ali Herodi su i oni koji na svoj način moralno uništavaju djecu ili ih zloupotrebljavaju. Heroda je uvijek bilo i danas ih ima. Ali nama je poput ove akcije Svetog djetinjstva, uporno se boriti za prava djece i time se borimo za čovjeka jer

dijete je nositelj čovječanstva u budućnosti. Zato želimo na ovaj dan doživjeti da se Bog objavio kao dijete i upravo kao to dijete rekao je tko god primi nekoga od ovih maleni mene prima. Isusa prima svatko tko prima djecu i pomaže im da rastu kao ljudi.

Zato, današnji dan posebno je dan molitve za djecu. Želim i nama samima probuditi jednu svijest. Čuli ste kako su ova trojica kraljeva došla se pokloniti Isusu. Naći Boga znači priznati ga svojim Bogom. To se događa iz poniznosti, tamo gdje nema poniznosti nema klanjanja, gdje nema poniznosti nema ni vjere. Zato je prevažno shvatiti da koliko god bili mi učeni i veliki, ipak su ovdje kraljevi ponizni i klanjaju se malom djetetu i ispovijedaju vjeru donoseći darove. Na poseban način želim i drugu misao spomenuti a to je da ova trojica su izvan izraelskog naroda što na poseban način pokazuje da je Crkva misijska i nije zatvorena u jedan klan, nego je Krist došao svim ljudima. Zato Crkva želi probuditi taj misijski duh u Crkvi i u njezinim članovima da shvatimo da smo svi mi poslani i svjedočiti tog Krista koji danas živi s nama i među nama.

Čuli ste da ova trojica kada su ugledala zvijezdu i kada su se Isusu poklonili vratili su se drugim putem. Ima tu jedna poruka da tko je Isusa susreo i doživio on mijenja svoj život, mijenja svoj životni put. Pravo Bogojavljenje u nama se događa kada odlučimo mijenjati put. Nema nas da nismo skloni na neke negativne stvari i zato je Bogojavljenje ono koje nas poziva na mijenjanje puta. To je Pavao pokazao na svom životu i postao je veliki navjestitelj Isusa. To je poziv i svima nama od svih staleža, svih struktura. Susresti Boga znači mijenjati život. Pravo Bogojavljenje se događa kada nas unutarnja svjetlost povede pravim putem.

Današnje slavlje jeste nam osobni poziva naći Isusa. Tko nam je zvijezda vodilja? Tko je moj putokaz? Nema čovjeka koji u sebi nema taj nutarnji glas koji se zove savjest, samo je potrebno biti sposoban čuti ga jer su nas zatrapa-

le brojne brige, brojne trke životne. Dobro je zaustaviti se i na neki način pronaći tu sposobnost čuti glas savjesti koja je naša zvijezda vodilja koja nas vodi da nađemo Isusa. Zato, danas kada se budemo vratili svagdašnjem životu, želimo postati svjesni da svatko ima zvijezdu vodilju a to savjest i Krist. Tek kada to shvatimo mijenjamo svoj život, postajemo misionari.

Želim da današnje Bogojavljenje bude doživljaj objave Boga koji je ušao u našu povijest, u naše čovječanstvo. Svatko od nas jest putokaz jedni drugima jer svi smo mi oni koji prenosimo vjeru svojim svjedočenjem. Prvi prenositelji vjere su roditelji. Svi mi prenosimo

vjeru u svoje društvo i kada kažemo da smo katolici traži se naše svjedočanstvo. Papa je ovih dana uputio katolicima da budemo pravi katolici ili da ne reknemo da smo katolici nego ateisti. To je poseban poziv i ne smijemo sramotiti svoju vjeru. Kada kaže netko da je katolik i psuje grdne psovke, onda je to sramota vjere. Ili da kaže netko da je katolik a radi sve protiv Boga opet sramoti vjeru. Ako je biti katolik moje zvanje onda mora biti prepoznatljivo.

Želim svima nama doživljaj Boga i da ne dopustimo da se uguši zvijezda vodilja koja nas vodi Isusovim putem.

Amen!

Kardinalova propovijed na blagdan Svijećnice u Katedrali

Blagdan Prikazanja Gospodinova u hramu–Svijećnica u Katedrali

2. veljače 2019.

Na početku želim još jedanput sve redom pozdraviti, svu braću misnike, dijecezanske i redovnike fratre, isusovce i salezijance!

Pozdravljam sve redovnice raznih družbi!

Pozdravljam sve bogoslove dijecezanske, franjevce i bogoslove iz sjemeništa Redemptoris Mater, posebno ove koji će na koru uzveličati ovo Misno slavlje!

Pozdravljam i vas sve vjernike!

Vama redovnicima i redovnicima čestitam današnji vaš dan koji je i nama poziv na posvećenje.

Ova moja besjeda bit će u dva dijela. U prvom dijelu malo ću se zaustaviti na svetkovini koju slavimo. Svetkovina Svijećnica prije Drugog vatikanskog sabora slavila se kao Marijin blagdan radi toga što je uvuklo se u tradiciju da žena nakon poroda četrdeseti dan dolazi u hram da proživi posvećenje ili kako kaži čišćenje. Gospa je bezgrešna, ali ona je izvršila svoj zakon i radi toga je to bila Marijina svetkovina. Još jedan razlog zašto su išli u hram jest jer je bio propis da svatko prvo-

rođenče treba otkupiti. Zakon propisuje, budući da su oni bili siromašni, da trebaju prinijeti dvije golubice. Tako Marija i Josip dolaze u hram i izvršavaju svoj zakon. Međutim, nakon Drugog vatikanskog sabora kada je obnovljena liturgija ovu svetkovinu naziva svetkovinom Gospodnjom jer je Isus taj koji ulazi u hram i tako ga posvećuje. Gospa je i prije dolazila u hram a sada dolazi noseći hram u hram. Hram Božji, Isus sin Božji, utjelovljeni i ona ga dolazi u hram. Kako je ona to proživljavala samo ona to zna. Posebno još kada je čula proroštvo Šimuna, on slavi Boga riječima sad otpuštaš slugu svoga po riječi svojoj u miru. On proriče Gospi da će joj mač boli probosti dušu i kako je tada rekao tako se trajno ostvaruje to njegovo proroštvo. Isus trajno ostaje znak osporavan. Jednostavno, počevši od židovskih vremena, pa rimskih vremena, pa kroz svu povijest pa i danas kada se kršćani muče jer su Kristovi učenici. Ovdje bih spomenuo i proročicu Anu koja je služila u hramu tolike godine. I ona je slavila Boga.

Kada sam bio župnik u jednoj župi imao sam posebno dirljiv doživljaj gdje ljudi na današnji dan ako je svijeća blagoslovljena na Svijećnicu i nije upotrebljena, jer se redovno upotrebljavala kada netko umre, onda se palila da dogori za pokojne, a onda se nova svijeća čuva kroz godinu. To mi je bilo simpatično da u toj svijeći gledaju simbol i svijetlo vjere. Sada na poseban način želim svratiti pozornost na ovaj dan kojeg je papa odredio a bude dan posvećenog života. Simpatično mi je da je to palo na prvu subotu kada u našoj biskupiji molimo za duhovna zvanja, da ona koja postoje uzdrži a nova ohrabri.

Draga braćo i sestre, redovnici i redovnice, zvanje je dar. Nitko od nas nije zaslužio biti ono što jesmo i danas trebamo biti svjesni toga dara. Mi zapravo slaveći dan posvećenog života postajemo svjesni svoga identiteta, onoga što jesmo. Ja bih vama zahvalio kao pastir, drago mi je i Bogu zahvaljujem da vas imam, da ostanete, da ostanete u ovoj Crkvi ali vas pozivam da ovaj dan bude poziv i da reknete Bogu hvala za ovaj dar. Trebate biti svjesni toga dara da vas je Bog zaželio bliže, da vas je zamilovao. Polazete tri zavjeta, poslušnosti, čistoće i siromaštva. Često puta to znaju stavljati kao odricanje ali to nije odricanje, to je oslobađanje srca da bude raspoloživo za Božje djelo. Zavjeti su stvaranje nutarnje slobode da Bog može djelovati. Zato slaviti ovaj dan znači biti izazvan da stvarno živim nutarnju slobodu, raspoloživosti za Božje djelo. Čuli ste onu divnu rečenicu kada su Isusu rekli da ga majka čeka a on je rekao da

je njegova majka ona koja sluša Riječ Božju i vrši volju Očevu. To je ta blizina Isusova i hrabrim vas da svjesni živite svoj identitet ali ne samo da se vi posvećujete nego da unosite to svijetlo tamo gdje živite. Posebno vas hrabrim da dok zahvaljujete da još dublje probudite svijest svoje pripadnosti i posvećenosti Gospodinu. Smijem ovdje jedan primjer, kada je Majka Terezija došla u Ameriku i susrela američkog predsjednika on je rekao a čovjek pred ovom ženom ne može biti pokvare, a on inače nije bio pošten. Želim vas hrabriti u toj posvećenosti da mijenjate svijet svojom posvećenosti. Mi moramo svjedočiti i pružiti divno svjedočanstvo što znači biti Božji, što znači da Isus iz nas govori. Slobodan sam usporediti jednu sliku koja je prirodno prisutna. Mjesec nema sjaja sam od sebe. Sve što sja to prima od Sunca i onda nama prenosi tu divnu noćnu svjetlost. I mi od Isusa primamo tu svjetlost i prenosimo je ali nažalost zna se dogoditi i pomrčina kada se nešto spriječi između tog svijetla i nas. Ovaj dan želi ukloniti svaku pomrčinu koja sprječava da to svjetlo Kristovo siđe među nas. Neka ovaj dan bude dan svjetlosti i ne samo danas. To je trajni naš posao da se borimo da sačuvamo tu svjetlost poput svetog Pavla koji je rekao dobar sam boj bio, trku sam završio, vjeru sačuvao. Zato, dok zajedno s vama zahvaljujem za dar vjere, zahvaljujem s vama za dar zvanja ali i želim da mu zahvalimo što nam daje divnu priliku da njegovo svjetlo prenosimo u svakidašnjem životu.

Amen!

Propovijed vojnog biskupa mons. dr. Tome Vukšića na Stepinčevo u sarajevskoj katedrali

Alojzije Stepinac, strpljivi svjedok i mučenik jedinstva

„Ako su mene progonili, i vas će proginiti; ako su moju riječ čuvali, i vašu će čuvati. A sve će to poduzimati protiv vas poradi imena moga, jer ne znaju onoga koji mene posla“ (Iv 15,20-21).

I.

To su riječi, draga braćo i sestre, koje je Isus izrekao svojim učenicima za vrijeme Posljednje večere, neposredno prije rastanka od njih. Odnosno, one su dio Njegova govora, kojim im je tumačio njihovo dostojanstvo, ali također najavio progon i sebe samoga i svojih učenika. Već po tomu te iste riječi vrlo su prikladne kao početak i misao vodilja za razmišljanje na blagdan kršćanskih mučenika, pa tako i blaženoga mučenika Alojzija Stepinca. To prije svega zato što one govore koliko je Isus bio iskren i otvoren te svojim sljedbenicima nije skrivao ni ono najteže što će im se događati, odnosno da je također i često dio kršćanskoga poslanja biti neprihvaćen, pa čak i proganjen. S druge pak strane, Isus također jasno kaže, da će uzrok tih progona, koji će uslijediti, biti ustvari On sam, odnosno progon njegova imena, i to zato što progonitelji ne poznaju Boga.

U nastavku svoga govora Isus kaže, da su takvi progoni posljedica grijeha ljudi i njihove mržnje prema Bogu. Osim toga, međutim, prema Njegovu nauku, za kršćane progoni su prvenstveno prilika, u kojoj se daje svjedočanstvo za Isusa i po kojemu će oni biti vrednovani. To svjedočenje će Isusovi učenici činiti po Duhu Branitelju, kojega će im On poslati. Pri tomu, ponajprije Duh Branitelj će svjedočiti za Isusa, a tek onda i učenici koji će Duha primiti (usp. Iv 15,22-27), te je tako njihovo svjedočenje izvedeno i drugotno. To pak svjedočanstvo, prema Kristovu nauku, ako je vođeno ljubavlju prema Bogu i njegovim stvorenjima, privilegirano je sredstvo za posvećenje, na koje je pozvan svaki kršćanin.

Drugi vatikanski sabor u svojoj Dogmatskoj konstituciji o Crkvi, u poglavlju koje ima naslov „Opći poziv na svetost u Crkvi“, kaže:

„Vjera uči da je Crkva, čije otajstvo izlaže Sveti sabor, trajno sveta. Krist, Sin Božji, koji se s Ocem i Duhom slavi kao ‘jedini Sveti’, ljubio je, naime, Crkvu kao svoju zaručnicu tako što je samoga sebe predao za nju, da je posveti (usp. Ef 5, 25-26), te si ju je pridružio kao svoje Tijelo i obasuo je darom Duha Svetoga na slavu Božju. Tako su svi u Crkvi, bilo da pripadaju hijerarhiji bilo da ih ona pastirski vodi, pozvani na svetost, prema onoj Apostolovoj: ‘Ovo je naime volja Božja: vaše posvećenje’ (1 Sol 4, 3; usp. Ef 1, 4). Ta se, pak, svetost Crkve neprestance očituje i mora očitovati u plodovima milosti, koje Duh proizvodi u vjernicima; ona se izražava u mnogo oblika kod pojedinaca, koji u svojem životnom redu teže savršenstvu ljubavi tako da izgrađuju druge“ (LG 39).

Savršenstvu ljubavi se teži, dakle, tako što se nastoji izgrađivati druge. Odnosno, tako što se za izgrađivanje drugih i ovoga svijeta daruje svoje talente, vrijeme, energiju i nastojanje. Svoju ljubav! Zapravo svoj život. Kao Isus! Tako su Krist i njegov način ne samo obvezujući kriterij za svakoga kršćanina, nego je to, u odnosu na prethodne Božje zapovijedi, i posvećena nova i do tada nepoznata naredba Božje objave, koja je sadržana u Isusovim riječima: „Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas tako i vi ljubite jedni druge“ (Iv 13,34). Pri tomu bi kršćanski vjernik u načinu vršenja ljubavi i darivanja sebe trebao nastojati i činiti onako kako je to radio Isus, jer svaka ljubav, da bi bila kršćanska, mora biti kristolika. To zato što je sam Isus zapovjedio: „Ovo je moja zapovijed: ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio!“ (Iv 15,12).

Različiti su, naime, putovi i sredstva svetosti, ali svima njima kristolika ljubav daje životni dah i kršćanski duh. Odnosno, kao što nas crkveno učiteljstvo u obliku saborskoga nauka podsjeća:

„Bog je ljubav i tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog u njemu' (1 Iv 4, 16). A Bog je u našim srcima razlio svoju ljubav po Duhu Svetom koji nam je dan (usp. Rim 5, 5); stoga je prvi i najnužniji dar ljubav, kojom ljubimo Boga ponad svega, a bližnjega poradi njega. Da bi pak ljubav poput dobroga sjemena u duši rasla i rađala rodnom, svaki pojedini vjernik mora rado slušati Božju riječ te uz pomoć Božje milosti djelom ispunjavati njegovu volju, često sudjelovati u sakramentima, napose u euharistiji, i u svetim činima te se postojano posvetiti molitvi, samozataji, djelotvornom bratskom služenju i uvježbavanju u svim krepostima. Ljubav, pak, kao sveza savršenstva i punina Zakona (usp. Kol 3, 14; Rim 13,10), upravlja svim sredstvima posvećivanja, uobličuje ih i vodi njihovoj svrsi. Stoga je svaki pravi Kristov učenik obilježen ljubavlju prema Bogu i bližnjemu“ (LG 42).

Na kršćaninovu putu svjedočenja i svetosti, polaganje svoga života iz kršćanske ljubavi za Božju stvar ili druge ljude je, prema Isusovu nauku, najviši oblik kristolikosti, ljubavi i izvršavanja Božje volje te samim time najviši mogući oblik osobnoga posvećenja. A za bolje razumijevanje te istine neka nam opet pomogne nauk Drugoga vatikanskog sabora, sadržan u riječima: „Budući da je Isus, Sin Božji, svoju ljubav očitovao tako, da je za nas položio svoj život, nitko nema veće ljubavi od onoga, koji polaže svoj život za Isusa i za svoju braću (usp. 1 Iv 3, 16; Iv 15, 13). Stoga su neki kršćani već od prvih vremena bili pozivani, i uvijek će biti pozivani, na davanje toga najvećeg svjedočenja ljubavi pred svima, a osobito pred progoniteljima. Mučeništvo, dakle, kojim učenik postaje sličan Učitelju, koji je slobodno prihvatio smrt za spas svijeta, i njemu se u prolijevanju krvi suobličuje, Crkva smatra iznimnim darom i vrhovnim dokazom ljubavi. Iako je to dano samo malobrojnim, ipak svi moraju biti spremni ispovjediti Krista pred ljudima te ga na križnome putu nasljedovati usred progonstava, koja Crkvi nikada neće nedostajati“ (LG 42).

II.

Danas na blagdan bl. Alojzija Stepinca, kad Crkva pred nas kao uzor i zagovornika stavlja ovoga mučenika, a u skladu s katoličkim

naukom o kršćanskom mučeništvu, sličnost ovoga blaženika s Kristom, Božjim svjedokom, je višestruka. Iz toga Stepinčeva bogatstva za ovu prilogu izdvajamo samo vrednotu jedinstva Crkve i krepost strpljenja zato što se čine posebice suvremenim. Uočavaju se vrlo lako u njegovu gotovo beskrajnom strpljenju iz kojega je proizašlo dosljedno i vjerno svjedočanstvo, sve do davanja života, za jedinstvo Crkve i neraskidivu vezu s Petrovim nasljednikom.

Kao što je poznato, ondašnja vlast nudila je osnivanje nacionalne Crkve, odvojene od Rima, a zauzvrat Stepinac ne bi bio suđen. Bez ikakva ustezanja, ondašnji diktator, dok je Stepinac krajem svibnja i početkom lipnja 1945. godine petnaestak dana prvi put bio u zatvoru, sazvaio je neke predstavnike svećenstva, te im priopćio: „Ja bih sa moje strane rekao, da naša Crkva treba da bude nacionalna, da se više prilagodi naciji. [...]. Ja bih želio, da vidim, da katolička Crkva u Hrvatskoj sada, kad imamo sve uslove tu, ima više samostalnosti. To bih želio, to je osnovno pitanje, to je pitanje, koje bi mi željeli riješiti, a sva ostala pitanja, to su sekundarna pitanja, koja će se lako riješiti“ (Benigar). Odnosno, kako je jedan drugi komunistički lider, govoreći o Stepincu, kazao: „Mi ne bismo imali ništa protiv njegova hrvatskog nacionalizma, samo ne možemo trpjeti njegovu privrženost Rimskom Papi“ (Milovan Đilas Ivanu Meštroviću).

Na ove i slične kušnje Stepinčev odgovor je bio svetački kratak i jasan: „Oni bi nam željeli nacionalnu Crkvu, Crkvu po uzoru ruske, kojom zapovijeda Staljin. Takovoj Crkvi oni bi rado dali subvencije, plaće, vratili i posjede, nju bi oni slavili u novinama, i koješta drugo. Ali je pitanje, da li bi takova Crkva zasluživala uopće ime Crkve Kristove.“

A što se pak Stepinčeva strpljenja u kušnjama tiče, kao i toliki drugi u ono vrijeme, on je bio izložen velikim opasnostima i nepravdama, koje je podnosio s uzornim strpljenjem. Čak ni u svojoj teškoj bolesti, kad su mu pokušali ponuditi ono što su smatrali da bi mu bila usluga, Stepinac nije dopuštao, da na bilo koji način bude dovedena u pitanje istina, kršćanska vjera i dobar glas Crkve. Molio je Boga za

milost, da može vjerno izdržati do kraja. U tom smislu neka bude naveden samo jedan odlomak iz pisma, koje je on 1958. godine napisao tadašnjem biskupu u Skopju, mons. Smiljanu Čekadi. Biramo ga zato što je mons. Čekada kasnije upravo u ovoj katedrali propovijedao kao sarajevski nadbiskup. Piše njemu Stepinac: „Nanijeli su mi krvavu nepravdu i sad bih još morao moliti njih milost i reći im, da su oni u pravu, a ne Crkva, kad je dignula svoj glas na njihove nepravde [...]. Ti se sjećaš višekratnih izjava maršala Tita, da dok je on tu, da mene neće biti u Zagrebu. Gospodin maršal si valjda utvara, da jako žalim za Zagrebom. Ni najmanje me ne vuče želja za Zagrebom niti za kakvim položajem. Moja jedina ambicija na ovom svijetu jest izdržati do kraja i preminuti u milosti Božjoj.“

Tako piše svetac! Strpljiv i vjeran.

Draga braćo i sestre!

Završavajući ovo razmišljanje, zahvalni smo Stepincu za primjer vjernosti jedinstvu Crkve i za uzor strpljenja. I znademo također da je on i danas, blaženik u nebesima, također strpljiv dok se na nov način u naše vrijeme nastavlja njegovo mučeništvo za jedinstvo Crkve. Blažen kakav jest, sigurno je opet mnogo strpljiviji negoli itko od nas i posvema predan Božjoj providnosti te nam je i po tomu uzor u našem sadašnjem nestrpljenju. Stoga, neka dragi Bog nama svima, po primjeru i zagovoru blaženog Alojzija, dadne milost povjerenja u Božje providenje, krepost strpljenja i upornosti u izgrađivanju zajedništva i jedinstva dok, zajedno sa Stepincem i svim istinoljubivim ljudima, čekamo njegovo proglašenje svetim.

*Propovijed mons. Luke Tunjića, nacionalnog ravnatelja PMD BiH
na prvi korizmeni petak 8. ožujka 2019. u katedrali Presvetog Srca Isusova*

Misijsko poslanje Crkve

Draga braćo i sestre, dragi prijatelji misija!

Započeli smo korizmeno vrijeme koje nas poziva na pojačanu molitvu, post i djela milosrđa. Molitva nas zbližava s Bogom, post nas vraća nama samima a djela milosrđa nas upućuju prema bližnjima i potrebitima. Sve ovo zajedno jača našu osobnu vjeru i vjeru Crkve, a iz vjere Crkve rađa se osjećaj za misije te novi misionari i misionarke.

Misijsko poslanje Crkve je složeno pitanje i može ga se razumjeti jedino u vjerničkom odnosu prema trojedinom Bogu. Začetnik misija je Otac nebeski koji šalje svoga Sinu u Duhu Svetomu. Isusovo poslanje je učiniti sve ljude djecom Božjom, dovesti ih Ocu nebeskom da se spase. Za otkupljenje i spasenje svih ljudi podnio je neviđeno poniženje, trpljenje, mučeničku smrt na križu. Pobjeđivši smrt svojim slavnim uskrsnućem i odlaskom Ocu nebeskom, zajamčio je da nas neće ostaviti same i nezaštićene. U zajedništvu sa svojim Ocem poslao je Duha Svetoga kojim su se napunili prvo apostoli kao stupovi Crkve a oni su ga, nakon Pedesetnice uz volju Očevu, podjeljivali drugima. Isusov nalog apostolima da idu po svem svijetu i učine njegovim učenicima sve narode, trajni je mandat Crkve. Po Isusovoj želji i nalogu Crkva je postala univerzalni sakrament spasenja. Crkveni dokumenti nas uče da su misije bitna oznaka Crkve. U samoj naravi Crkve je njezina misijska djelatnost. Njezina uloga je evangelizatorska. Sada već sveti papa Ivan Pavao II. je rekao „*na sadašnje stanje Crkva treba odgovoriti civilizacijom ljubavi, a da bi to mogla mora prvo sebe evangelizirati, da u njoj samoj zaživi evanđelje, da zažive zrele kršćanske zajednice koje su temelj buduće evangelizacije.*“ Crkva se rodila na Duhove, Duh Božji je vodi i prožima, daje joj snagu da se širi i raste. Zbog toga su misije Božje djelo a misionari u službi Duha Svetoga. Nijedan misionar ne djeluje u svoje osobno ime. Uvijek djeluje, potaknut Duhom Božjim, u ime Crkve.

Prije sto godina papa Benedikt XV. u svom apostolskom pismu *Maximum Illud*, a kasnije su to preuzeli drugi misijski dokumenti, potiče misionare da budu sveta života, da budu Božji ljudi, otvoreni poticajima Duha Božjega, da budu ljudi ustrajne molitve. Puno će se lakše prihvatiti Radosna vijest, ukoliko se ono što se propovijeda, potvrđuje vlastitim primjerom i svakodnevnim životom. Nisu samo misionari pozvani širiti kraljevstvo nebesko i na svet život. Svi smo pozvani širiti Radosnu vijest i na svetost života. Po krštenju smo pozvani na svetost života jer je svet onaj u čije smo ime kršteni. Narodi koji su prihvatili kršćanstvo, u kojima se ono ukorijenilo, odgovorni su za mlade Crkve u misijskim zemljama koje su ga tek primile i u kojima kršćanstvo tek zaživljava. Odgovorni smo i za one ljude koji, zbog bilo kojih razloga, još nisu uspjeli upoznati niti čuti za Isusa Krista spasitelja svijeta. Našu vjerničku misijsku obvezu prema tim ljudima, papa Franjo radije naziva našom privilegijom.

Kao što su bližnji, posebno oni najpotrebniji bili u središtu Isusove pozornosti, tako smo i mi dužni dati bližnjima, ne samo kruha i ruha, nego onaj najbolji dio sebe u duhovnom i materijalnom smislu. A ima li veće pomoći od pomoći nekome da se spasi?! Naše misijsko poslanje je dvojako. Prvo trebamo živjeti svoju vjeru upravo ovdje gdje nam je Providnost podarila život. Takvo vjerničko svjedočenje je također naše misijsko poslanje jer na taj način učvršćujemo svoju osobnu vjeru i vjeru opće Crkve. Ali u isto vrijeme sastavni dio naše vjere je zalaganje i pomaganje mladim Crkvama u misijskim zemljama.

U pismu proglašenja *Izvanrednog misijskog mjeseca listopada 2019.* papa Franjo predlaže četiri načina misijske pripreme za ovaj veliki i milosni jubilej Crkve. Na prvom mjestu je osobni susret sa živim Kristom u euharistiji, Božjoj Riječi te osobnoj i zajedničkoj molitvi. Zatim učiti iz svjedočanstva svetaca i mučenika, ispovjednika vjere. Papa ovdje posebno misli na toli-

ke kanonizirane i ne kanonizirane svete ljude, misionare i misionarke, koji su svoje svjedočenje zapečatili mučeništvom. Samo u protekloj godini ubijeno je 40 misijskih djelatnika diljem svijeta. Papa nas potiče na stalnu misijsku formaciju kroz sveto pismo, prateći kateheze i teologiju kako bismo dali prednost duhovnoj izgradnji i učvrstili svoju vjeru. Uz molitvenu i duhovnu blizinu te trajnu formaciju uvijek ide i materijalno pomaganje misija. Utemeljitelji Papinskih misijskih djela karizmatični laici i svećenici poticali su svoje suvremenike prvo na molitvu za misije a onda na materijalnu pomoć koja ne mora biti velika. Predlagali su, uz svakodnevnu molitvu za misije, mjesečno po jedan novčić što je u ono vrijeme bilo manje od jedne konvertibilne marke. Nitko zbog toga ne bi osiromašio niti ugrozio svoj život ali bi uvelike pomogao djelo misija. Tako su zaljubljenici misija radili na produbljivanju misijske svijesti kod svih vjernika. Ako moli i sudjeluje u misijskoj akciji većina vjernika, ti novčići će se uvećati poput čuda umnažanja kruhova i riba. Na taj način djeca cijeloga svijeta godišnje prikupe preko 30 milijuna eura. Zar to nije suvremeno čudo umnažanja kruhova, zar to nisu Duhovi našeg vremena?!

Nitko nema isprike da ne može svakodnevno izmoliti barem Zdravo Marijo za misije kao što nitko nije toliko siromašan da mjesečno ne može odvojiti 50 pfeninga ili jednu marku za misije. Sudjelujući u misijskim akcijama malo postaje veliko, nemoguće postaje ostvarivo, tako da i oni koji daju i oni koji primaju mogu zajedno uskliknuti: *velika nam djela učini Svesilni opet smo radosni*. Jedan misionar je preporučio akciju da se kroz korizmu odrekemo kolača, a da taj prilog dadnemo za misije. Odlična ideja i dobar poticaj koji je urodio solidnim plodom. Odricanje od samo jednog kolača, nahranilo je mnogo gladnih u njegovoj misiji.

Draga braćo i sestre nismo mi toliko siromašni ni neosjetljivi koliko jednostavno ne mislimo o tome, nemamo dovoljno izgrađenu misijsku svijest da možemo malim zajedničkim angažmanom napraviti velika dobročinstva. Papa Pavao VI. je rekao *„evangelizirati, naime, je milost i vlastiti poziv Crkve, njezin najdublji identitet. Ona postoji da bi evangelizirala.“* Papa Ivan Pavao II. se na ovo nadovezuje

„misije obnavljaju Crkvu, okrepljuju vjeru i kršćanski identitet, daju novi zanos i nove motivacije. Vjera se jača darivajući ju. Nova evangelizacija kršćanskih naroda naći će nadahnuće i potporu u odgovornosti za univerzalnu misiju.“ A papa Franjo slijedom svojih prethodnika shvaća misije u širem kontekstu i kaže *„misije trebaju biti srce kršćanske vjere, stil našega života“* a za milosrđe kaže da je *„srce evanđelja.“* Svjestan misijskog poslanja Crkve proglasio je *Izvanredni misijski mjesec listopad 2019.* kada slavimo sto godina dokumenta o misijama Maximum Illud pape Benedikta XV. Odmah nakon krvavog Prvog svjetskog rata 1919. godine papa Benedikt XV. je želio Crkvi podsvijestiti njezinu brigu za misije. Sto godina nakon toga u bremenitosti i problemima modernoga svijeta, današnji Papa proglašava za cijelu Crkvu ovaj Izvanredni misijski mjesec da je trgne iz njezine indiferentnosti i uspavanosti. Da je podsjeti da su njezini izvori u Bogu te da današnji svijet koji pokušava graditi budućnost bez Boga srlja u neviđenu krizu, u kojoj su upravo čovjek i društvo u cjelini, najveća žrtva. Život bez Boga stvara nejednakost, uvećava obespravljenost i siromaštvo, oduzima čovjeku duhovne vrijednosti koje mu daju volju i smisao za život.

Prateći crkvene dokumente, bilo vremena u kojem živimo i želja da se vjernici u BiH adekvatno pripreme za Izvanredni misijski mjesec listopad, naši biskupi proglasili su cijelu godinu Misijskom godinom koja je već započela u listopadu 2018. a završit će koncem listopada 2019. godine. Biskupi jasno ističu nakanu zbog koje su proglasili misijsku godinu: *„da se u Crkvi još više razbudi svijest o misijama i novim zanosom započne misionarska preobrazba života i dušobrižništva.“* Poziv je ovo svim članovima Crkve, hijerarhiji i vjernom Božjem puku, da svatko u svojoj ulozi ispita brigu o vlastitoj duši i spasenju ali i o brizi za sve duše i spasenje svih ljudi, posebno onih u misijskim zemljama i onih koji još nisu upoznali Radosnu vijest Isusa Krista.

Korizmeno vrijeme je privilegirano milosno vrijeme koje traži povlačenje u osamu. To nije izolacija iz svijeta i od ljudi. Cilj osame je učvrstiti svoje odnose s Bogom, uštimiti svoje srce sa Srcem Isusovim da ono kuca za dobro

zajednice u kojoj živi ali i za opće dobro svih ljudi. Korizmeno odricanje od alkohola, pušenja, slatkiša...preporučljivo je i poželjno ali nažalost često svedeno samo na to i ne dotakne naše srce i obraćenje. Ako ne dotakne našu nutrinu onda ne utječe ni na promjenu života ni na našu vjeru. A korizma upravo traži obraćenje srca i učvršćivanje vjere. Jer samo obraćeno srce promatra vlastiti život i živote svih ljudi očima neba i vjere. Takovo srce je i misijsko srce svjesno svojega misijskog poslanja i misijskog poslanje cijele Crkve.

Ovakvo vjerničko i misijsko srce imao je Sluga Božji Josip Stadler kojeg se danas posebno sjećamo. Sigurnost Zagreba i profesorske katedre ostavio je i došao u materijalno siromašnu Bosnu gdje ga je čekala oskudica, neizvjesnost, nerazumijevanje...sasvim druga klima te posve novi međuvjerski i međunarodni odnosi. Jedino imanje u tom trenutku bila mu je čvrsta vjera i sigurnost da Bog svoje nikad ne ostavlja. Za njega je to bio dovoljan temelj da započne graditi ovu Katedralu, zgradu Ordinarijata, bogoslovije i druge ustanove. Koliko god je gradnja ovih ustanova bila važna, još važnija mu je bila ljubav prema siromašnima i potrebitima. U svemu je bio

nesebičan i neumoran. Prema svima je imao srce oca i srce majke jedino prema sebi sudačko srce. To mogu jedino Bogom zahvaćene osobe koje su dopustile da u njima živi Krist, kako kaže sv. Pavao „*ne živim više ja nego živi Krist u meni.*“ (Gal 2,20). Sluga Božji Josip Stadler bio je pravi misionar svoga vremena. Promatrajući njegov život, prepoznajem u njemu nastojanja današnjih misionara i misionarki. Na prvom mjestu im je propovijedanje i širenje Radosne vijesti ali u isto vrijeme briga za ostavljene i one koji nemaju najosnovnije za život. Navještaj Radosne vijesti i djela milosrđa prati gradnja škola, ambulanti, sirotišta, mostova, bunara za vodu i vodovoda... jednom riječju svega onoga što je njihovim vjernicima potrebno da žive i odrastaju u što normalnijim uvjetima.

Neka nam, u ovoj korizmi i Misijskoj godini, Gospodin pomogne izgraditi srce poput srca Sluge Božjega Josipa Stadlera i naših hrabrih misionara i misionarki. Takvo srce bit će otvoreno i spremno sudjelovati u širenju Radosne vijesti kako bi ona došla do svih krajeva svijeta i pomogla da se svi ljudi spase.

Amen.

Propovijed preč. fra Stipana Radića, dijecezanskog ravnatelja PMD za Vrhbosansku nadbiskupiju na drugi korizmeni petak 15. ožujka 2019. u katedrali Presvetog Srca Isusova

Misionari iz hrvatskog naroda u općem misijskom poslanju Crkve

Evandelist Matej, koji se kao carinik pridružio Kristovom spasiteljskom poslanju, završava svoj evanđeoski izvještaj o životu i djelovanju Isusa, riječima uskrslog Krista na gori, a koje glase: „*Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeci ih čuvati sve što sam vam zapovjedio!*“ Prva pisana misijska knjiga *Djela apostolska* izvješćuje o poslanju i djelovanju apostola, prvih misijskih radnika na njivi Božjoj. Plod njihovog misijskog djelovanja je ubrzano širenje kršćanstva u svijetu među različitim narodima i kulturama.

Nije toliko važno da li je sv. Pavao, apostol naroda, na svom misijskom proputovanju boravio na hrvatskom tlu u Dalmaciji ili ne. Puno je važnije da je hrvatski narod vrlo rano prihvatio kršćanstvo i da ima višestoljetnu kršćansku tradiciju i kulturu. Na temeljima te vjere izrasli su mnogi veliki kršćanski svjedoci vjere, znani i neznani. Neki su svoje svjedočanstvo opečatili mučeničkom krvlju.

Prihvaćajući kršćanstvo, Hrvati vjernici prihvatili su i ozbiljno shvatili Kristovu zapovijed da *učine sve narode njegovim učenicima i uče ih čuvati ono što im je On zapovjedio*. Nisu se zatvorili u svoje nacionalne i državne granice, nego su se spremno odazivali Kristovom pozivu i išli među druge narode i donosili im *Radosnu vijest*. Kao prvi hrvatski misionar, prvi hrvatski proglašeni svetac i mučenik spominje se sv. Nikola Tavelić. Rodio se u Šibeniku oko godine 1340. Svoje prvo misionarsko iskustvo imao je u BIH, gdje je došao oko 1372. godine. U BIH je širio kršćanstvo 12 godina – do 1384. – kada se upućuje u Svetu zemlju Palestinu, sa još trojicom subraće franjevac. U Jeruzalemu je 14.11.1391. godine svoje propovijedanje opečatio mučeničkom smrću. Proglašen je svetim 21. lipnja 1970. U tom vremenu spominje se i Marin iz Kotora kao hrvatski misionar među Mongolima.

Od vremena prvih hrvatskih misionara pa do danas velik je broj hrvatskih misionara i misonarki koji su na svim kontinentima zemaljske kugle širili *Radosnu vijest* riječima i djelima ljubavi. Neki od njih, poput prvog hrvatskog misionara sv. Nikole Tavelića, podnijeli su mučeničku smrt. Zadnje tri misionarke iz hrvatskog naroda su tri sestre franjevke bosansko-hrvatske provincije (s. Ivka Lučić, s. Elizabeta Žuljević, s. Franciska Ivanović), koje su ovdje primile Misijski križ i poslanje 21. listopada prošle godine i otišle u misije u Ugandu. Trenutno imamo 82 misionara/ke u 27 zemalja Afrike, Latinske Amerike, Azije, Oceanije i u misijskim područjima Europe – 59 misonarki i 23 misionara.

Svako misijsko zvanje zaslužuje posebnu pozornost i svako je otvorena knjiga životnog evanđelja i pouka nama kako slijediti Krista u služenju i žrtvovanju za braću ljude, osobito služiti onima koji još nisu čuli za njegovu *Radosnu vijest*. Čitajući misijsko glasilo *Radosnu vijest* i druge izvore o hrvatskim misionarima možemo pratiti njihov rad i uvjeriti u njihovu požrtvovnost i plemenitost.

Ovom prigodom spomenuo bih tri svijetla primjera iz novije povijesti:

O. Anto Gabrić – rođen je u Metkoviću 28.2.1915., pohađao Isusovačko sjemenište u Travniku i otišao 1938. godine u Bengaliju u Indiji. Potječe iz uzorne i brojne kršćanske obitelji – osmero djece. Umro je u Kalkuti u Indiji 20. listopada 1926. godine i pokopan u misijskoj postaji „Maria Polli.“ Majka Terezija, s kojom je surađivao, izjavila je za njega: „*Ljudi u Bengaliju u o. Gabriću dobili su Isusa. Preko njega i od njega doznali su da ih dragi Bog ljubi. Oni su doznali da su naša braća i sestre...*“

S. Marija Petković – rođena je također u brojnoj obitelji s osmero djece 10. prosinca 1892. godine u Blatu na Korčuli. Osnovnu školu počela je pohađati sa 5 godina a završila

je s 11 godina. Utemeljiteljica je redovničke zajednice Kćeri milosrđa sv. Franje. 1940. godine otišla je u misije u Argentini, gdje je ostala do 1952. godine. Vratila se u Rim i umrla u Rimu 9.7.1966. godine. Ona je zaštitnica hrvatskih misionara.

Kao posljednjeg spominjem fra Vjeku Ćurića, bosanskog franjevca, koji je rođen 26.4.1957. godine u obitelji od šestoro djece. Ubijen je u Ruandi 31.1.1988. godine. Još za života nazivali su ga Afričkim Oscarom Schindlerom, Robinom Hoodom, herojem i svecem zbog njegove zauzetosti za njegovu crnu braću ili „gare“, kako ih je on nazivao. Osim što im je prenosio *Radosnu vijest*, opismenjivao ih, učio različitim zanatima i kako obrađivati zemlju da dadne što više ploda, spasio ih je na tisuće s obadvije zaraćene strane u bratoubilačkom ratu krajem prošlog stoljeća. Ni jednoj lokalnoj vlasti, ni političkoj ni crkvenoj, kao da nije stalo da se razjasni njegovo ubojstvo pred biskupskim dvorom u Kigaliju i ubojice dovedu pred lice pravde. Lakše im je bilo podići spomen obilježje na mjestu ubojstva. Ali najveći spomenik njemu jest odgojni centar

„Fra Vjeko Ćurić“ u Kivumu u Ruandi, kojem se danas školuje više od 1.000 djece.

Ako je ljubav mjerilo svetosti, a trebala bi biti, onda su je naši misionari ispunili. Oni su uzor svima nama kako živjeti Evanđelje Isusa Krista. Ne moramo ići u daleke krajeve da bismo to radili. To možemo činiti svi tamo gdje nas je Bog i naše životno poslanje rasporedilo. Zato ima pravo papa Franjo kad naglašava da su svaki muškarac i svaka žena jedna misija da svi imamo misijsko poslanje. A misionari u dalekim zemljama naša su ispružena ruka koja nam pomaže da ispunimo Kristovu zapovijed: „...učinite mojim učenicima sve narode...!“ Mi to možemo činiti pomažući ih na različite načine...

Pri tome imajmo uvijek na umu riječi sv. Pavla, apostola naroda. U prvoj poslanici Korinćanima kaže: „Jer što navješćujem evanđelje, nije mi na hvalu, ta dužnost mi je. Doista, jao meni ako evanđelje ne navješćujem.“ (1Kor9,16). Blago nama ako zaboravimo na svoj krsni zavjet i misijsko poslanje koje smo tada primili.

Amen!

Propovijed profesora dr. sc. Pave Jurišića
na treći korizmeni petak 22. ožujka 2019. u katedrali Presvetog Srca Isusova

PRILOZI

Laička misionarska služba

*Oremo tvrdu, prokletu zemlju.
Oruč duboko viđamo kosti
Mrtvijen, što ubiše ih braća
Zavisti puna, gr'jeha i zlosti*

*Sijemo sjeme, ljubavi zemlje,
Prevrćuć zemlju prokletu, tvrdu.
Sijemo sjeme, nekda ga prosu
Isus na svetom golgotском brdu.*

Ovako Izidor Poljak, svećenik i pjesnik, u pjesmi „Orači“ pjeva o radu svih krštenika koji izvršavaju Kristovu misijsku zapovjed. Oni su mu po primljenoj vjeri svjedoci do kraja zemlje. To je misija svakoga kršćanina, a horizont je mjesto njegova poslanja. To je povezano i sa žrtvom. Svjedok Kristov mora biti spreman i život dati za Krista koji je Istina, Put i Život. Kostu o kojima govori pjesnik, na koje nailazimo, jesu mučenici za Kristovo ime. Njihovo mučeništvo možda nas koji put plaši kada trebamo dati svjedočanstvo za Isusa, pa se nerijetko povlačimo u šutnju. U izvješćima iz 2018. govori se da je prošle godine ubijeno 40 misionara. Ali među ubijenima za vjeru u Krista statistike govore i o tisućama laika koji su ubijeni samo zato što su kršćani. U zapadnom svijetu malo govori o tome, kao da ih se bliskosti, afrički i južnoamerički kršćani ne tiču. No Gospodin je obećao vjenac slave svima koji ustraju do kraja. Oduvijek je krv mučenika sjeme novih kršćana (Tertulijan). Kako u prvim stoljećima Crkve, tako i danas.

Valja nam rasti tamo gdje smo nikli, ne samo fizički nego i misijski, odnosno svjedočki.

Misionar je dugo vremena u našim glavama imao image pionira i avanturiste. U njemu smo gledali propovjednika spremna na žrtvu, čovjeka koji pomaže sirotinji trećega svijeta i gorljivog navijestitelja evanđelja. Misionar je bio čovjek koji napušta svoju domovinu i uobičajeni način života u europskoj civilizaciji.

Dugo je vremena odlazak u misije bio oproštaj i od svoga doma i domovine, od svojih naj-

bližih. Misionar je odlazio u daleke zemlje, često s glavom u torbi. Tamo su boravili narodi kojima treba donijeti kršćanstvo i čiji život treba spasiti. Tako se misionar morao boriti s egzotičnim prirodnim okolnostima, zmijama i divljim zvjerima, jesti njihova jela i piti njihova pića, boriti sa zločastim čarobnjacima koji su u njemu gledali konkurenta a koji mu je smetao u njegovim poslovima duhovnog predvodnika.

To je bila stvarnost u povijesti misija. Mnogi su misionari i misionarke završavali svoj život mučeničkom smrću.

Poziv i poslanje ima svoje široko značenje i odnosi se na sve kršćane.

Nisu samo određena geografska područja misijsko polje rada, nego cijeli svijet je Božji vinograd gdje su potrebni radnici. U suvremenoj Eurupi sve je više novopogana koji čak mogu biti kršteni, ali su u svojoj životnoj stvarnosti to odavno prestali biti. Ta nam se zadaća čini puno težom od života i rada u egzotičnim krajevima Afrike, Azije ili Oceanije.

Kršćanski vjernici laici nisu samo objekt crkvene skrbi, nego su i subjekti misijskoga rada. Svaki kršćanin, gdje god živi i na kojem god kontinentu živi ima svoju misiju. Kršćanin i kršćanska zajednica koji ne sudjeluju u ovom poslanju, žive u proturiječju s naravi Crkve.

Odatle možemo izvući nekoliko točaka kao zahtjeve misijskog rada:

1) **Svijest o vlastitom poslanju svakoga vjernika.** *Mi smo Crkva. Krist nam je glava a mi smo udovi jednoga Kristova tijela – Crkve. Svi imamo misiju.* Svaki vjernik, svaka zajednica i svaka molitvena grupa. Svi imamo odgovornost pred Bogom, jer Radosna vijest treba stići do svakoga čovjeka. Kada jednom dođemo pred Boga, morat ćemo i o tome polagati račun pred Bogom.

2) **Po krštenju i potvrdi opremljeni smo Duhom Svetim.** Svaki od nas dionik je svećeničke, proročke i kraljevske službe Isusa Krista. U tom smislu valja nam prepoznati darove Duha i dopustiti da se ti darovi razvi-

jaju na izgrađivanje zajednice. Odgovornost za crkveno djelovanje nije samo na zaređenim svećenicima, nego postoji različitost službi kod istoga Gospodina i Gospodara žetve. Te službe i primljeni darovi trebaju biti ugrađeni u izgradnju mističnoga Tijela Kristova - Crkve. Naravno da i svećenici trebaju mijenjati svoje stavove. Zaređeni službenici trebaju imati sluha za misijski angažman laika. Koliko laika ima u Crkvi, koji se žale da nemaju dovoljno prostora za svoje djelovanje u Crkvi zato što im župnici prave smetnje i smutnje, jer ne žele službe laika ugraditi u pastoralni rad svoje zajednice.

3) **Kršćanske zajednice moraju zračiti Kristovom snagom.** To znači da svaka zajednica treba biti privlačna u svom misijskom angažmanu. Kad su Mahatmu Gandhija pitali što bi kršćani trebali činiti da Evanđelje nađe plodno tlo u Indiji. Ovaj im je odgovorio da uče od ruže. Cvijeta i širi ugodan miris. To bi i kršćani trebali biti. Nije li manjak toga mirisa i sjaja smetnja uvjerljivom širenju radosne vijesti u svijetu. Trebalo bi zato uložiti sve privlačne snage kršćanskih zajednica koje će fascinirati, da oni koji nas gledaju doista i pozele biti kao mi.

4) **Zaređeni službenici i laici u suradnji s mjesnim biskupom su odgovorni za misijsku zadaću Crkve u svijetu.** Tijekom crkvene godine mnogo je prilika i akcija koje se mogu dobro iskoristiti kako bi se ta odgovornost kršćana probudila i jačala. Svaka župa i svaka crkvena zajednica koja nije misionarski usmjerena i koja se distancira od ovoga zadatka snosi i odgovornost što je propustila izvršavati svoj misijski poziv, a to se može smatrati grijehom propusta.

5) **Mistika otvorenih očiju.** To je praksa milosrđa, koja je inspirirana Božjom brigom za čovjeka. Božji Sin je podnio muku, jer se smilovao čovjeku. Njegovo čovjekoljublje treba živjeti u njegovoj zajednici i u onomu koji ide za njim. Mladi u Crkvi moraju osjetiti da ih uzimamo ozbiljno. Njihova briga i pokušaji u borbi za mir u svijetu, za pravednost i za očuvanje prirode i okoliša, treba biti

briga svakoga kršćanina. Za misionarski poziv u današnjem svijetu potreban je primjer onih ljudi u Crkvi koji su osjetljivi za vidljivu i nevidljivu patnju bližnjega. Trebaju se zauzimati protiv svih struktura nepravdi, te prakticirati samilost u obliku solidarnosti sa siromašnima, onima koji žive na rubu društva i koji su obeščašćeni.

6) **Pojedini misijski redovi u Crkvi omogućavaju mladima da se susretnu s crkvenim zajednicama Afrike, Latinske Amerike ili Azije, da bi na taj način sudjelovali u iskustvima patnje i nade.** To je prilika da otkrijemo svoj vlastiti misijski poziv i da se odlučimo za njegovu realizaciju.

7) **Različiti su modeli za promicanje misionarskog poziva unutar jedinstvenog poslanja Crkve.** Ta raznolikost službi jest bogatstvo i ljepota koja daje ures našoj Crkvi.

Isus nam kaže: *Vi ste sol zemlje!* Ali čista sol je gorka i nije za jelo. To zna i Biblija. U Bibliji mi je poznato samo jedno mjesto koje govori o čistoj soli, a to, vjerujte mi, nije nikakav poziv upućen nama. Lotova žena okreće se za grijesima prošlosti, zato se pretvara u stup od soli.

Mi kršćani ne moramo svijet presoliti, nego život začiniti, učiniti ga da bude ukusan, da ono što je pokvarljivo ima svoju postojanost.

Gdje se kršćani u Isusovu Duhu zalažu za svijet i u svijetu, gdje se miješaju sa svijetom, tu i Duh Božji može obnavljati lice zemlje. Evanđelje kao recept za drukčiji, novi svijet! Svijet bez mržnje i svađe, bez suza i žalosti, pun pravednosti i radosti. Isusova vizija postaje misijom.

*Zasjat će zemlja sjajem rubina,
Ko što je sjala porodom so'jeta.
Vatra će kosti ubitih spalit,
Ostat će zemlja čista i sveta.*

A čini mi se da do tada imamo još puno posla na zemlji, jer još nije ni čista ni sveta.

Amen!

Predstavljena knjiga: Kronika kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa Vrhbosanske nadbiskupije

U večernjim satima u četvrtak, 7. veljače 2019. u dvorani Pavla VI. u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu u Sarajevu predstavljena je knjiga pod naslovom: „Kronika kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa Vrhbosanske biskupije“ koju su priredili Bojan Ivešić i Franjo Marić, a izdao Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije 2018. u Sarajevu.

Pozdrav nadbiskupu metropolitu vrhbosanskom kardinalu Vinku Puljiću, apostolskom nunciju u BiH nadbiskupu Luigiju Pezzutu i svim prisutnima uputio je moderator preč. Josip Knežević, rektor Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa te ukratko progovorio o predstavljacima knjige: vojnom biskupu u BiH mons. Tomi Vukšiću i provincijalu Hrvatske dominikanske provincije o. Slavku Sliškoviću te o vrhbosanskom svećeniku na poslijediplomskom studiju u Rimu vlč. Bojanu Ivešiću koji se nazočnima obratio kao jedan od priređivača ove knjige. „Kronika kardinala Vinka Puljića, koju večeras želimo predstaviti, otvara pred nama povijest pastirske službe u Vrhbosanskoj nadbiskupiji, povijest koja, kako nam je dobro poznato, nije bila nimalo bezazlena. U svakom slučaju njezina važnost je za budućnost, za buduće naraštaje“, kazao je rektor Knežević.

Biskup Vukšić na početku je rekao da su Tri sveska „Kronike kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa Vrhbosanske biskupije“ istovremeno „neobična i zanimljiva publikacija“. „Naime, ova vrsta sadržaja u obliku knjige vrlo je rijetka, i nije mi poznato da je na hrvatskom govornom području, kad se radi o crkvenim osobama, u ovom obliku dosada nešto slično objavljeno. Stoga je, kao vrsta, ova publikacija neobična pa je moguće, da tko god bude iznenađen njezinom pojavom. A zanimljiva je prije svega po tomu što, doslovce svakodnevno i u stopu, prati osobe i događaje, koji se na ovim stranicama vraćaju u sjećanje kao na traci nekoga dokumentarnog uratka bez slike i tona. Odnosno kao verbalizirana fotografija prošlih događaja, ova publikacija siguran je izvor podataka o cijeloj četvrtini stoljeća, ali također vremenski i stvaran

okvir i pouzdan vodič onima, koji će se možda u budućnosti zanimati za konkretne osobe i događaje. To vrijedi posebice zato što ovo nije memoarsko štivo, koje se obično piše u vremenskom odmaku od događaja i prema sjećanju, nego doslovce kronika, koja je redovito pisana istoga dana kada se zbio neki događaj ili susret te su zato, na razini pouzdanosti informacije, pogreške gotovo isključene“, kazao je biskup Vukšić. „Ovu vrstu literature uzima se u ruke, kad treba provjeriti ili dokazati gdje je osoba, koju se prati, bila određenoga dana i s kim se susretala. A kad se radi o kardinalu Puljiću, ne manjka zanimljivih događaja, susreta, akcija, putovanja i osoba: s područja Crkve i politike, kulture i gospodarstva, školstva i odgoja, dušobrižništva i duhovnosti, lokalnog i dalekog, balkanskog i svjetskog, ratnog i mirnodopskog, dijaloga i suradnje, vjerskog i društvenog. Listajući stranice ove kronike, koja prati i izvještava o 25 godina Kardinalove biskupske službe, od siječnja 1991. do siječnja 2016. godine, čitatelj na njima, zajedno s Kardinalom, susreće pape, biskupe, političare, predsjednike, kardinale, parlamentarce, umjetnike, svećenike, glumce, profesore, pastoralne djelatnike, ministre, vojnike, zatvorenike, odgojitelje, časne sestre, siromahe, bogate, crnce, bijelce, katolike, pravoslavce, muslimane, židove, ateiste, Afrikance, Europljane, Azijate, prijatelje, neprijatelje, dobrotvore, osuđenike, špijune, zatvorenike, manipulatore, liječnike, ranjenike, svece, beatifikacije, kanonizacije, konklave, izbore, rat, mir, rušitelje, graditelje, razaranja, izgradnju i tako dalje. A prije svega, snažnu vjeru i skoro na svim stanicama – nadu“, kazao je biskup Vukšić ističući da su „ova tri sveska su, prije svega, i najkraće rečeno, kronika o katoličkom pastiru duša, kojemu je Providnost pripustila brojne i teške kušnje, boli, razočaranja, suze i brige, ali i mnoge milosti, utjehe i blagoslove.“

Provincijal o. Slavko pojasnio je da Kronika „kronološki prati svakodnevnicu kardinala Puljića od njegova imenovanja 1990. godine za pastira Vrhbosanske nadbiskupije do 2016. godi-

ne“ te da ima tri sveska naslovljena prema trima teološkim krjepostima iz biskupskog grba kardinala Puljića: Vjera, Nada i Ljubav. Napomenuo je da je predgovor napisao nadbiskup metropolit zagrebački kardinal Josip Bozanić. „U ovom je djelu slijed događaja poredan po ljestvici na kojoj se oni ne razlikuju po važnosti ili drugim kriterijima, nego isključivo po vremenu odvijanja. Služeći se striktnim instrumentarijem datacije, a unutar pojedinog dana i točnom satnicom, na vremenskoj se traci izmjenjuju ljudi i zbivanja, a zajednička dodirna točka im je kardinalova osoba. Prate se njegove svakodnevne duhovne i svjetovne aktivnosti, kontakti i situacije bez pokušaja njihove valorizacije“, rekao je provincijal Slišković te dodao: „Ponekad se zapisivalo nakon pješčenja pod paljbom metaka, vožnje kroz noć i planine s ugašenim svjetlima, prijevoza vojnim transporterima ili u uvjetima života bez struje i vode. Tako ćemo više puta naći da su ‘najopasniji dio puta uz Igman prešli pješice’ ili su pak ‘blindiranim vozilima UN-a prevezeni preko piste zračne luke’ ili da su ‘jedva ostali živi’ dok je ‘vozač Jeepa koji se nalazio ispred njih, iz PAM-a pogođen u glavu’. Bilo je to vrijeme kad se moralo ‘prokrijumčariti nešto hostija i svijeća’. Dojmljiv je također trud oko smještaja Vrhbosanske bogoslovije gdje nadbiskup ide od grada do grada i traži prikladno mjesto, a osobno mi je bilo drago pročitati kako mu je posjet dominikanskom provincijalu ‘donio pravo olakšanje’ (25. rujna 1992.). Naime, tadašnji provincijal o. Mato Bošnjak je obećao smještaj u samostanu u Bolu na Braču. Naravno, ima i puno lijepih događaja. Drukčiji je pak pogled iz Vječnog Grada u kojemu prvi puta jedan sin Bosne i Hercegovine bira Petrova nasljednika u travnju 2005. i ožujku 2013., slavi Misu s brojnim prelatima i masama vjernika. Slično je s pastoralnim posjetima, različitim slavljenjima i ugodnim susretima“, kazao je provincijal o. Slavko te na kraju, napominjući da riječ kardinal u prijevodu znači stožernik, poželio da o kardinalu Puljiću bude napisan i četvrti svezak prema stožernim krjepostima: razboritosti, pravednosti, jakosti i umjerenosti.

Nazočnima se, u ime povjesničara Franje Marića i u svoje ime, obratio i vlč. Bojan Ivešić te ukratko predstavio tijek nastanka spomenuta tri sveska napominjući da su u tri knjige stavili cijele

lu kroniku objavljenu u službenom glasilu Vrhbosanske nadbiskupije „Vrhbosni“, a u tome im je pomogao i bivši tajnik kardinala Puljića vlč. Branko Jurić. Napomenuo je da je prigodom lekture i korekture čuvan smisao teksta. Kazao je da su u kronici nalazi i određeni broj fotografija iz Kardinalova osobnog arhiva. Istaknuo je da je riječ o kronici kardinala Puljića kao glavnog lika „jer se radi uvijek o njemu i onome što je vezano za njega kao pastira Vrhbosanske nadbiskupije“. „Danas svaki fragment nekoga zapisa daje povjesničarima mogućnost rekonstruiranja velikih dijelova i događaja tako se nadam da će biti i s ovim knjigama te će biti od koristi onima koji budu rekonstruirali povijesne događaje vremena koje opisuje ova kronika kao kamen u mozaiku“, kazao je vlč. Ivešić te zahvalio: kardinalu Bozaniću koji je napisao predgovor, recezentima biskupu Vukšiću i provincijalu Sliškoviću, Medijskom centru Vrhbosanske nadbiskupije posebno grafičarima Mariju i Miroslavu Graciću, Caritasu Vrhbosanske nadbiskupije, vlč. Tomislavu Hačku koji je dizajnirao naslovnice knjiga, lektorica i korektorica: s. Tereziji Antunović, s. Elviri Lovrić i profesorici Zrinki Mandurić te svima tajnicima i suradnicima kardinala Puljića.

Prigodnu riječ uputio je na kraju kardinal Puljić te zahvalio svima prisutnima, a posebno predstavljacima i recezentima i svima koji su dali svoj doprinos u nastanku ove knjige. Podsjetio je da su u vremenu od 1991. do 2016. godine kroničari bili: mons. Mato Zovkić i mons. Ivo Tomašević, vlč. Franjo Tomašević, vlč. Josip Grubišić, vlč. Željko Marić, vlč. Dubravko Turalija, vlč. Josip Tadić, vlč. Dragan Jurić, preč. Josip Knežević, vlč. Oliver Jurišić, vlč. Davor Topić, vlč. Slaviša Stavnjak, vlč. Branko Jurić i vlč. Bojan Ivešić. Rekao je da su mu, kada je počeo čitati kroniku iz ratnih godina, počeli navirati uspomene na brojne teške događaje i posvijestili mu da brojni ožiljci nisu sasvim zacijelili. Istaknuo je važnost službe koju mu je Crkva povjerila posebnu u teškom ratnom i poratnom vremenu kao i zasluge brojnih suradnika bez kojih ne bi mogao puno učiniti. Riječi posebne zahvale uputio je priređivačima knjige vlč. Ivešiću i povjesničaru Mariću koji su uložili puno truda da ova knjiga ugleda svjetlo dana.

(kta)

U sjedištu Bosansko-hrvatske provincije u Sarajevu obilježen jubilej 150. godišnjice Družbe školskih sestara franjevki

Svečanim Euharistijskim slavljem i prigodnim koncertom, u nedjelju 3. ožujka 2019. u prostorijama Franjevačkog međunarodnog studentskog centra na Kovačičima u Sarajevu Školske sestre franjevke Krista Kralja Bosansko-hrvatske provincije Prečistog Srca Marijina proslavile su 150. obljetnicu utemeljenja Družbe školskih sestara franjevki Krista Kralja. Jubilej je otvoren 13. rujna 2018. u Mariboru i bit će zatvoren 7. rujna 2019. također u Mariboru.

Misno slavlje u crkvi i svetištu sv. Nikole Tavelića u spomenutom Centru predvodio je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić u zajedništvu s apostolskim nuncijem u BiH mons. Luigijem Pezzutom i uz koncelebraciju provincijala Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Joze Marinčića, savjetnika Nuncijature mons. Henryka Jagodzinškog i još šestorice svećenika te asistenciju đakona. Na Svetoj misi sudjelovala je vrhovna predstojnica Družbe Školskih sestara franjevki s. Klara Šimunović te časne sestre iz četiri Provincije predvođene svojim provincijskim predstojnicama: s. M. Katom Karadža iz Bosansko-hrvatske provincije, s. Terezijom Tomazin iz Mariborske provincije, s. Andreom Nazlić iz Splitske provincije i s. Zdenkom Kozina iz Mostarske provincije. Školskim sestrama franjevkama pridružile su se i sestre iz drugih kongregacija, bogoslovi Franjevačke teologije iz Sarajeva i drugi vjernici.

Školske sestre franjevke iz raznih provincija čitale su misna čitanja i molitvu vjernika. Tijekom Svete mise pjevao je združeni zbor Školskih sestara franjevki iz sve četiri provincije pod ravnanjem s. Mire Majić i uz orguljsku pratnju s. Klare Jarc.

Uvodeći u Misno slavlje kardinal Puljić istaknuo je da, slaveći jubilej Školskih sestara franjevki, u slavlje Svete mise unose izraze svoje zahvale. „Molimo i za sve sestre koje su živjele kao Školske sestre franjevke i pošle na onaj svijet. A svim sestrama, koje danas žive i

slave ovaj jubilej djelujući u toj Družbi, želimo da radosno služe u Gospodinu“, kazao je kardinal Puljić čestitajući jubilej Školskim sestrama franjevkama uz želju da po milosti žive u svom identitetu.

Prigodnu propovijed uputio je provincijal fra Jozo koji je najprije protumačio misni evanđeoski odlomak u kojem Isus opominje svoje slušatelje da ne gledaju „trun u oku brata svojega, a brvna u oku svome“ ne opažaju te da „izvade najprije brvno iz oka svoga pa će onda dobro vidjeti izvaditi trun što je u oku bratovu“. „Današnje Evanđelje nam nudi jedno životno rješenje za dobre međuljudske odnose: i u braku i obitelji i u samostanu i u svećeništvu: Što gledaš trun u oku brata svojega, a truna u oku svome ne opažaš? Isus je uvijek životno konkretan i jasan, a kad je potrebno, i oštar. Posebno se doima njegova prisposoba o čovjeku koji žuri izvaditi trun u oku brata svoga, a brvna u svom oku ne opaža. Isus ukazuje na nasu ljudsku sebičnost, nekritičnost, površnost u odnosima prema bližnjima“, kazao je provincijal Marinčić dodajući da su ljudi osjetljivi samo na nedostatke svojih bližnjih i brzo ih uoče dok svoje ne vide. „Isusov govor o trunu i brvnu u oku ukazuje da je to upozorenje na našu ljudsku ograničenost, nekritičnost, koje truju međuljudske odnose. Ova prisposoba iz Evanđelja pokazuje i ukazuje da je ljubav najviša krepost našeg odnosa, prema Bogu i prema bližnjemu. Ona je iznad svega. Tko ljubi ispunio je zakon: po ljubavi bit ćemo suđeni. Ljubav prema bližnjemu je mjerilo i naše ljubavi prema sebi i prema Bogu. Jer, tko tvrdi da ljubi Boga kojega ne vidi, a ne ljubi brata kojega vidi, lažac je, tvrdi sv. Ivan u svojoj poslanici. Dakle, najdublji ponor čovjeka, jest pomanjkanje ljubavi. Isus nas potiče da jedni drugima pomažemo u službi kršćanske ljubavi“, rekao je fra Jozo. Drage sestre, vaša Družba je 150 godina u službi te ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Unatoč toliko

godina, pozvani ste trajno obnavljati i sebe i one kojima ste poslani. Po primjeru sv. Franje, koji se trudio obnoviti ono najbolje što čovjek jest, a to je njegova sličnost s Bogom. Da bi u tome uspjeli, potrebno je srce ispunjeno Bogom, srce koje zrači dobrotom i ljubavlju. Ovo naše vrijeme je kairos, jest vrijeme proročkog oslobođenja, u kojem smo pozvani otkriti novu ulogu svećeničkog i redovničkog života i djelovanja. Naša ovodobna proročka uloga jest da iz perspektive evanđelja interpretiramo sadašnjost na koju se onda nadovezuje budućnost... Drage sestre, životi generacija prije vas i vi danas, svjedoče da u redovničkoj zajednici ne smije doći do izražaja: samovolja, sebičnost, individualizam, nego odgovornost svih za sve, za svaku sestru. To je odgovor zašto vaša redovnička zajednica - Družba slavi 150. obljetnicu trajanja, nazočnosti i u BiH, i u Hrvatskoj, i u Sloveniji i na svim adresama diljem svijeta kamo ste poslane. Sv. Franjo Asiški pjeva: Bože moj, učini me oruđem, (a ne oružjem) svoga mira da onamo gdje vlada mržnja donosim ljubav. Ne da mene drugi razumiju, nego da ja druge razumijem; ne da budem ljubljen, nego da ljubim - samo se dajući prima, samo se praštajući zaslužuje", rekao je provincijal fra Jozo.

Nakon Svete mise uslijedio je prigodni koncert zborova iz četiri Provincije Školskih sestara franjevki. Nastupili su zborovi Školskih sestara franjevki: Mariborske, Mostarske, Splitske i Bosansko-hrvatske provincije te Zbor franjevačkih bogoslova i „Nenad Dujčić“. Zborovima su ravnale: s. Klara Jarc, s. Mira Majić, s. Mirja Tabak, s. Jelica Dolić i fra Emanuel Josić, a program je moderirala s. Anica Markelić.

Riječi dobrodošlice i pozdrava svima nazočnima uputila je provincijska predstojnica s. M. Kata Karadža napominjući da „u nizu milosnih događaja i slavlja koje obilježavamo na razini Družbe, Provincija i Regije jesu i međuprovincijski koncerti koje mi danas imamo ovdje u Sarajevu“. „Okupile smo se iz četiri provincije ali smo ujedinjene sa svim sestrama drugih provincija i Rimske regije. Čast nam je da tu radost zajedništva dijelimo i sa našom vrhovnom predstojnicom baš ovdje u Sarajevu. Za našu Bosansko-hrvatsku Provinciju Prečistog Srca Marijna važno je spome-

nuti da smo prošle godine proslavile 75. obljetnicu osnutka Provincije. Ove godine obilježavamo 90 godina od dolaska prvih sestara iz Maribora u Bosnu. Na poziv braće franjevača davne 1929. godine sestre su došle u franjevačke odgojne ustanove Sarajevo (Bistrik) i Visoko. Ta naša bratsko-sestarska i franjevačka povezanost je od samih početaka što se također očituje i u ovom današnjem obilježavanju našega jubileja“, kazala je s. Kata ističući da „slaviti jubilej znači u datom trenutku obuhvatiti i oživjeti prošlost, uranjati u sadašnjost, usmjeravajući pogled prema budućnosti“.

„Godina 2019. - Jubilarna godina - za nas školske sestre franjevke Krista Kralja je osvrtna na 150. godina od utemeljenja i života naše Družbe. To je zaustavljanje u našem danas prepoznavajući izazove, potrebe i ponude našeg vremena, našeg trenutka, kao i uzdizanje pogleda prema horizontima nade u budućnost. Ono što bitno obilježava ovaj jubilej jest prepoznavanje Božje prisutnosti u hodu naše Družbe kroz 150 godina. Zato je ovo naše slavlje prvenstveno događaj radosti i zahvaljivanja na daru ustrajnosti, služenja i ljubavi Bogu, zahvaljivanja na svim Njegovim darovima kojim smo bile obdarivane u svakom vremenu“, kazala je s. Kata.

U završnoj riječi kardinal Puljić još jednom je čestitao jubilej i zahvalio za izvedeni program. „Želim da ova proslava bude prepoznavanje i povratak svojim korijenima kako bi iz tih korijena istinski pjevale i djelovale na slavu Božju i da nosile poruku nade i svjetla. Vi ste dar Crkvi jer redovnica svojom nošnjom jest znak iza kojega stoji sadržaj“, kazao je kardinal Puljić ističući da na taj način sestre svjedoče da pripadaju Kristu. Potaknuo ih je da svjedoče za Krista u Duhu sv. Franje te da osvjetljaju obraz Crkve potičući ljude prema onom što je dobro i sveto.

Riječi čestitke uputio je i nuncij Pezzuto potičući sestre da, slijedeći primjer sv. Franje, idu za Gospodinom i gledaju u budućnost.

(kta)

Vrhbosansko bogoslovno sjemenište proslavilo svoj patron na svetkovinu Blagovijesti

Vrhbosansko bogoslovno sjemenište u Sarajevu, u ponedjeljak 25. ožujka 2019. svečano je proslavilo svoj patron - svetkovinu Blagovijesti ili Navještenja Gospodnjega. Proslava je započela u prigodnom akademijom u dvorani Pavla VI.

U akademiju prigodnom skladbom uveo je Zbor „Koralisti“ pod ravnanjem vlč. Marka Stanušića.

U ime odgojitelja i bogoslova Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa dobrodošlicu je poželio bogoslov Josip Dedić, generalni direktor, koji je podsjetio da je u krajevnoj Crkvi u Bosni i Hercegovini u tijeku Misijska godina ističući da „misionarsko djelovanje ne mora biti u misijskim zemljama, nego ono mora biti svjedočenje za Krista, ovdje i danas“. Spomeno je da u ovom međubiskupijskom bogoslovnom sjemeništu trenutno žive i studiraju 23 bogoslova iz četiri biskupije u Bosni i Hercegovini: 18 za Vrhbosansku nadbiskupiju, 1 za Banjolučku, 3 za Mostarsko-duvanjsku te 1 za Trebinjsko-mrkansku biskupiju. Dodao je da u zajednici djeluje nekoliko sekcija te posebno istaknuo misijsku sekciju kroz koju su bogoslovi povremeno uključeni u rad Nacionalne uprave Papinskih misijskih djela u Sarajevu te na različite načine pomažu misionarima s područja Bosne i Hercegovine koji djeluju u misijskim zemljama.

Pozdrav kardinalu Puljiću i njegovim najbližim suradnicima u Ordinarijatu, odgojiteljima, profesorima Katoličkog bogoslovnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, svećenicima, časnim sestrama, bogoslovima Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa i Nadbiskupijskog misijskog međunarodnog sjemeništa Redemptoris Mater u Sarajevu, studentima i svim prisutnima poželio je rektor preč. Josip Knežević.

Tijekom akademije prikazan je kratki dokumentarni film o članu Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Vjeki Ćuriću, misionaru u Africi rodnom iz župe Vrhbosanske nadbiskupije Osova pokraj Žepča koji je darovao svoj život iz ljubavi prema bližnjemu. Dokumentarni film

o fra Vjeki i njegovim „garonjama“, kako je od milja zvao svoje afričke prijatelje za koje je darovao i svoj život, režirala je gospođica Marina Knežević, urednica vjerskog programa na Federalnoj televiziji.

Nazočnima se kratko obratio i kardinal Puljić pozivajući sve prisutne, a posebno bogoslove, da nasljeđuju primjer Blažene Djevice Marije kako bi sav njihov život bude trajni odgovor Gospodine: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!“ (Lk 1,38).

Nakon akademije uslijedilo je svečano Euharistijsko slavlje koje je u sjemenišnoj crkvi sv. Ćirila i Metoda predvodio kardinal Puljić uz koncelebraciju sjemenišnih poglavara i profesora KBF-a i drugih svećenika.

Tijekom Svete mise među kandidate za đakona i prezbiterat primljeni su vrhbosanski bogoslovi: bogoslov Josip Marković iz župe sv. Ivana Krstitelja Lug-Brankovići pokraj Žepča te bogoslovi iz župe Presvetog Srca Isusova Prozor Ilija Jurić i Josip Papak.

Pošto je svima još jednom poželio dobrodošlicu, rektor Knežević podsjetio je da se, u skladu s dugom tradicijom, upravo na svetkovinu Blagovijesti primaju bogoslovi Vrhbosanske nadbiskupije među kandidate za đakonat i prezbiterat. Poseban pozdrav uputio je roditeljima i rodbini bogoslova te zahvalio kardinalu Puljiću što ovu sjemenišnu zajednicu uvijek prati „očinskom brigom i molitvom“.

Uvodeći u Misno slavlje kardinal Puljić potaknuo je sve nazočne na molitvu „da bi ova Stadlerova institucija odgovorila svome poslanju – formaciji budućih svećenika“. „To je i zapovijed Isusova: ‘Molite dakle gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju’“, kazao je kardinal Puljić potičući i na molitvu za sve pokojne koji su u ovoj instituciji živjeli, radili i ostavili u baštinu svoj životni vijek, kao i za sve dobročinitelje zahvaljujući kojima, kako je kazao, ova institucija može živjeti i preživjeti.

U prigodnoj propovijedi kardinal Puljić je kazao da Marija kroz navještaj u Nazaretu pokazuje i dokazuje svoju vjeru i povjerenje u

Boga. „Kad joj anđeo dolazi, ona samo nastavlja ono što je dosad činila, a to je surađivala s Božjom milošću. Ako želimo istinski usvojiti Marijine ‘manire’, u prvom redu treba naučiti kako s milošću surađivati tako da nas ništa neće iznenaditi. Marija je dosad surađivala, a sad kad je čula da je ovaj navještaj Božje djelo, nije joj bilo problem reći ‘Evo me’ jer je živjela već svoju suradnju s Bogom. I zato je mogla reći iz jednostavnog srca ‘Evo me’“, naglasio je kardinal Puljić dodavši da, ako želimo usvajati taj Marijin duh u svojem životu vjere, valja usvojiti u prvom redu njezinu malenost i njezinu poniznost „jer samo maleni i ponizni mogu vjerovati“. Potičući okupljene da budu raspoloživi za Božje djelo – vršiti volju Božju, kardinal Puljić kazao je da je za to potrebno nadvladati sebičnost koja čovjeka blokira da zna ljubiti, da se zna predati i da zna biti velikodušan. „Svi ovi događaji među ljudima – napetosti, nerazumijevanje i sukobi – u biti svi oni izvire iz sebičnosti, iz oholosti“, upozorio je kardinal Puljić te dodao da se sebičnosti čovjek ne može osloboditi bez žrtve te da se upravo kroz formaciju, kroz male žrtve, svećenički kandidati odgajaju za velikodušnost. Rekao je da se danas u obitelji malo priča o potrebni žrtvovanja za Boga i bližnjega kao da je riječ o nečem sramotnom i besmislenom. „A zapravo samo spremnošću na žrtvu možemo stvarati i osvajati nutarnju slobodu“, riječi su

kardinala Puljića koji je pozvao bogoslovnu zajednicu da se ne da zagušiti ovosvjetskim željama, planovima, idejama i bukom koji priječe da Božja riječ prodre u srce. „Zato je prevažno da ovakva svetkovina u nama upravo Marijin duh probudi, da se dogodi u nama utjelovljenje Božje riječi jer Bog traži gdje će se utjeloviti. ‘I neka mi bude po tvojoj riječi’ – lako je to izgovoriti, lijepo to zvuči, ali biti uvjerljiv – to ide iz ponizne vjere, iz raspoloživosti srca i velikodušnosti predanja“, kazao je kardinal Puljić pojasnivši potom mladićima koji danas postaju kandidati Vrhbosanske nadbiskupije da se ovim životnim korakom oni ne opredjeljuju za nekog čovjeka ili instituciju nego za Bogočovjeka. Potaknuo ih je da im Marijin duh bude životno opredijeljene te da u život ne idu podijeljena srca već cjelovitim srcem i istinskim predanjem jer će samo tako Bog izvoditi svoje djelo kroz njihove živote. Kazao im je da se ne plaše ako ne budu znali što Bog s njima planira jer, naposljetku, to nije znala ni Marija, ali da jasnoća dolazi u trenucima kada prihvaćamo volju Božju.

Tijekom Mise liturgijsko pjevanje animirao je Bogoslovski zbor „Stjepan Hadrović“. Nakon Misnog slavlja nastavljeno je zajedničko druženje u bogoslovskoj blagovaonici.

(kta)

STATISTIČKI PODACI ŽUPA PO DEKANATIMA ZA 2018. GODINU - Vrhbosanska nadbiskupija

R. br.	Župa	Broj vjernika	Domać.	K r š t e n i				Prvopri česnici	Krizma	Crkveno vjenčani				U m r i i			
				do 1 god.	od 1 do 7 god.	iznad 7 god.	Ukupn o			izmed u	izmed dvoje	izmed katolika i krist. nekatolik	izmed katolika i nekršten oga	Ukupno vjenčani	provid eni sv. ment	neprovid eni zbog nagle smrti	neprovid eni zbog neznanja svećenik o
Kreševski dekanat																	
1	Banbrdo	1.654	685	16	1	0	17	21	0	10	0	0	10	17	16	14	47
2	Brestovsko	1.453	540	16	1	0	17	8	0	7	0	0	7	20	3	4	27
3	Busovača	5.793	2.345	47	0	0	47	33	125	40	1	1	42	72	20	0	92
4	Deževica	110	57	5	0	0	5	0	0	2	0	0	2	4	1	3	8
5	Fojnica	2.613	1.055	22	3	0	25	18	0	17	0	0	17	33	20	9	62
6	Gromiljak	1.801	656	16	1	0	17	22	0	10	0	0	10	12	6	5	23
7	Kiseljak	5.021	1.898	69	3	10	82	75	5	26	2	3	31	22	17	22	61
8	Kreševo	3.118	1.230	37	0	0	37	36	0	14	0	1	15	34	6	25	65
9	Visoko	205	118	1	0	0	1	0	1	2	0	0	2	4	3	0	7
	Ukupno:	21.768	8.584	229	9	10	248	213	131	128	3	5	136	218	92	82	392
Ramski dekanat																	
1	Doljani	175	75	1	0	0	1	2	0	0	0	0	0	9	0	0	9
2	Gračac	940	286	15	0	0	15	10	0	5	0	0	5	12	6	0	18
3	Obrri	24	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	6
4	Prozor	3.577	978	43	1	0	44	47	0	20	0	0	20	14	7	3	24
5	Rama - Ščit	2.201	584	28	0	0	28	26	0	30	1	0	31	29	3	0	32
6	Rumboci	1.248	325	20	0	0	20	14	0	15	0	0	15	15	8	0	23
7	Solak. Kula	17	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	Uzdol	340	121	6	0	0	6	7	0	1	0	0	1	8	1	0	9
9	Podhum-Žitace	88	60	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	6	1	0	7
	Ukupno:	8.610	2.454	114	1	0	115	106	1	71	1	0	72	99	26	3	128

DODATAK

DODATAK

III.	Sarajevski dekanat		124	76	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	5	1	7
1	Čemerno	124	76	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	5	1	7	
2	Goražde	8	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	
3	Pale	81	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	
4	Briješte	245	101	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3	0	2	5	
5	Dobrinja	594	292	3	1	5	9	5	2	0	0	2	0	0	6	4	8	18	14	6	4	8	18	
6	Grbavica	420	180	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	6	1	7	14	6	6	1	7	14	
7	Marijin Dvor	858	405	4	3	4	11	7	9	3	0	0	0	3	8	0	21	29	8	8	0	21	29	
8	Novi Grad	1.550	750	5	0	0	5	6	12	1	1	0	2	14	15	0	29	29	14	14	15	0	29	
9	Novo Sarajevo	1.802	882	4	1	1	6	4	16	1	0	0	1	13	14	30	57	57	13	14	30	57	57	
10	Katedrala	1.140	676	10	0	0	10	9	5	2	0	0	2	9	10	10	29	29	9	10	10	10	29	
11	Stup	2.099	866	10	0	0	10	14	0	2	0	0	2	15	4	32	51	51	15	4	32	51	51	
12	Tarčin	90	48	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	3	0	0	0	3	3	
13	Vogošća	170	90	0	0	0	0	2	4	0	0	0	0	3	0	2	5	5	3	0	2	5	5	
	Ukupno:	9.181	4.387	37	5	10	52	50	48	12	1	0	13	79	53	120	252	252	84	27	72	183	183	

IV.	Sutješki dekanat		34	27	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	Borovica	34	27	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Breza	223	124	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	3	0	5	8	8	3	0	5	8	8
3	Haljinići	54	29	1	0	0	1	0	0	2	0	0	2	3	0	0	3	3	3	0	0	0	3
4	Ilijaš	148	85	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	5	6	6	1	0	5	6	6
5	Jelaške	123	72	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	4	1	1	6	6	4	1	1	6	6
6	Kakanj	760	390	2	2	0	4	5	0	1	0	0	1	16	8	10	34	34	16	8	10	34	34
7	Krajeva Sutj.	1.000	500	10	3	0	13	5	15	10	1	0	11	7	11	17	35	35	7	11	17	35	35
8	Olovo	60	33	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	3	4	4	0	1	3	4	4
9	Vareš	1.630	834	8	1	1	10	17	35	9	1	0	10	37	1	27	65	65	37	1	27	65	65
10	Vijaka	218	120	0	0	0	0	1	0	2	0	0	2	4	1	4	9	9	4	1	4	9	9
11	Vukanovići	120	60	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	5	3	8	8	8	5	3	8	8	8
	Ukupno:	4.370	2.274	22	6	2	30	31	52	26	2	0	28	84	27	72	183	183	84	27	72	183	183

V.	Bugojanski dekanat		579	239	7	0	0	7	4	0	0	0	4	10	6	4	20
1	Bistrica/Uskop	579	239	7	0	0	7	4	0	0	0	0	4	10	6	4	20
2	Bugojno	2.162	1.045	24	0	0	24	12	45	15	0	0	15	47	42	0	89
3	Dobretići	225	102	5	0	0	5	1	0	2	0	0	2	8	2	8	18

4	Glavice	153	93	5	0	0	0	5	0	0	1	0	0	0	0	1	2	3	0	5
5	G. Vakuf-Uskop	3.091	1.115	38	0	0	0	38	29	1	32	0	0	0	32	61	7	0	0	68
6	Kandija	644	205	3	0	0	0	3	5	0	6	0	0	0	6	5	6	0	0	11
7	Kupres	1.751	544	21	0	0	0	21	14	0	11	0	0	0	11	6	4	4	0	14
8	Otinovci-Kupres	114	36	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	3
9	Podmilačje	1.720	704	40	2	1	43	27	0	0	24	1	0	0	25	22	0	7	0	29
10	Rastičevo	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3
11	Skopalj, Grač.	630	220	4	0	0	4	7	0	0	7	0	0	0	7	10	7	3	0	20
12	Suho Polje	342	103	6	0	0	0	6	6	0	6	0	0	0	6	9	1	1	0	11
	Ukupno:	11.416	4.408	154	2	1	157	105	46	108	1	0	109	185	79	27	0	291	291	

VI.	Travnički dekanat:																			
1	Brajkovići	290	149	6	0	0	6	6	3	5	0	0	0	5	6	9	0	0	0	15
2	Bučići	1.147	430	23	0	0	23	13	18	6	0	0	0	6	15	2	0	0	0	17
3	Dolac	1.906	785	25	1	1	27	14	36	10	0	0	0	10	31	3	13	0	0	47
4	Guča Gora	581	250	12	0	0	12	4	21	11	0	0	0	11	16	2	2	0	0	20
5	Korićani	5	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Nova Bila	3.752	1.290	41	2	0	43	47	65	18	0	0	0	18	23	12	6	0	0	41
7	Novi Travnik-P.	2.434	945	30	12	4	46	30	65	11	0	1	12	12	12	1	10	0	0	23
8	Novi Travnik-U.	1.518	556	11	0	0	11	12	31	6	0	0	6	6	13	3	6	0	0	22
9	Ovčarevo	1.380	605	22	0	0	22	21	37	11	1	0	12	13	19	0	0	0	0	32
10	Pećine	91	45	3	0	1	4	0	1	1	0	0	1	6	2	0	0	0	0	8
11	Podkračaj	309	137	2	0	0	2	4	13	4	0	0	4	4	6	0	0	0	0	10
12	Rankovići	1.535	520	16	0	0	16	16	0	9	0	0	9	11	4	0	0	0	0	15
13	Rostovo	39	21	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	3
14	Travnik	1.290	570	5	0	1	6	6	16	1	0	0	1	12	2	22	0	0	0	36
15	Turbe	285	117	0	0	0	0	2	4	1	0	0	1	3	1	2	0	0	0	6
16	Vitez	10.158	3.950	107	0	0	107	109	91	60	0	0	60	76	15	23	0	0	0	114
	Ukupno:	26.720	10.373	304	15	7	326	284	401	154	1	1	156	243	82	84	0	409	409	

VII.	Žepački dekanat																			
1	Bistrica k. Ž.	730	265	6	0	0	6	12	0	6	0	0	6	7	0	0	0	0	0	7
2	Globalarica	430	156	2	0	0	2	7	0	4	0	0	4	8	0	0	0	0	0	8

DODATAK

DODATAK

3	Lovnica	352	121	6	0	0	0	6	4	0	6	0	0	0	0	6	4	1	0	5
4	Lug-Brankov.	1.423	429	11	0	0	0	11	21	41	11	0	0	0	0	11	8	12	0	20
5	Maglaj	466	188	6	0	0	0	6	5	13	2	0	0	0	2	2	2	5	4	11
6	Novi Šeher	2.982	972	42	3	0	0	45	26	72	22	1	1	1	24	37	5	3	45	
7	Osova	2.485	768	29	1	0	0	30	25	61	13	0	0	0	13	18	9	17	44	
8	Radunice	250	93	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	1	5	1	0	6	
9	Zavidovići	1.020	472	5	2	0	0	7	1	0	6	0	0	0	6	15	0	17	32	
10	ZE-Crkvica	1.500	747	8	2	1	0	11	5	3	4	0	0	0	4	24	6	10	40	
11	ZE-Čajtraš	412	184	3	0	1	0	4	4	5	1	0	0	0	1	7	3	5	15	
12	ZE-Klopče	283	148	2	0	0	0	2	2	0	2	0	0	0	2	6	2	0	8	
13	ZE-Sv. Ilija	1.535	821	10	1	6	0	17	6	11	1	0	0	0	1	20	5	12	37	
14	ZE-Sv. Josip	1.539	783	9	1	0	0	10	7	11	4	0	0	2	6	33	2	22	57	
15	Žepče	4.183	1.450	54	0	0	0	54	51	58	26	1	0	0	27	38	15	1	54	
	Ukupno:	19.590	7.597	194	10	8	212	177	109	275	109	2	3	114	232	66	91	389		

VIII.	Derventski dekanat																			
1	Bijelo Brdo	25	15	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	4	1	0	5	RS
2	Bos. Brod	70	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	3	5	RS
3	Brusnica	24	13	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	3	RS
4	Bukovica	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	RS
5	Cer	35	15	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	6	0	0	6	RS
6	Derвента	191	95	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	10	10	3	23	23	RS
7	Foča k. Derv.	146	84	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	21	0	0	21	21	RS
8	GM-Sijekovac	12	8	0	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	3	0	0	3	3	RS
9	Kolibe	15	10	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	6	8	RS
10	Korače	53	28	1	0	0	1	2	2	4	0	0	0	0	8	3	0	11	11	RS
11	Kulina	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3	3	RS
12	Novo Selo-Pre.	47	25	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	7	1	0	8	8	RS
13	Plehan	69	41	2	0	0	2	0	0	0	1	1	0	2	27	5	0	32	32	RS
14	Sočanica	6	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	RS
15	Žeravac	55	38	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	9	1	15	15	RS
	Ukupno:	756	430	9	0	0	9	2	15	3	100	5	0	5	13	31	13	144		

IX. Tuzlanski dekanat																			
1	Breške	1.037	500	9	2	0	0	11	5	14	4	0	0	0	4	9	28	0	37
2	Dragunja	842	350	7	2	0	0	9	0	7	4	0	0	4	2	1	2	5	
3	Drijenča	220	110	3	0	0	3	3	0	0	2	0	0	2	6	2	5	13	
4	Husino	880	368	6	0	0	6	6	5	10	2	0	0	2	14	6	8	28	
5	Lukavac	986	505	2	1	0	3	3	0	12	1	0	0	1	6	0	25	31	
6	Moravčani	1.143	473	13	4	3	20	11	11	0	3	0	0	3	20	4	5	29	
7	Par Selo	585	273	6	1	0	7	1	10	10	2	0	0	2	13	3	12	28	
8	Šikara	1.050	541	8	2	2	12	4	4	14	4	0	0	4	10	16	14	40	
9	Tuzla	3.178	1.528	20	1	3	24	19	19	33	3	2	0	5	19	6	64	89	
10	Zvornik	65	30	1	0	1	2	1	1	1	0	9	0	9	3	0	0	3	
11	Živinice	1.298	580	6	0	0	6	3	3	0	4	0	0	4	11	3	24	38	
	Ukupno:	11.284	5.258	81	13	9	103	49	101	29	11	0	0	40	113	69	159	341	

X. Usorski dekanat																			
1	Bežija	136	79	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1	4	12
2	Doboj	390	183	3	1	4	8	3	3	0	0	1	1	2	7	1	18	26	
3	G. Komušina	7	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	
4	Jelah	800	302	6	0	0	6	14	14	0	3	1	0	4	12	2	0	14	
5	Komušina	131	87	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	4	14	12	0	26	
6	Sivša	1.964	748	18	0	0	18	18	49	11	1	0	12	12	41	3	10	54	
7	Teslić	420	211	1	2	1	4	1	2	0	0	0	0	0	9	3	3	15	
8	Ularice	375	164	11	0	0	11	4	0	0	4	0	0	4	1	6	0	7	
9	Žabljak	861	309	9	0	0	9	12	0	0	4	0	0	4	2	4	4	10	
	Ukupno:	5.084	2.088	51	3	5	59	52	51	26	3	1	30	94	32	39	165		

XI. Brčanski dekanat																		
1	Bijeljina	82	46	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	5	6
2	Boče	409	198	8	0	0	8	2	14	2	0	0	2	2	15	3	0	18
3	Brčko	415	261	5	3	0	8	4	6	3	0	1	4	4	4	3	18	25
4	Dubrave	1.994	1.055	9	0	0	9	20	38	7	1	0	8	51	4	11	66	
5	Gorice	300	155	3	1	1	5	0	0	2	0	0	2	3	5	0	8	
6	Krepić	98	79	0	0	0	0	2	0	2	0	0	2	5	0	0	5	

DODATAK

DODATAK

7	Pojlaci	320	150	2	0	0	0	2	3	6	3	1	0	4	15	3	1	19
8	Špionica	840	408	5	0	0	5	4	4	18	2	1	0	3	14	0	4	18
9	Ulice	610	240	12	1	0	13	7	4	17	4	0	0	4	19	5	3	27
10	Zovik	740	320	11	0	1	12	10	15	15	10	0	0	10	24	1	4	29
	Ukupno:	5.808	2.912	55	5	3	63	52	114	35	3	1	39	151	24	46	221	

XII. Doborski dekanat																			
1	Čardak	110	58	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	1	3	14	RS
2	D. Tramošnica	176	103	1	0	0	1	0	1	1	2	0	0	2	11	2	0	13	RS
3	Garevac	100	57	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	1	12	1	0	13	RS
4	G. Dubica	1.160	475	4	1	0	5	4	24	5	1	0	0	6	18	5	5	28	RS
5	G. Tramoš.	188	111	4	0	0	4	0	6	1	2	0	0	3	8	3	4	15	RS
6	Gradačac	254	121	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	2	2	7	RS
7	Modriča	51	39	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3	6	RS
8	N.Selo-Baleg.	1.536	413	7	0	0	7	6	18	3	0	0	0	3	16	3	5	24	RS
9	Ođžak	1.172	441	18	0	3	21	6	24	8	1	0	0	9	5	5	7	17	RS
10	Pečnik	90	55	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	11	6	0	17	RS
11	Pos. Mahala	203	98	2	0	0	2	3	8	4	0	0	0	4	3	3	6	12	RS
12	Potočani	723	331	9	2	0	11	6	11	5	0	0	0	5	35	2	4	41	RS
13	S. Slatina	32	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	2	4	RS
14	Svilaj	834	345	6	2	0	8	0	17	4	0	0	0	4	19	3	6	28	RS
15	Turić	81	74	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	3	7	11	RS
	Ukupno:	6.710	2.739	54	5	3	62	25	112	33	5	0	38	157	39	54	250		

XIII. Šamački dekanat																			
1	Bos. Šamac	165	70	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	2	0	5	RS
2	Domaljevac	3.580	945	29	0	1	30	19	29	20	0	0	0	20	24	7	4	35	RS
3	Grebnice	631	321	8	0	0	8	6	17	6	1	0	0	7	9	10	4	23	RS
4	Kopanice	273	152	2	0	0	2	4	8	1	0	0	0	1	6	2	0	8	RS
5	O.L. Bok	2.196	889	15	1	0	16	14	0	21	0	0	0	21	29	9	8	46	RS
6	Orašje	1.050	465	16	1	0	17	15	35	1	0	0	0	1	11	3	0	14	RS
7	Prud	493	189	4	0	0	4	0	10	2	0	0	0	2	10	6	1	17	RS

8	Tišina	200	110	2	0	0	2	0	0	2	0	0	0	2	8	6	2	16	RS
9	Tolisa	6.507	2.850	76	1	1	78	56	91	53	3	0	56	72	6	32	110		
10	Vidovice	747	326	6	0	0	6	11	0	8	0	0	8	16	2	10	28		
	Ukupno:	15.842	6.317	158	3	2	163	125	190	115	4	0	119	188	53	61	302		

STATISTIKA PO DEKANATIMA 2018. godine

R. br.	Dekanat	Broj vjernika	Domać.	K r š t e n i				Prvopri česnici	Krizma	Crkveno vjenčani				U m r l i				
				do 1 god.	od 1 do 7 god.	iznad 7 god.	Ukupno			između katolika i kršt. nekatolika	između katolika i nekrštenoga	Ukupno vjenčanih	provideni sv. Sakramentima	neprovideni zbog nagle smrti	neprovideni zbog neznačajne svećenika	Ukupno		
1	Kreševski	21.768	8.584	229	9	10	248	213	131	128	3	5	136	218	92	82	392	
2	Ramski	8.610	2.454	114	1	0	115	106	1	71	1	0	72	99	26	3	128	
3	Sarajevski	9.181	4.387	37	5	10	52	50	48	12	1	0	13	79	53	120	252	
4	Sutješki	4.370	2.274	22	6	2	30	31	52	26	2	0	28	84	27	72	183	
5	Bugojanski	11.416	4.408	154	2	1	157	105	46	108	1	0	109	185	79	27	291	
6	Travnički	26.720	10.373	304	15	7	326	284	401	154	1	1	156	243	82	84	409	
7	Žepački	19.590	7.597	194	10	8	212	177	275	109	2	3	114	232	66	91	389	
8	Derventski	756	430	9	0	0	9	2	15	3	2	0	5	100	31	13	144	
9	Tuzlanski	11.284	5.258	81	13	9	103	49	101	29	11	0	40	113	69	159	341	
10	Usorski	5.084	2.088	51	3	5	59	52	51	26	3	1	30	94	32	39	165	
11	Brčanski	5.808	2.912	55	5	3	63	52	114	35	3	1	39	151	24	46	221	
12	Doborski	6.710	2.739	54	5	3	62	25	112	33	5	0	38	157	39	54	250	
13	Šamački	15.842	6.317	158	3	2	163	125	190	115	4	0	119	188	53	61	302	
	Ukupno:	147.139	59.821	1.462	77	60	1.599	1.271	1.537	849	39	11	899	1.943	673	851	3.467	

